

Europeiska unionens officiella tidning

C 39

Svensk utgåva

Meddelanden och upplysningar

Sextiotredje årgången

5 februari 2020

Innehållsförteckning

I Resolutioner, rekommendationer och yttranden

RESOLUTIONER

Regionkommittén

ReK:s 136:e plenarsession, 7.10.2019–9.10.2019

2020/C 39/01	Europeiska regionkommitténs resolution – Utvecklingen när det gäller de interinstitutionella förhandlingarna om den fleråriga budgetramen 2021–2027	1
2020/C 39/02	Resolution från Europeiska regionkommittén – Den europeiska planeringsterminen 2019 och inför den årliga tillväxtöversikten 2020	7

YTTRANDEN

Regionkommittén

ReK:s 136:e plenarsession, 7.10.2019–9.10.2019

2020/C 39/03	Yttrande från Europeiska regionkommittén – Rekommendationer för en framgångsrik utformning av regionala utvecklingsstrategier efter 2020	11
2020/C 39/04	Yttrande från Europeiska regionkommittén – Bättre kommunikation om sammanhållningspolitiken	16
2020/C 39/05	Yttrande från Europeiska regionkommittén – ReK:s bidrag till den förnyade territoriella agendan med särskild tonvikt på lokalt ledd utveckling	21

SV

2020/C 39/06	Yttrande från Europeiska regionkommittén – ”Ett hållbart EU 2030: uppföljning av FN:s mål för hållbar utveckling, den ekologiska omställningen och Parisavtalet om klimatförändringar”	27
2020/C 39/07	Yttrande från Europeiska regionkommittén – Att genomföra paketet för ren energi: de nationella energi- och klimatplanerna som ett verktyg för lokal och territoriell styrning i en strategi för klimat samt aktiv och passiv energi	33
2020/C 39/08	Yttrande från Europeiska regionkommittén – Bidrag från regioner och städer till en ny ram för EU:s politik för små och medelstora företag	38
2020/C 39/09	Yttrande från Europeiska regionkommittén – Rapport om genomförande av offentlig upphandling	43
2020/C 39/10	Yttrande från Europeiska regionkommittén – Bättre lagstiftning: genomgång och vägen framåt	48
2020/C 39/11	Yttrande från Europeiska regionkommittén – Aktivt och hälsosamt åldrande	53
2020/C 39/12	Yttrande från Europeiska regionkommittén om Socioekonomisk strukturomvandling av kolregioner i Europa	58
2020/C 39/13	Yttrande från Europeiska regionkommittén – Afrikansk svinpest och EU:s fläskmarknad	62
2020/C 39/14	Yttrande från Europeiska regionkommittén – Betesbaserad boskapsskötsel	65
2020/C 39/15	Yttrande från Europeiska regionkommittén – Forskningsinfrastruktur: Framtiden för det europeiska forskningsområdet ur ett regionalt och gränsöverskridande perspektiv	68
2020/C 39/16	Yttrande från Europeiska regionkommittén – Att genomföra Parisavtalet genom en innovativ och hållbar energiomställning på regional och lokal nivå	72
2020/C 39/17	Yttrande från Europeiska regionkommittén – Smarta städer: nya utmaningar för en rättvis övergång till klimatneutralitet – Hur kan målen för hållbar utveckling genomföras i det verkliga livet?	78
2020/C 39/18	Yttrande från Europeiska regionkommittén – Ett digitalt Europa för alla: att säkerställa smarta och inkluderande lösningar på fältet	83

I

(Resolutioner, rekommendationer och yttranden)

RESOLUTIONER

REGIONKOMMITTÉN

REK:S 136:E PLENARSESSION, 7.10.2019–9.10.2019

Europeiska regionkommitténs resolution — Utvecklingen när det gäller de interinstitutionella förhandlingarna om den fleråriga budgetramen 2021–2027

(2020/C 39/01)

I. ÄNDRINGSREKOMMENDATIONER

COM(2018) 375 final
Ändringsrekommendation 1
Artikel 32

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
Utöver vad som anges i artikel 31 får medlemsstaten föreslå att ytterligare tekniskt stöd ges för att stärka den kapacitet hos medlemsstatens myndigheter, stödmottagare och relevanta parter som behövs för att fonderna ska kunna förvaltas och användas effektivt. (...)	Utöver vad som anges i artikel 31 får medlemsstaten föreslå att ytterligare tekniskt stöd ges för att stärka den kapacitet hos medlemsstatens myndigheter, stödmottagare och relevanta parter som behövs för att fonderna ska kunna förvaltas och användas effektivt, samt för att öka den institutionella och administrativa kapaciteten hos lokala och regionala myndigheter, inbegripet kompletterande investeringar i utrustning. (...)

Motivering

Mot bakgrund av att det tematiska målet 11 tas bort anser ReK att det är viktigt att säkerställa stöd för kapacitetsuppbyggnad hos lokala och regionala myndigheter genom åtgärder av tematiskt mål 11-typ i alla program.

COM(2018) 383 final/2
Ändringsrekommendation 2
Artikel 2.1

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
1. Programmets allmänna mål är att skydda och främja rättigheter och värden, såsom dessa fastställs i EU-fördragen, inbegripet genom att stödja det civila samhällets organisationer i syfte att upprätthålla öppna, demokratiska och inkluderande samhällen.	1. Programmets allmänna mål är att skydda och främja rättigheter och värden, såsom dessa fastställs i EU-fördragen, inbegripet genom att stödja det civila samhällets organisationer samt lokala och regionala myndigheter och deras representanter i syfte att upprätthålla öppna, demokratiska, jämställda och inkluderande samhällen.

Motivering

De regionala och lokala myndigheterna tar emot stöd från detta program och har en viktig roll att fullgöra, i synnerhet genom att främja medborgarnas deltagande och försvara EU-medborgarnas rättigheter.

COM(2018) 383 final/2
Ändringsrekommendation 3
 Artikel 18.2

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
<p>2. Kommissionen ska vidta informations- och kommunikationsåtgärder avseende programmet och dess åtgärder och resultat. Medel som tilldelats programmet ska också bidra till den gemensamma kommunikationen av unionens politiska prioriteringar, i den mån de har anknytning till de mål som avses i artikel 2.</p>	<p>2. Kommissionen ska vidta informations- och kommunikationsåtgärder avseende programmet och dess åtgärder och resultat, särskilt via nätverket av Europa Direkt-kontor. Medel som tilldelats programmet ska också bidra till den gemensamma kommunikationen av unionens politiska prioriteringar, i den mån de har anknytning till de mål som avses i artikel 2.</p> <p>3. EU ska på bästa sätt informera alla potentiella stödmottagare om finansieringsmöjligheter för att säkerställa variation bland de organisationer som deltar i olika medlemsstater och partnerländer. De sökande ska ha tillgång till en kontaktpunkt som ger dem stöd, som besvarar deras frågor om ansökningsförfarandet och som kan kontrollera att deras ansökan är fullständig innan den skickas.</p>

Motivering

Det är viktigt att ge så mycket information som möjligt om de möjligheter som erbjuds alla lokala och regionala myndigheter och alla andra potentiella aktörer för att undvika att endast EU:s privilegierade partner eller de organisationer som är bäst informerade kan ta del av detta.

II. POLITISKA REKOMMENDATIONER

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS (ReK) STÅNDPUNKT

1. Europeiska regionkommittén beklagar återigen den föreslagna storleken på nästa fleråriga budgetram, som skulle kunna undergräva de slutliga effekter av EU:s olika politiska åtgärder som eftersträvas. ReK motsätter sig starkt de föreslagna budgetnedskärningarna i sammanhållningspolitiken och den gemensamma jordbrukspolitiken, vilka skulle ha en skadlig inverkan på utvecklingen av EU:s regioner och städer. ReK uppmanar därför sin starka uppmaning om att den framtida fleråriga budgetramen bör fastställas till minst 1,3 % av BNI för EU-27 för att säkra en budget som står i proportion till EU-medborgarnas behov, förväntningar och intressen.
2. Kommittén är ytterst oroad över de långsamma framstegen i diskussionerna inom rådet om den fleråriga budgetramen för 2021–2027, och ifrågasätter om den tidsplan som fastställdes av ledarna i juni – enligt vilken förhandlingarna om den fleråriga budgetramen ska slutföras före utgången av 2019 – fortfarande går att hålla. ReK uppmanar kommissionen att snarast lägga fram en beredningsplan som gör det möjligt att undvika avbrott i programmen vid ett sent antagande av den fleråriga budgetramen.
3. ReK understryker att en stark flerårig budgetram kräver tillförlitliga och stabila egna medel. Kommittén är positiv till att förenkla EU-budgetens inkomstsida, i synnerhet förslaget om att fasa ut alla rabatter med koppling till medlemsstaterna och förenkla beräkningen av inkomster grundade på mervärdesskatt. ReK påminner om att man inte kan nå någon överenskommelse om utgiftssidan i den fleråriga budgetramen om inte motsvarande framsteg görs på inkomstsidan.
4. Kommittén välkomnar kommissionens ansträngningar för att införa effektiva mekanismer för att säkerställa respekten för rättsstatsprincipen, inklusive den senaste planen för åtgärder, som bygger på tre pelare (1. Främjande: att bygga upp kunskap och en gemensam rättsstatskultur, 2. Förebyggande: att samarbeta och stödja för att stärka rättsstatsprincipen på nationell nivå, 3. Reaktion: insatser på EU-nivå i de fall där nationella mekanismer fallerar). De lokala och regionala myndigheterna kan – i egenskap av lokalt folkvalda organ – mot bakgrund av detta spela en avgörande roll för att främja rättsstatsprincipen och för att identifiera hot mot den, genom att engagera medborgarna i deltagardemokratien, bygga upp en rättsstatskultur och stödja organisationer som är viktiga för detta ändamål, inbegripet fria och oberoende medier. De lokala och regionala myndigheternas roll i de tre pelarnas struktur bör därför stärkas. ReK välkomnar visserligen kommissionens försäkran att den vill säkerställa smidig finansiering för EU:s slutliga stödmottagare om ett förfarande mot en medlemsstat inleds, men motsätter sig fortfarande en villkorlighet som skulle begränsa de regionala och lokala myndigheternas tillgång till finansiering inom ramen för sammanhållningspolitiken på grund av underlåtenhet att upprätthålla rättsstatsprincipen eller de demokratiska principerna på nationell nivå. ReK förväntar sig därför att kommissionen utvecklar ytterligare åtgärder för att skydda de slutliga mottagarnas intressen och uppmanar sin tidigare uppmaning om att fastställa tydliga kriterier för att avgöra vad som utgör en generell brist när det gäller rättsstatsprincipen.

5. ReK välkomnar kommissionens förslag om att göra den fleråriga budgetramen mer flexibel för att ta itu med nya och oförutsedda utmaningar i tid, men motsätter sig tanken på en sammanslagning till ett enda marginalinstrument, såsom föreslagits av rådet i förhandlingspaketet. Det är mycket viktigt att uppnå en balans mellan å ena sidan större flexibilitet och å andra sidan programmets långsiktiga planerings säkerhet, i synnerhet vad gäller program med delad förvaltning.
6. Kommittén instämmer med Europaparlamentets krav på en fullständig översyn efter halva tiden av den fleråriga budgetramen, vilket möjliggör en grundlig analys av uppnåendet av de viktigaste målen, särskilt när det gäller klimatförändringar och integrering av målen för hållbar utveckling, utnyttjande av alla flexibilitetsinstrument och en eventuell omfördelning av dem och, i slutändan, en meningsfull anpassning av rubrikerna i den fleråriga budgetramen, inbegripet ett eventuellt införande av nya rubriker eller tak.
7. Kommittén välkomnar att förhandlingspaketet nu innehåller skrivningar om att alla åtgärder som finansieras ur EU:s långtidsbudget ska jämställdhetsintegreras. Vidare bör jämställdhetsbudgetering fördjupas, spridas och systematiseras och en ny långsiktig jämställdhetsstrategi bör antas snarast.
8. ReK noterar att vissa regioner på grund av sin geografi, karaktär och/eller omfattningen av deras handelsförbindelser kommer att bli mer utsatta för konsekvenserna av Förenade kungarikets utträde ur unionen än andra. ReK anser därför att det är viktigt att finna praktiska lösningar som kan bidra till att hantera utmaningarna för de berörda regionerna efter Förenade kungarikets utträde. Kommittén uppmanar kommissionen, Europaparlamentet och rådet att se till att omstruktureringar till följd av ett oordnat utträde av Förenade kungariket också skulle göra det berättigat att vid behov utnyttja Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter, Europeiska unionens solidaritetsfond och Europeiska socialfonden plus (ESF+), och upprepar sin begäran till kommissionen att bedöma det eventuella behovet av mer strukturerade åtgärder på medellång och lång sikt genom en stabiliseringsfond för de regioner som drabbas hårdast av Förenade kungarikets utträde ur EU, som bör baseras på ytterligare resurser och inte finansieras på bekostnad av sammanhållningspolitiken.
9. ReK uttrycker återigen sin oro över att Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) stryks ur förordningen om gemensamma bestämmelser, vilket riskerar att undergräva den integrerade metoden för struktur- och investeringsfonderna på landsbygden. Kommittén begär därför att Ejflu ska återinföras i förordningen om gemensamma bestämmelser.
10. ReK påminner om att ESF+, som ett viktigt verktyg för genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter, måste förbli en viktig del av sammanhållningspolitiken, och välkomnar i detta avseende rådets förslag i det aktuella utkastet till förhandlingspaketet att införa en separat underrubrik för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning.
11. Kommittén understryker vikten av principerna om partnerskap och flernivåstyre och uttrycker sitt starka motstånd mot alla försök att urvattna bestämmelserna i artikel 6 i den föreslagna förordningen om gemensamma bestämmelser. ReK efterlyser också ett fullständigt genomförande av uppförandekoden vid utarbetande och genomförande av partnerskapsavtalen och avser att se till att de lokala och regionala myndigheternas medverkan är liktydig med ett fullständigt partnerskap.
12. Kommittén betonar partnerskapsavtalens betydelse för den strategiska samordningen mellan fonderna och för de lokala och regionala myndigheternas och andra partners deltagande i ett tidigt skede av processen. Kommittén begär därför att partnerskapsavtalen ska förbli obligatoriska, oberoende av storleken på medlen från fonderna eller antalet program.
13. ReK upprepar sitt starka motstånd mot det negativa konceptet med makroekonomisk villkorlighet där regionala och lokala myndigheter, till följd av kopplingen mellan ESI-fonderna och den ekonomiska styrningen, "bestraffas" för den nationella regeringens försummelser. I detta avseende stöder ReK till fullo Europaparlamentets förslag att stryka artikel 15 i förordningen om gemensamma bestämmelser.
14. När det gäller artikel 21 i förordningen om gemensamma bestämmelser insisterar ReK på att alla överföringar mellan fonderna eller från fonderna till andra unionsinstrument inom ramen för direkt eller indirekt förvaltning bör begränsas till högst 5 % av programmets finansiella anslag och måste göras i samförstånd med berörda förvaltningsmyndigheter, vara av betydelse för de sammanhållningspolitiska målen, fullt ut överensstämma med principerna om subsidiaritet och flernivåstyre och inte får försvaga fondernas platsbaserade strategi.
15. I enlighet med Europaparlamentets ståndpunkt ska medlen till regioner som nedklassas i kategori under perioden 2021–2027 åtminstone ligga kvar på samma nivå som anslagen under perioden 2014–2020.
16. Kommittén förkastar rådets förslag angående artikel 22 i förordningen om gemensamma bestämmelser, vilket skulle göra det möjligt för medlemsstaterna att själva bestämma om de ska använda integrerade territoriella instrument eller inte. ReK förespråkar i stället en betydligt högre grad av utnyttjande av de territoriella instrumenten i medlemsstaterna och obligatorisk öronmärkning inom alla fonder för att förverkliga den förnyade territoriella agendan och sammanhållningsmålen.

17. ReK understryker vikten av att beakta den särskilda situationen och de särskilda behoven i områden med naturbetingade eller demografiska nackdelar, bl.a. öregioner, i både partnerskapsavtalen och programmen, i enlighet med artikel 174 i EUF-fördraget.
18. Kommittén bekräftar sin ståndpunkt om de bestämmelser i förordningen om gemensamma bestämmelser som har tagits med i rådets förhandlingspaket, särskilt när det gäller regionernas stödberättigande, det regionala säkerhetsnätet, medfinansieringsgraderna, nivån på förfinansiering, reglerna för återtagande och budgeten för traditionellt territoriellt samarbete.
19. ReK betonar behovet av att öka de lokala och regionala myndigheternas administrativa och institutionella kapacitet, vilket understryks av det faktum att 17 medlemsstater mottog landsspecifika rekommendationer om administrativa kapacitetsfrågor på regional och lokal nivå under 2019. Med tanke på risken för en minskning av de resurser för kapacitetsuppbyggnadsåtgärder som är direkt tillgängliga för de lokala och regionala myndigheterna inom ramen för delad förvaltning, föreslås en översyn av artikel 32 i förslaget till förordning om gemensamma bestämmelser eller artikel 2 i den föreslagna förordningen om Eruf/Sammanhållningsfonden för att möjliggöra liknande åtgärder som de som finansieras inom ramen för sammanhållningspolitikens tematiska mål 11 i den nuvarande fleråriga budgetramen i alla operativa program.
20. När det gäller de program som genomförs inom ramen för Eruf insisterar kommittén på att resurserna i varje medlemsstat koncentreras till de kategorier av regioner som klassificeras i enlighet med de av kommissionen föreslagna parametrarna, och håller med parlamentet om att medlemsstaterna i samråd med de berörda regionerna i vederbörligen motiverade fall, t.ex. i de yttersta randområdena, ska kunna begära en minskning av den tematiska koncentrationen på regionkategorinivå. Målet för koncentrationen på det politiska målet "ett grönare och koldioxidsnålt Europa" (politiskt mål 2) bör vara minst 30 % för alla regionkategorier i syfte att fullt ut genomföra EU:s åtaganden enligt Parisavtalet.
21. Kommittén stöder Europaparlamentets förslag om att avsätta minst 5 % av Eruf-medlen på nationell nivå till integrerad territoriell utveckling i icke-urbana områden med naturliga, geografiska eller demografiska nackdelar eller utmaningar i överensstämmelse med de definitioner som föreslås i den nya artikel 10a. En flerfondsstrategi skulle även kunna gynna dessa strategier, särskilt när det gäller integrerade projekt inom ramen för "pakten för smarta byar".
22. Kommittén upprepar att den beklagar kommissionens förslag om att minska den andel av sammanhållningspolitikens budget som går till det europeiska territoriella samarbetet från 2,75 % till 2,5 % och motsätter sig starkt beslutet att flytta det gränsöverskridande havssamarbetet från komponent 1 "gränsöverskridande" till komponent 2 "transnationellt". Kommittén ställer sig därför helt bakom förslaget i Europaparlamentet om att ändra de åtaganden som anges i artikel 104.7 i förordningen om gemensamma bestämmelser för att öka budgeten för traditionellt territoriellt samarbete (komponenterna 1 och 4) till ungefär 3 % av sammanhållningsbudgeten.
23. ReK understryker betydelsen av Interreg-programmet, som har visat sig vara outhärligt för många regionala myndigheter både när det gäller utbyte av sakkunskap och bästa praxis om viktiga utmaningar, men även för att bygga upp mänskliga kontakter och främja en europeisk identitet.
24. Kommittén ställer sig bakom en tilläggsbudget på 970 miljoner euro för interregionala innovationsinvesteringar som prioriterar spetskompetens, men som också stärker den territoriella sammanhållningen genom att även främja de minst innovativa regionernas deltagande i EU:s interregionala innovationsdynamik. Under inga omständigheter bör de redan knappa Interreg-medlen minskas ytterligare.
25. Med tanke på behovet av att finansiera en framväxande blå ekonomi, sjöövervakning och skydd av den marina miljön, utöver fiske, anser ReK att den totala budgeten för EHFF borde ha höjts till minst 1 % av den fleråriga budgetramen för perioden 2021–2027.
26. Kommittén upprepar sin ståndpunkt att EHFF bör stödja den integrerade havspolitikerna och den blå ekonomins tillväxt genom regionala plattformar för finansiering av innovativa projekt och att nationella operativa program inom ramen för EHFF ska inbegripa ett regionalt operativt program för lokala och regionala myndigheter med befogenheter inom fiske och havsfrågor.
27. ReK föreslår att man stärker EU:s totala ekonomiska stöd till landsbygdsutveckling, som har minskat avsevärt jämfört med föregående programperiod, och avvisar därför den föreslagna minskningen på 28 % av budgeten för landsbygdsutveckling inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitikerna (GJP) och motsätter sig möjligheten till en överföring från den andra till den första pelaren i den gemensamma jordbrukspolitikerna.
28. ReK anser att endast en betydande ökning av unionens budget skulle kunna motivera en omvärdering av anslaget till Horisont Europa, som sedan bör koncentreras till den tredje pelaren och avsnittet om förstärkning av det europeiska forskningsområdet, genom att stödja ett bredare deltagande.

29. Kommittén anser att det är nödvändigt att utvidga Erasmus+-programmet för att stärka sammanhållningen i EU och öka acceptansen för den europeiska integrationen samt främja möten med unga EU-medborgare.
30. Det är nödvändigt att tillhandahålla en tydlig ram för synergieffekterna mellan de olika fonderna och ramprogrammet. ReK framhåller att det är mycket viktigt med en effektiv gemensam utformning, särskilt för genomförandet av spetskompetensstämpeln.
31. Kommittén motsätter sig starkt att möjligheten att överföra en del av de sammanhållningspolitiska medlen till Horisont Europa skulle beslutas av medlemsstaterna i stället för av den behöriga förvaltningsmyndigheten. Villkoren för att utnyttja dessa medel bör fastställas i samförstånd mellan denna myndighet och kommissionen och garantera att medlen återgår till det berörda geografiska området.
32. Kommittén erinrar om den roll som ett lämpligt genomförande av globaliseringsfondens åtgärder kan spela när det gäller att mildra konsekvenserna av de oförutsedda och omfattande omstruktureringarna, och stödjer kraftfullt Europaparlamentets ståndpunkt att den planerade utvärderingen av globaliseringsfondens bidrag bör omfatta en efterföljande konsekvensbedömning av deras genomförande på nationell, regional och lokal nivå.
33. ReK välkomnar det föreslagna utökandet av globaliseringsfondens uppdrag och dess bredare tillämpningsområde, vilket kommer att omfatta alla former av oförutsedda omfattande omstruktureringar, men uppmanar Europaparlamentet och rådet att komma överens om lägre trösklar för uppsägningar och längre referensperioder än de som ingår i kommissionens förslag.
34. Kommittén välkomnar Eurogruppens lista med villkor för budgetinstrumentet för konvergens och konkurrenskraft (14 juni 2019) samt den tillträdande kommissionsordförandens åtagande att inrätta detta instrument för euroområdet för att stödja medlemsstaternas tillväxtfrämjande reformer och investeringar i euroområdet och för de EU-länder som vill ansluta sig till euroområdet. Med hänsyn till respekten för subsidiaritetsprincipen förväntar sig ReK dock att kommissionen lägger fram ett förslag på förhand om en definition av "strukture reformer" som kan komma i fråga för ekonomiskt stöd från EU. Dessa reformer bör ha ett europeiskt mervärde, vara relevanta med hänsyn till EU:s befogenhetsområden, bidra till genomförandet av fördragets mål om sammanhållning och syfta till att främja långsiktiga investeringar, inbegripet en förbättring av den offentliga förvaltningens kvalitet. De lokala och regionala myndigheterna bör ha direkt tillgång till detta instrument för att stödja sina investerings- och reformprojekt och delta som partner i utformningen och genomförandet av åtgärderna inom ramen för detta instrument.
35. Kommittén välkomnar den tillträdande kommissionsordförandens åtagande att ändra inriktning på den europeiska planeringsterminen som ett instrument där FN:s mål för hållbar utveckling ingår. Med utgångspunkt i diskussionsunderlaget bör kommissionen under de första 100 dagarna av sitt mandat lägga fram en långsiktig tillväxt- och sysselsättningsstrategi som inkluderar målen för hållbar utveckling, i vars utformning och genomförande lokala och regionala myndigheter bör involveras som partner.
36. Kommittén upprepar sin övertygelse om att åtagandet att använda 25 % av EU:s budget för att bekämpa klimatförändringarna förefaller vara otillräckligt för att uppnå målen i Parisavtalet. Insatser bör göras inom nästa budgetram för att öka andelen utgifter som går till att minska koldioxidutsläppen från energisektorn, industrin och transportsektorn, samt till främjandet av en cirkulär ekonomi, till över 30 %. Samtidigt bör EU-budgetens koldioxidavtryck förbättras, bland annat genom att statligt stöd till fossila bränslen avskaffas.
37. ReK ställer sig bakom den tillträdande kommissionsordförandens betoning på att främja EU:s övergång till klimatneutralitet senast 2050 genom ändamålsenliga industriella strategier, samt på att stödja de människor och regioner som påverkas mest av de samhälleliga, socioekonomiska och miljömässiga konsekvenserna av strukturomvandlingen i de europeiska kolregionerna genom en ny fond för en rättvis omställning på 4,8 miljarder euro. En sådan fond bör ha ett nära samspel med de sammanhållningspolitiska programmen, men finansieras med ytterligare medel och inte på bekostnad av sammanhållningspolitiken, samt lämna tillräckligt med manöverutrymme för regionerna när det gäller de konkurrenspolitiska reglerna.
38. Kommittén noterar att Europaparlamentet i 2020 års budgetförfarande föreslår två förberedande åtgärder som rör kolregioner i övergång och anser mot bakgrund av detta att man snarast bör utarbeta grunden för en fond för en rättvis övergång med avsikt att utveckla ett decentraliserat finansiellt och politiskt stöd som är så effektivt som möjligt efter 2020.
39. När det gäller nästa Kreativa Europa-program understryker ReK behovet av att se till att det råder balans mellan tilldelningen av resurser till storskaliga projekt å ena sidan och finansieringen av (bland annat små och medelstora företags) åtgärder och verksamhet med inriktning på den lokala och regionala nivån å andra sidan. ReK understryker även behovet av att bättre införliva kultur och kulturarv i prioriteringarna för nästa fleråriga budgetram, både genom integrering och synergieffekter med andra program och strategier.

40. Under den nuvarande programperioden har 14 miljarder euro från ESI-fonderna avsatts för upprättandet av bredbandsinfrastruktur. Detta utesluter inte en utökning av finansieringsinstrumenten (t.ex. lånefinansiering) i samarbete med Europeiska investeringsbanken och andra utvecklingsbanker.
41. Kommittén anser att kommissionens förslag om 9,2 miljarder euro till programmet för ett digitalt Europa för perioden 2021–2027 är en absolut utgångspunkt, med tanke på att den digitala sammanhållningen är en integrerad del av den territoriella sammanhållning som fastställs i EU-fördraget och kräver att klyftorna i fråga om digital kompetens och digital infrastruktur i EU åtgärdas, och pekar på de betydande finansiella resurser som ska tillhandahållas för utvecklingen av artificiell intelligens.
42. När det gäller programmet för rättigheter och värden uppmanar kommittén EU-institutionerna att, i samarbete med medlemsstaterna, främja ett nätverk av europeiska kontaktpersoner för att informera lokala förtroendevalda om aktuella EU-frågor så att de på bästa möjliga sätt kan uppfylla allmänhetens förväntningar. Detta kommer att bidra till att motverka medborgarnas bristande engagemang när det gäller EU-frågor.
43. I linje med Europaparlamentets ståndpunkt om förslaget till förordning om inrättande av Asyl- och migrationsfonden upprepar ReK sin begäran om direkt tillgång för lokala och regionala myndigheter och deras representativa organ till finansiering från den fond som efterföljer den nuvarande Amif, och understryker än en gång vikten av en konsekvent tillämpning av partnerskapsprincipen. ReK betonar att det brådskar med att öka den totala finansieringsramen för denna fond i syfte att säkerställa tillräcklig finansiering för att uppnå dess mål och en balanserad strategi för alla migrations- och integrationsrelaterade åtgärder och politikområden.
44. I linje med Europaparlamentets ståndpunkt om förslaget till förordning om inrättande av instrumentet för grannskapspolitik, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete uppmanar kommittén till att man inkluderar de lokala och regionala myndigheterna genom att ge dem en framträdande plats inom den tematiska pelaren på samma nivå som det civila samhället, med en öronmärkt budget på 500 miljoner euro.
45. Europeiska regionkommittén ger sin ordförande i uppdrag att översända denna resolution till Europeiska kommissionen, Europaparlamentet, det finländska rådsordförandeskapet och Europeiska rådets ordförande.

Bryssel den 8 oktober 2019.

Karl-Heinz LAMBERTZ
Europeiska regionkommitténs
ordförande

Resolution från Europeiska regionkommittén – Den europeiska planeringsterminen 2019 och inför den årliga tillväxtöversikten 2020

(2020/C 39/02)

Framlagd av de politiska grupperna EPP, PES, Renew Europe, EA och ECR

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉN (ReK) HAR ANTAGIT DENNA RESOLUTION

- med beaktande av meddelandet från kommissionen om den årliga tillväxtöversikten 2019 ⁽¹⁾ och 2019 års europeiska planeringstermin,
 - med beaktande av sin resolution av den 10 oktober 2018 om den ekonomiska politiken för euroområdet och inför den årliga tillväxtöversikten 2019 ⁽²⁾ samt sitt yttrande av den 10 april 2019 "Den europeiska planeringsterminen och sammanhållningspolitiken: anpassa strukturreformer till långsiktiga investeringar",
 - med beaktande av Europaparlamentets resolution av den 13 mars 2019 om den europeiska planeringsterminen för samordning av den ekonomiska politiken: den årliga tillväxtöversikten 2019 ⁽³⁾.
1. Europeiska regionkommittén välkomnar att den årliga tillväxtöversikten 2019 är inriktad på investeringar och reformer som främjar hållbar och inkluderande tillväxt som ett sätt att förbättra konkurrenskraften hos och sammanhållningen mellan och inom medlemsstater och regioner samt på samordning av all investeringspolitik inom EU, inbegripet sammanhållningspolitiken.
 2. Kommittén betonar att de lokala och regionala myndigheterna, för att säkerställa egenansvar för och verkningsfullhet hos den europeiska planeringsterminens strukturreformer, formellt bör kopplas till den, på grundval av principerna om partnerskap och flernivåstyre ⁽⁴⁾ och genom användning av ReK:s förslag till en uppförandekod för de lokala och regionala myndigheternas deltagande ⁽⁵⁾.
 3. ReK konstaterar att tillväxten håller på att avta och att spänningar i handelsförbindelserna samt risken för en avtalslös brexit skapar en osäkerhet som avskräcker från investeringar. Kommittén uppmanar mot bakgrund av detta EU att överväga att tidigarelägga åtgärder för att stärka EU:s investeringsprogram och stödja de områden som skulle kunna påverkas mest av en avtalslös brexit.
 4. ReK betonar att de offentliga investeringarna på landsnivå har minskat avsevärt och fortfarande är för små, särskilt i de länder som drabbades värst av krisen. Kommittén konstaterar att man i tider av hårda budgetåstramningar gjorde långt mindre nedskärningar i de löpande utgifterna än i investeringarna. Kommittén understryker att lokala och regionala myndigheter, som står för mer än hälften av de offentliga investeringarna inom EU, tvingades till oproportionerliga nedskärningar av sina investeringar ⁽⁶⁾.
 5. ReK uppmanar kommissionen att, inför det reformarbete med stabilitets- och tillväxtpakten som planeras till 2020, lägga fram en bedömning av hur stabilitets- och tillväxtpaktens flexibilitetsklausuler har använts sedan 2015. Kommittén anser att reformen av stabilitets- och tillväxtpakten bör leda till tydligare regler som kommer att göra det lättare att undvika konjunkturförstärkande finanspolitik, möjliggöra rimlig och hållbar skuldminskning för de mest sårbara ekonomierna i ett sammanhang av låg inflation, befria nationell medfinansiering av sammanhållningspolitikens program från redovisning avseende stabilitets- och tillväxtpaktens tak och införa en "gyllene regel" för offentlig redovisning, som ger offentliga myndigheter på alla nivåer det finanspolitiska utrymme som krävs för att genomföra de långsiktiga investeringar som är nödvändiga för att säkerställa hållbar utveckling.
 6. ReK betonar att de medlemsstater som har tillgång till ett finanspolitiskt utrymme bör genomföra de offentliga investeringar som krävs för att stärka den långsiktiga tillväxten, vilket skulle minska de makroekonomiska obalanserna inom EU och euroområdet.

⁽¹⁾ Kommissionens meddelande av den 21 november 2018 *Årlig tillväxtöversikt 2019: För ett starkare EU i en osäker omvärld* (COM(2018) 770).

⁽²⁾ <https://webapi2016.cor.europa.eu/v1/documents/cor-2018-03900-00-00-res-tra-sv.docx/content>

⁽³⁾ http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2019-0201_SV.html

⁽⁴⁾ "Den europeiska planeringsterminen och sammanhållningspolitiken: anpassa strukturreformer till långsiktiga investeringar", som antogs enhälligt vid ReK:s plensammanträde den 10 april 2019 <https://webapi2016.cor.europa.eu/v1/documents/cor-2018-05504-00-00-ac-tra-sv.docx/content>

⁽⁵⁾ <https://webapi2016.cor.europa.eu/v1/documents/cor-2016-05386-00-00-ac-tra-sv.docx/content>

⁽⁶⁾ https://www.eib.org/attachments/efs/economic_investment_report_2018_key_findings_en.pdf

7. Kommittén stöder eftertryckligen den tillträdande kommissionsordförandens åtagande att ändra inriktning på den europeiska planeringsterminen till ett instrument där FN:s mål för hållbar utveckling ingår.
8. ReK välkomnar i princip den tillträdande kommissionsordförandens avsikt att lägga fram en investeringsplan för ett hållbart Europa och under det kommande årtiondet stödja investeringar till ett värde av 1 biljon euro inom varje hörn av EU, men förväntar sig närmare förtydliganden om hur denna plan förhåller sig till i synnerhet programmet InvestEU och om hur den förväntas påverka investeringarna i EU:s regioner och städer. Kommittén stöder även den tillträdande kommissionsordförandens avsikt att lägga fram en strategi för grön finansiering.
9. ReK instämmer i den tillträdande kommissionsordförandens betoning av att främja EU:s övergång till klimatneutralitet senast 2050 genom ändamålsenliga industriella strategier, liksom av att stödja de människor och regioner som påverkas mest genom en ny fond för rättvis omställning. Kommittén förespråkar att en sådan fond framför allt bör bidra till att lindra de samhälleliga, socioekonomiska och miljömässiga konsekvenserna av strukturomvandlingen i de europeiska kolregionerna.
10. ReK betonar att handelsavtal som förhandlas fram och ingås av Europeiska unionen bör bidra till uppnåendet av målen för hållbar utveckling.
11. Kommittén konstaterar att genomförandetaktens vad gäller de landsspecifika rekommendationerna alltför långsam och ojämn och anser att detta även är ett resultat av bristande egenmakt och otillräcklig administrativ och institutionell kapacitet. Kommittén framhåller att 137 av de enskilda rekommendationer som ingick i de bredare landsspecifika rekommendationerna (delrekommendationerna) 2019 antingen riktade sig direkt/indirekt till lokala och regionala myndigheter eller hade en territoriell inverkan, en uppgång från 120 år 2018, så att de för närvarande står för 62 % av alla delrekommendationer 2019 (7). Av dessa delrekommendationer var 112 inriktade på hinder för investeringar, en ökning från 79 år 2018, som en följd av den europeiska planeringsterminens starkare betoning av investeringar i år, medan 26 avsåg en förbättring av den administrativa kapaciteten hos lokala och regionala myndigheter och vände sig till 17 medlemsstater. ReK betonar att dessa resultat understryker de lokala och regionala myndigheternas roll när det gäller att uppfylla den europeiska planeringsterminens mål, vilken inte erkänns tillräckligt i styrningsprocessen avseende planeringsterminen.
12. ReK betonar att 55 av de delrekommendationer som ingick i de landsspecifika rekommendationerna 2019 var inriktade på lokala och regionala myndigheters roll vid genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Då sociala skillnader ofta har sina rötter i regionala skillnader bör de analyseras grundligt i landsrapporterna och de nationella reformprogrammen. Kommittén påminner om att den, i samarbete med Eurostat, har bidragit till en metodstudie om hur man kan bygga upp en europeisk regional social resultatavla som, i samband med den europeiska planeringsterminen, kan användas till att övervaka framstegen med den europeiska pelaren för sociala rättigheter, och uppmanar den tillträdande kommissionen att ytterligare stödja denna process.
13. ReK erkänner kommissionens fleråriga bedömning av de landsspecifika rekommendationernas genomförande, som visar att mer än två tredjedelar av de landsspecifika rekommendationer som utfärdats fram till 2018 har genomförts med åtminstone "vissa framsteg" (8), men beklagar återigen den kvardröjande bristen på öppenhet avseende de kriterier som en sådan bedömning grundar sig på.
14. Kommittén välkomnar de riktlinjer för programplaneringen 2021–2027 för ESI-fonderna som ingår i landsrapporterna (bilaga D). ReK konstaterar dock att den bakomliggande analysen av regionala skillnader fortfarande är otillräcklig, också på grund av underlåtenheten att låta lokala och regionala myndigheter delta i utarbetandet, såsom framgår av en undersökning som genomfördes av ReK omedelbart efter offentliggörandet av landsrapporterna.
15. Kommittén betonar att den europeiska planeringsterminen bör innehålla en bedömning av situationen i fråga om investeringspolitikens genomförande på en årlig basis. Kommittén betonar att lokala och regionala myndigheter, genom sina representativa organ, bör göras delaktiga i denna bedömning från offentliggörandet av landsrapporterna, däribland i dialogen mellan kommissionens ansvariga vice ordförande och medlemsstaterna.
16. ReK betonar att avsaknaden av strukturerad och fortlöpande medverkan från lokala och regionala myndigheter under loppet av hela den europeiska planeringsterminen, särskilt vid utformningen och genomförandet av de nationella reformprogrammen, ger upphov till en asymmetri mellan planeringsterminen, som är centraliserad och styrs uppifrån och ned, och sammanhållningspolitiken, som förvaltas gemensamt och är decentraliserad. Kommittén föreslår att man utan dröjsmål ska ta itu med detta problem genom att utvidga den befintliga uppförandekoden för partnerskap till att omfatta det politiska arbetet med den europeiska planeringsterminen.

(7) ReK, 2019 European Semester. Territorial Analysis of the Country-Specific Recommendations (Europeiska planeringsterminen 2019. Territoriell analys av de landsspecifika rekommendationerna). (<https://portal.cor.europa.eu/europe2020/Pages/welcome.aspx#>).

(8) Kommissionens meddelande om de landsspecifika rekommendationerna 2019, s. 3. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?qid=1560257977630&uri=CELEX%3A52019DC0500>

17. ReK framhåller att det nationella reformprogrammet också är det enda dokument där de enskilda EU-medlemsstaterna varje år för kommissionen lägger fram de specifika strategier som de avser att genomföra för att uppnå gemensamma mål, hållbara offentliga finanser och strukturreformer, samt de förslag som syftar till att uppnå målen för tillväxt och sysselsättning, i enlighet med rekommendationerna i den europeiska planeringsterminen och de tioåriga målen i Europa 2020-strategin. Därför bör regionerna, genom att fullt ut tillämpa principen om flernivåstyrelse, delta i utarbetandet av de nationella reformprogrammen, vilket redan sker i flera medlemsstater, där reformprogrammen används som ett verktyg för integrerad planering av lokala och regionala åtgärder, bl.a. mot bakgrund av de nyheter som införts genom EU-förordningarna för programperioden 2021–2027 om en anpassning till den europeiska planeringsterminen. Kommittén påminner mot bakgrund av detta om att den producerat en europeisk regional social resultattavla⁽⁹⁾, välkomnar kommissionens förslag om att lägga till en regional dimension till den sociala resultattavlan i den europeiska planeringsterminen och ser fram emot ett snabbt genomförande av denna.
18. Kommittén upprepar att den ser med oro på att kommissionen fortfarande inte har lagt fram någon definition av ”strukturreformer” i samband med EU:s ekonomiska styrning och eventuellt stöd genom EU-program, såsom det föreslagna reformstödsprogrammet. I enlighet med subsidiaritetsprincipen bör tillämpningsområdet för de strukturreformer som är berättigade till EU-stöd enbart omfatta de strategiska politikområden som är av relevans för genomförandet av målen i fördraget och har en direkt koppling till EU:s befogenheter.
19. ReK förväntar sig att den europeiska planeringsterminen ska ge ett brett, samordnat och integrerat svar från EU på de omvälvande effekterna av demografiska förändringar, i synnerhet genom att förstärka sammanhållningspolitikens effektivitet och främja regionala strategier, särskilt sådana som syftar till att utveckla smarta och konkurrenskraftiga landsbygdsområden.
20. Kommittén konstaterar att man i de landsspecifika rekommendationerna pekar ut bostadsmarknaden som en avgörande faktor för finansiell stabilitet och att bristen på ändamålsenliga bostäder till ett överkomligt pris utgör ett växande problem i flera medlemsstater. Denna analys utgör ytterligare ett argument för att utvärdera behovet av en EU-agenda för bostäder, som lämnar medlemsstaterna ett brett utrymme för egen bedömning inom vad som är deras ansvarsområde⁽¹⁰⁾.
21. ReK framhåller att multilateralism och en regelbaserad världsordning ligger i EU:s intresse och måste försvaras. Kommittén välkomnar därför initiativ som syftar till att slåss för lika villkor och vidta kraftfulla åtgärder mot stater som konkurrerar genom dumpning, avreglering eller statsunderstöd. Kommittén varnar dock för att EU:s interna konkurrenspolitiska regler är långt strängare än de internationella och därför innebär en risk för att europeiska företag ska missgynnas på global nivå.
22. ReK anser att framförhandlandet av frihandelsavtal bland annat bör utgå från information från regionala konsekvensbedömningar, eftersom dessa skulle göra det lättare att i ett tidigt skede identifiera och kvantifiera möjliga asymmetriska konsekvenser för europeiska regioner, i syfte att möjliggöra skyndsamma svar genom den offentliga politiken.
23. Kommittén stöder Europeiska rådets uppmaning⁽¹¹⁾ till en integrerad politisk strategi för att fördjupa och stärka den inre marknaden, genom att man utformar en industripolitik som duger inför framtiden och tar sig an den digitala revolutionen och säkerställer rättvis och effektiv beskattning.
24. ReK välkomnar rapporten från kommissionens högnivågrupp för framtiden för europeisk industri⁽¹²⁾, i vilken man anger dragen i en långsiktig vision om en europeisk industristrategi och betonar den regionala dimensionen av en sådan strategi.
25. Kommittén upprepar sin efterlysning av ett starkare EU-stöd till ett alleuropeiskt och interregionalt samarbete som är inriktat på att utveckla synergier och uppnå en kritisk massa i fråga om saminvesteringar vad gäller innovationer i industriella värdekedjor över hela Europa samt på att förverkliga potentialen hos den cirkulära och koldioxidneutrala ekonomin.
26. ReK erkänner att den europeiska ekonomins och industrins konkurrenskraft grundar sig på de små och medelstora företagens entreprenörskaps- och innovationspotential. Kommittén uppmanar kommissionen och rådet att beakta de små och medelstora företagens särskilda behov vid utarbetandet av EU:s långsiktiga ekonomiska strategier, inbegripet åtgärder för att undanröja befintliga hinder för den fria rörligheten för varor och tjänster på EU:s inre marknad, som utgör en särskild hämsko för tillväxten bland europeiska små och medelstora företag.

⁽⁹⁾ https://cor.europa.eu/en/engage/studies/Documents/European%20Regional%20Social%20Scoreboard/European-Regional-Social-Scoreboard.pdf?_cldee=bWF0dGhpZXUuaG9ybnVuZ0Bjb3luZXVyY3BhLmV1&recipientid=contact-09d0f0455cf2e4118a29005056a05119-28d790990cbf4dcc890968d369dec000&esid=8685471a-6dd4-e911-8116-005056a043ea

⁽¹⁰⁾ Punkt 20 i ReK:s resolution om förslagen inför Europeiska unionens nya mandatperiod, av den 27 juni 2019 <https://webapi2016.cor.europa.eu/v1/documents/cor-2019-02550-00-01-res-tra-sv.docx/content>

⁽¹¹⁾ Såsom den kommer till uttryck i dess slutsatser av den 20 juni 2019 <https://www.consilium.europa.eu/media/39961/20-21-euco-final-conclusions-sv.pdf>

⁽¹²⁾ Offentliggjord den 26 juni 2019 https://ec.europa.eu/growth/industry/policy/industry-2030_sv#vision2030

27. ReK framhåller att en förbättring av den offentliga upphandlingen på lokal och regional nivå skulle innebära betydande vinster i konkurrenskraft och effektivitet. Detta bekräftas genom ReK:s analytiska arbete som visar att komplexiteten hos de befintliga reglerna för offentlig upphandling och tendenserna till överreglering i många medlemsstater ökar sannolikheten för misstag och den efterföljande risken för rättsliga åtgärder, vilket i sin tur leder till alltför riskobenägna upphandlingsstrategier bland många lokala och regionala myndigheter.
28. Europeiska regionkommittén ger sin ordförande i uppdrag att översända denna resolution till Europeiska kommissionen, Europaparlamentet, det finländska rådsordförandeskapet och Europeiska rådets ordförande.

Bryssel den 9 oktober 2019.

Karl-Heinz LAMBERTZ
*Europeiska regionkommitténs
ordförande*

YTTRANDEN

REGIONKOMMITTÉN

REK:S 136:E PLENARSESSION, 7.10.2019–9.10.2019

Yttrande från Europeiska regionkommittén – Rekommendationer för en framgångsrik utformning av regionala utvecklingsstrategier efter 2020

(2020/C 39/03)

Föredragande: Adam Struzik (PL–EPP), regionpresident, Mazowieckie (Masovien)

POLITISKA REKOMMENDATIONER

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

Allmänna kommentarer

1. Europeiska regionkommittén (ReK) lägger fram rekommendationer för en effektiv utformning av de regionala utvecklingsstrategierna efter 2020, med utgångspunkt i analyser av särdragen i regionernas strategiska situation, med beaktande av regionernas utmaningar och med utgångspunkt från tidigare erfarenheter av sammanhållningspolitiken.
2. ReK betonar att rekommendationerna endast omfattar prioriterade investeringsområden och ramvillkor för effektiva regionala utvecklingsstrategier.
3. Kommittén påpekar att de lokala och regionala myndigheterna med tanke på de faktiska behoven måste ha tydligt definierade utvecklingsstrategier på medellång och lång sikt som grundar sig såväl på förväntade trender och utmaningar som på de enskilda regionernas särdrag.
4. Vi erinrar om att kärnan i den strategiska planeringen av territoriet (regionen, provinsen, distriktet eller kommunen) är en optimering av dess funktion och utveckling genom en hållbar omvandling av regionala faktorer och resurser till varor och tjänster.
5. Utvecklingsstrategier är ett av de viktigaste instrumenten för regional och lokal styrning. I nära samband med en vision om Europas utveckling anger de inriktningen på de beslut och åtgärder som syftar till att fastställa mål och prioriteringar.
6. Kommittén konstaterar att regionala utvecklingsstrategier och strategier för smart specialisering i detta sammanhang är ett viktigt verktyg för att säkerställa synergieffekter och komplementaritet mellan olika sektorspecifika instrument och involvera berörda parter på ett lämpligt sätt, i linje med den platsbaserade strategin för ekonomisk, social och territoriell utveckling.
7. Vi vill framhålla diskrepansen mellan den europeiska planeringsterminen och målen för sammanhållningspolitiken. Sammanhållningspolitiken är en egen politik och fördragets mål (om ekonomisk, social och territoriell sammanhållning) måste alltid upprätthållas. Detta kräver att uppmärksamhet riktas mot graden av relevans mellan de landsspecifika rekommendationerna och sammanhållningsprogrammen och vikten av samarbete mellan nationella, regionala och lokala myndigheter, vad gäller såväl de nationella reformprogrammen som sammanhållningsprogrammen.

Rekommendation 1: Strategisk regional planering som utgångspunkt för framgångsrik utveckling

8. ReK erinrar om att en förstärkning av den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen i Europeiska unionen är ett av EU:s huvudmål som grundar sig på fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).
9. Sammanhållningspolitiken bör knyta samman de strategiska målen när det gäller att möta utmaningar på europeisk och global nivå med långsiktiga regionala och lokala utvecklingsstrategier i medlemsstaterna och deras genomförande på fältet.

10. De många utmaningar som städerna och regionerna står inför har en stark territoriell dimension, eftersom deras effekter når utanför de enskilda områdena och deras administrativa gränser. Därför kan utvecklingsutmaningarna inte hanteras av enskilda förvaltningar som endast ansvarar för ett specifikt område, men det ankommer på var och en av dem att helt självständigt utforma de politiska riktlinjerna för utvecklingen av och visionen för det egna samhället, med respekt för subsidiaritetsprincipen, som fastställs i artikel 5.3 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget).
11. ReK framhåller vikten av territoriella strategier för att fokusera investeringar på ett integrerat och samordnat sätt, där "integrerat" innebär att alla förvaltningsnivåer – från lokal till europeisk nivå – samverkar för att uppnå målen inom ett specifikt område och "samordnat" innebär att de enskilda finansieringskällorna kompletterar varandra och bidrar till uppnåendet av samma överenskomna territoriella mål.
12. Kommittén betonar att det är mycket viktigt att ekonomiska och strategiska beslut bygger på aktuella indikatorer för socioekonomisk utveckling. Förslagen till budgetram för 2021–2027 bygger på uppgifter för perioden 2014–2016, vilket ger en klart felaktig bild av den aktuella socioekonomiska situationen i regionerna. De indikatorer som används för analyser bör inte avse en period som ligger längre tillbaka i tiden än tre år före finansieringsperioden, dvs. i detta fall indikatorer för åren 2017–2019.
13. Vi betonar behovet av att ta hänsyn till den nuvarande statistiska indelningen vid utformningen av den framtida utvecklingspolitiken, särskilt när det gäller Europeiska unionens fleråriga budgetram för tidsperioden 2021–2027 och därefter. ReK uppmanar därför kommissionen att vid fastställandet av den fleråriga budgetramen grundligt tänka över sin strategi på detta område.
14. I arbetet för att ändra strategin och genomföra rekommendationerna bör man ta hjälp av Eurostat, som bör intensifiera arbetet med att förbättra systemet för insamling och behandling av uppgifter som hjälper till vid anpassningen till nya behov och förbättrar samarbetet samt möjliggör en effektivare insamling av uppgifter.
15. Kommittén erinrar om att BNP är ett mått på produktion och inte ett mått på miljömässig hållbarhet, resurseffektivitet, social integration eller samhällsutveckling i allmänhet. I detta sammanhang framhåller ReK behovet av att lägga till ytterligare indikatorer som kommer att mäta livskvalitet på ett rättvisare och tydligare sätt och som kompletterar BNP.
16. Vi efterlyser utarbetandet av tydliga och mätbara indikatorer som tar hänsyn till klimatförändringar, biologisk mångfald, resurseffektivitet och social integration. ReK efterlyser dessutom att indikatorer utarbetas som bättre lyfter fram hushållens situation och återspeglar deras inkomst, konsumtion och välbefinnande.

Rekommendation 2: Målen för hållbar utveckling som grund för en långsiktig strategi för städer och regioner

17. Kommittén påminner om att både Europa 2020-strategin och den gemensamma strategiska ramen utgjorde en ram och vägledande principer för utarbetandet av partnerskapsavtal och program inom ramen för sammanhållningspolitiken 2014–2020, särskilt för samordningen mellan de europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI-fonderna) och andra instrument.
18. Vi framhåller behovet av att utarbeta en långsiktig politisk ram på EU-nivå, som ersätter Europa 2020-strategin och möjliggör utveckling av nationella och regionala eller lokala strategier, som bidrar till uppnåendet av målen för hållbar utveckling med beaktande av fördelarna med att även skapa ett gränsöverskridande partnerskap för att hantera gemensamma utmaningar.
19. ReK välkomnar unionens diskussionsunderlag "Mot ett hållbart EU 2030" och uppmanar kommissionen och Europeiska rådet att betrakta genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling och dess 17 mål som en politisk prioritering och ett överordnat mål för EU:s nästa strategiska agenda för perioden 2019–2024 och därefter.
20. Genomförandet av målen för hållbar utveckling och tillhörande politiska strategier bör fastställas i enlighet med principen om flernivåstyrelse, där alla förvaltningsnivåer och berörda parter deltar och där det tas fram en uppsättning mål som är differentierade på nationell, regional och lokal nivå.
21. De 17 målen för hållbar utveckling omfattar inget specifikt regionalt mål som är kopplat till målen i EUF-fördraget om säkerställande av hållbar regional utveckling i Europeiska unionen och minskning av skillnaderna mellan de olika regionernas utvecklingsnivåer, så att inget territorium hamnar på efterkälken.
22. ReK rekommenderar att städerna och regionerna beaktar målen för hållbar utveckling som en vägledande princip vid utarbetandet av sina regionala och lokala utvecklingsstrategier, särskilt med tanke på att strategin för ett hållbart Europa 2030 fortfarande behöver utvecklas. Det krävs också att städerna och regionerna, såsom den beslutsnivå som befinner sig närmast medborgarna, företagen och lokalsamhällena, anpassar målen för hållbar utveckling till områdets särdrag.

Rekommendation 3: Städerna och regionerna bör grunda sina regionala utvecklingsstrategier på en korrekt framtidsanalys

23. Framtida trender bör beaktas för att effektiva strategier för regional utveckling ska kunna utvecklas. Långsiktig planering, långsiktiga prognoser och andra strategiska prognosmetoder är därför viktiga verktyg för att utforma framtidens regionalpolitik.
24. För att framgång ska nås i hela EU måste de regionala utvecklingsstrategierna efter 2020 kopplas samman med den nya territoriella agendan.
25. De viktigaste framtida utvecklingsutmaningar som de regionala strategierna måste ta itu med hänger samman med megatrender och miljöförändringar, och kommer således att få betydande konsekvenser för ekonomin och samhällena i EU:s alla regioner.
26. Den tekniska utvecklingen kommer att ha en betydande inverkan på den socioekonomiska utvecklingen, med tanke på att teknik för automatisering och maskininlärning kan ha en avsevärd inverkan på arbetsmarknaderna. Dessutom kan många nya teknologier vara fördelaktiga för landsbygdsområden genom att de minskar de problem som de har i samband med låg befolkningstäthet och långa avstånd.
27. För att ny teknik ska kunna användas är det av avgörande betydelse att grundläggande teknisk infrastruktur inrättas. Många av fördelarna med ny teknik uppstår dock inte automatiskt, utan kräver kompletterande politiska åtgärder, exempelvis för att säkerställa att människor har rätt kompetens för att använda tekniken.
28. ReK framhåller att den europeiska pelaren för sociala rättigheter måste genomföras fullt ut. De sociala framstegen är visserligen synliga i EU, men principerna i den sociala pelaren måste genomföras bättre på alla styresnivåer. Här har socialfonden betydelse som länk mellan den sociala pelarens ambitioner och regionala behov av åtgärder och investeringar för regionens utveckling, exempelvis gällande kompetensförsörjning.
29. Kommittén noterar den nya utvecklingen på arbetsmarknaden i samband med digitaliseringen. Vi efterlyser därför nya affärsmodeller som inte kränker arbetstagarnas rättigheter och nya anställningsformer som garanterar anständiga löner, social trygghet och skydd mot diskriminering.
30. Kommittén pekar på behovet av att stärka samstämmigheten i den fysiska planeringen, med beaktande av de olika aspekterna av anpassningen till klimatförändringarna. ReK påminner också om att fysisk planering är avgörande för att minska de risker som en ökning av extrema väderhändelser och naturkatastrofer medför.
31. Kommittén understryker den viktiga roll som grön och blå infrastruktur spelar för begränsningen av och anpassningen till klimatförändringarna och för att hejda förlusten av biologisk mångfald. Dessutom uppmanar vi medlemsstaterna och de regionala och lokala myndigheterna att ta hänsyn till den biologiska mångfalden i beslutsfattandet och i strategiska dokument.
32. Vi beklagar att Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) har strukits från förordningen om gemensamma bestämmelser. Detta kommer i kombination med skiljaktiga bestämmelser i den sektorspecifika lagstiftningen att försvåra samordningen av åtgärder som har samband med anpassning till klimatförändringar och biologisk mångfald samt de övergripande flerfundsstrategierna och samarbetsstrukturerna på regional nivå.
33. ReK betonar behovet av att ta hänsyn till miljöpåverkan redan från början av den strategiska infrastrukturplaneringen samt av att genomföra relevanta strategiska miljöbedömningar och miljökonsekvensbedömningar på ett korrekt sätt, vilket också kommer att leda till färre problem i det senare skedet med godkännande och genomförande av projekt.
34. Kommittén anser att den territoriella strategin måste återspegla den regionala och lokala identiteten, och framhåller att de enskilda samhällena har direkt ansvar och befogenhet att fastställa politiken i överensstämmelse med sina territoriella, sociala och kulturella särdrag. Det är värt att notera att varje region har sina unika särdrag, som är en viktig faktor för utveckling och när det gäller hantering av kriser.
35. Vi beklagar att Europa 2020-strategin, som syftar till att vidareutveckla Europeiska unionen, inte tar hänsyn till kultur. Kommittén anser således att kulturen, med dess institutioner och platser, bör betraktas som ett strategiskt område i nästa strategi och i den politiska planeringen. I detta sammanhang uppmanar vi de regioner som uppfattar sitt kulturarv som en särskilt stor tillgång att ta detta i beaktande i strategierna för smart specialisering.

Rekommendation 4: Investeringar i institutionell och administrativ kapacitetsuppbyggnad som ett villkor för effektiva offentliga utgifter

36. För att den integrerade utformningen av politiken ska lyckas är kvaliteten på de nationella och regionala förvaltningarna mycket viktig, och den institutionella och administrativa kapaciteten är en nyckelfaktor för en korrekt förvaltning av ESI-fondernas program, men också en viktig faktor som bidrar till ekonomiskt välstånd i stort.
37. Enligt många studier hänger de offentliga utgifternas ändamålsenlighet mer samman med gott styre och institutionernas effektivitet än med makroekonomiska faktorer. Avkastningen på investeringar är således direkt kopplad till investeringsnivån, men också till förvaltningens kvalitet.
38. ReK framhåller att ledarskap (och förvaltning i allmänhet) är en central faktor för ett lyckat genomförande av regionala och lokala utvecklingsstrategier. Kommittén konstaterar därför att EU, liksom städer och regioner, behöver ledare som inte är rädda för att föra fram en vision för sina områdens utveckling och lägga fram den i utvecklingsstrategierna. Att de regionala myndigheterna är aktiva är en nödvändig förutsättning för regionens utveckling.
39. Vi efterlyser lämpligt stöd för utveckling av medborgarnas digitala färdigheter och kompetens på alla utbildningsnivåer. Utveckling av de digitala färdigheterna hos arbetstagare i EU är en nödvändig förutsättning för att man ska kunna hantera arbetsmarknadens omvandling och undvika kompetensluckor eller skillnader i kompetensnivå.

Rekommendation 5: Främjande av synergier mellan fonderna och andra aktörer

40. Kommittén påminner om att sammanhållningspolitiken, liksom all EU-politik, måste bidra till att uppnå de centrala målen i fördragen. Omvänt måste även annan EU-politik bidra till uppnåendet av fördragets mål på sammanhållningspolitikens område.
41. Även om de enskilda ESI-fonderna har specifika uppgifter, som är inskrivna i fördraget och fortfarande är relevanta, kan de gemensamt bidra till uppnåendet av målen för sammanhållningspolitiken, och var och en av fonderna bidrar till uppnåendet av de övriga fondernas uppgifter.
42. För att skapa synergier och stärka genomslaget och effektiviteten för de olika instrumenten är det av avgörande betydelse att anpassa strategierna och det sätt på vilket insatserna utförs, liksom samarbetet mellan de olika aktörerna redan från de första etapperna i programplaneringsprocessen.
43. ReK betonar vikten av öppenhet och strategisk användning av offentlig upphandling på alla förvaltningsnivåer, särskilt när det gäller klara och otvetydiga bestämmelser. Med detta i åtanke bör man undvika skillnader mellan medlemsstaterna, mellan olika förvaltningsnivåer eller mellan medlemsstaterna och Europeiska kommissionen, och även minimera den administrativa bördan.
44. Initiativ, strategier, handlingsplaner och offentlig-privata partnerskap inom naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap, konstnärliga ämnen och matematik (STEAM) som genomförs på lokal och regional nivå kan spela en viktig roll för att minska utvecklingsklyftorna i hela Europa. Genom att behandla utbildning inom STEAM-ämnena som en lokal och regional prioritering och prioritera samarbetsinitiativ och investeringar som syftar till att utveckla dessa ämnen, kan man i hög grad bidra till att minska de negativa effekterna av kompetensflykt.

Rekommendation 6: Territoriellt samarbete inom funktionella områden

45. De administrativa gränserna motsvarar ofta inte de ekonomiska förbindelserna inom hela territoriet. Det kan till exempel finnas viktiga förbindelser mellan städer och omgivande tillfartsområden, mellan landsbygdsområden och stadsområden eller mellan angränsande regioner i olika länder.
46. I nästan alla utvecklingsfrågor når den territoriella inverkan utöver de lokala områdena och de administrativa gränserna, och beslut på olika nivåer måste fattas gemensamt. Dessa beslut måste föregås av en gemensam dialog från första början när man söker efter svar på dessa frågor.
47. Särskild uppmärksamhet bör också ägnas åt situationen i avlägsna, perifera, glest befolkade och isolerade regioner, i gränsregioner eller i regioner som har särskilda utmaningar – i synnerhet bergs- och öregioner – och som i vissa fall släpar efter i utvecklingen, särskilt när det gäller att förbättra deras konnektivitet och utveckla förbindelserna mellan dem.
48. ReK rekommenderar att man utarbetar gemensamma strategier för funktionella områden och, så långt det är möjligt, anpassar berörda strategier och program.

Rekommendation 7: Gemensamma projekt mellan nationella eller regionala program inom ESI-fonderna i grannländer

49. Kommittén rekommenderar att förvaltningsmyndigheterna fullt ut utnyttjar de möjligheter som erbjuds inom ramen för förordningen om gemensamma bestämmelser för sammanhållningspolitiken (artikel 57.4 i kommissionens förslag) i syfte att planlägga gemensamma mellanregionala eller gränsöverskridande projekt mellan regionala program inom ESI-fonderna med tanke på de gränsöverskridande funktionella områdena. Vid utarbetandet av sådana projekt krävs också en nära samordning med berörda Interreg-program för att säkerställa komplementaritet och undvika dubbelarbete.
50. Kommittén upprepar sitt stöd för den föreslagna europeiska gränsöverskridande mekanismen, som skulle vara av yttersta vikt för att undanröja hinder och flaskhalsar i det gränsöverskridande samarbetet.
51. Det är viktigt att Europeiska unionen tar fram en verklig strategi för kulturdiplomati. I detta syfte är det nödvändigt att främja kommunikation och konstnärligt och kulturellt utbyte mellan EU:s regioner – särskilt de yttersta randområdena – och tredjeländer, bland annat genom åtgärder som underlättar för konstnärer att resa till tredjeländer och visa upp sina verk i dessa länder och vice versa.

Rekommendation 8: Främjande av en territoriell strategi genom att utnyttja den fulla potentialen hos integrerade verktyg såsom lokalt ledd utveckling och integrerade territoriella investeringar

52. Kommittén betonar att en starkare sammanhållning på regional och lokal nivå – även över gränserna – kräver en platsbaserad nedifrån och upp-strategi för att lämpliga lösningar ska kunna utarbetas på plats.
53. Territoriella strategier bör utarbetas inom alla program. Vi understryker i detta sammanhang mervärdet av flerfondsprogram och uppmanar till en bredare användning av territoriella instrument inom funktionella områden.
54. Kommittén betonar den roll som lokalt ledd utveckling spelar som ett särskilt verktyg för den subregionala nivån, som kompletterar andra typer av stöd på lokal nivå.
55. Kommittén påpekar att lokalt ledd utveckling genom deltagandet av, samråden med och samarbetet mellan lokalsamhällen och alla lokala offentliga och privata aktörer har ett särskilt mervärde när det gäller att säkerställa att lokalt kunskapsutbyte och specialistkunskap används och att de enskilda regionernas särskilda behov beaktas.
56. Vi noterar den viktiga roll som smart specialisering spelar för att stärka regionala innovationssystem, för kunskapsutbyte mellan regioner och för att öka synergierna, särskilt med den europeiska forskningsfinansieringen.

Bryssel den 8 oktober 2019.

Karl-Heinz LAMBERTZ
Europeiska regionkommitténs
ordförande

Yttrande från Europeiska regionkommittén – Bättre kommunikation om sammanhållningspolitiken

(2020/C 39/04)

Föredragande: Adrian Ovidiu Teban (RO–EPP), borgmästare, Cugir**POLITISKA REKOMMENDATIONER**

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

Allmänna överväganden:

1. ReK påpekar att sammanhållningspolitiken utgör ungefär en tredjedel av EU:s budget med 351 miljarder euro under programplaneringsperioden 2014–2020. Denna utgör en långsiktig investeringsram för regioner och medlemsstater, och erbjuder mer tillförlitlig planering jämfört med nationella årliga eller tvååriga budgetar.
2. ReK noterar att en ökad synlighet för ESI-fonderna kan bidra till att uppfattningen om sammanhållningspolitikens ändamålsenlighet blir mer positiv och till att allmänhetens förtroende för det europeiska projektet stärks, men en sammanhängande kommunikationskanal krävs dock, inte enbart uppifrån och ner med avseende på ESI-fondernas konkreta resultat, utan även nedifrån och upp i syfte att göra lokala myndigheter och intressenter medvetna om finansieringsmöjligheterna, med ett ökat deltagande av allmänheten i genomförandeprocesserna som bonus.
3. Kommunikation bör i princip vara en väsentlig del av utarbetandet och genomförandet av politik. Medvetenhet om lokala EU-finansierade projekt bland mottagare och det civila samhället är avgörande, trots olika finansieringsbelopp i särskilda regioner, och kan enbart vara ett resultat av en gemensam insats av alla deltagande myndighetsnivåer. Modellen med flernivåstyre och partnerskapsprincipen, som båda bygger på förbättrat samarbete mellan offentliga myndigheter, näringslivets och arbetsmarknadens parter samt det civila samhället, kan bidra till ett mer effektivt upplysande om EU:s politiska mål och resultat.
4. ReK betonar att förvaltningsmyndigheterna för operativa program som finansieras genom de europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI-fonderna) måste kommunicera ut målen för, finansieringsmöjligheterna inom och resultaten av sammanhållningspolitikens program och projekt, och detta är därför en viktig uppgift för förvaltningsmyndigheterna och mottagarna i medlemsstaterna – att ta itu med sådana frågor som vilka investeringsmöjligheter som finns, eller vad en mottagare kan göra för att ta itu med frågor rörande publicitet, eller vem som finansieras och i vilket syfte.
5. Kommittén konstaterar att EU:s sammanhållningspolitik och dess fonders insatser åtföljs av informations- och offentlighetskrav, vilket innebär att de nationella och regionala myndigheter som ansvarar för genomförandet, liksom de slutliga stödmottagarna, enligt lag är skyldiga att bedriva kommunikationsverksamhet. Dessa krav har under de senaste tre årtiondena utvecklats från att omfatta enkla informationsåtgärder, såsom minnestavlor, till att handla om mer sofistikerade kommunikationsstrategier, bland annat fleråriga strategier, årliga planer, minimikrav och utvärderingar som ska genomföras för varje operativt program.
6. Kommittén understryker att en avgörande del av programförvaltningen är att informera potentiella mottagare om finansieringsmöjligheter. För att säkerställa att sammanhållningspolitiken investerar i de mest relevanta och innovativa projekten behöver bredast möjliga grupp av potentiella mottagare informeras, och detta kan uppnås genom att inte enbart lyfta fram investeringsmöjligheterna, utan även genom att visa upp de resultat som uppnåtts och bästa praxis.

7. ReK påpekar att EU:s sammanhållningspolitik har visat sig ha en positiv inverkan såväl på ekonomin som på medborgarnas liv, men beklagar att resultaten inte alltid har kommunicerats ut särskilt väl, och att medvetenheten om dess positiva inverkan har varit konstant låg under det senaste årtiondet, eftersom enbart 35 % av EU-medborgarna, enligt en Flash Eurobarometerundersökning från 2017, har hört talas om projekt som samfinansierats av EU i det område där de bor. Människor som har hört talas om dessa projekt säger dock att inverkan på deras regioners utveckling har varit positiv (78 %).
8. ReK noterar att informationen om europeisk sammanhållningspolitik, enligt samma Eurobarometer, fortfarande är knapphändig och att informationskällorna tenderar att inte vara särskilt mångskiftande. Generellt sett bör digital kommunikation främjas mycket mer under nästa programperiod efter 2020.
9. Kommittén understryker de ojämna framsteg som gjorts i de olika medlemsstaterna när det gäller att integrera administrativa förfaranden rörande en bredare mobilisering och ett bredare involverande av regionala och lokala partner, inbegripet näringslivet och arbetsmarknadens parter samt representanter för det civila samhället, och betonar vikten av allmänhetens deltagande och en social dialog. Värt att poängtera är att investeringar i regioner med hög arbetslöshet uppfattas ha högst prioritet. Viktigast är att EU:s regionalpolitiska investeringar bör fokuseras på utbildning, hälso- och sjukvård samt sociala infrastrukturer. De anses vara de viktigare investeringsområdena. Vidare är denna politik EU:s viktigaste instrument för investeringar som ska hjälpa regioner och städer att genomföra målen för hållbar utveckling, och en sådan strategi skulle vara en förutsättning för att utvidga "lokaliseringen" av målen för hållbar utveckling och för att främja genomförandet av dem via sammanhållningspolitiken ⁽¹⁾, och därigenom bana vägen från en linjär till en cirkulär ekonomi ⁽²⁾.
10. Kommittén påpekar att både synen på sammanhållningspolitiken och stödet för EU kan variera mellan olika befolkningsgrupper och mellan olika regioner. Det krävs dock mer underlag för att man ska kunna dra några entydiga slutsatser i detta avseende. I detta syfte kommer det att krävas information om representativa urval av individer för alla EU-regioner. När en Eurobarometerundersökning är tänkt att vara representativ för alla EU-regioner (Nuts 2 eller motsvarande) föreslår vi därför att man inbegriper frågor om synen på sammanhållningspolitiken och medborgarnas stöd för det europeiska projektet.
11. Kommittén betonar att det är viktigt att öka kunskapen om hur medborgarnas syn på EU:s sammanhållningspolitik påverkar deras stöd för den europeiska integrationen. Detta är avgörande för att man ska kunna göra en förhandsbedömning av hur effektiva de specifika kommunikationsstrategierna är när det gäller att främja en positiv inställning till sammanhållningspolitiken och EU i allmänhet. Kommittén föreslår därför att man inbegriper specifika frågor om stödet för EU och synen på EU:s sammanhållningspolitik inom ramen för samma standardiserade Eurobarometerundersökningar.
12. ReK betonar att det inte enbart är ekonomiska faktorer som kan skapa medvetenhet. Diverse analysinslag har identifierat grupper av medborgare vars kunskap om EU:s (sammanhållnings)politik verkar vara direkt kopplad till i hur hög grad de identifierar sig med Europeiska unionen som en politisk enhet. Det verkar också finnas ett positivt samband mellan medvetenheten om viss EU-politik, bland annat sammanhållningspolitiken, och graden av deltagande i valet till Europaparlamentet. Omvänt ser det även ut som att allmänheten är mer medveten om EU:s (sammanhållnings)politik när man i hög grad identifierar sig med EU och en gemensam europeisk historia och kultur. Av dessa anledningar är det viktigt att förbättra och intensifiera kommunikationen om resultaten av EU:s sammanhållningspolitik för att stärka Europeiska unionens politiska legitimitet och känslan av att tillhöra ett gemensamt projekt bland medborgarna.
13. Kommittén betonar även att kommunikation om sammanhållningspolitiken inte enbart är kommissionens ansvar, utan snarare ett ansvar för samtliga aktörer som drar nytta av sammanhållningspolitiken, däribland medlemsstaterna och de lokala myndigheterna.
14. ReK anser att sammanhållningspolitiken måste kommuniceras ut på ett annat sätt som inbegriper ett behov av att försöka nå större målgrupper, och inte enbart intressenter. Allmänheten bör stå i fokus för riktad kommunikation, och denna kommunikation måste väcka anklang hos människor: den måste innehålla berättelser om inverkan för lokalbefolkningen, och inte enbart sprida siffror eller tabeller om arbetsmarknader eller människor på avlägsna platser eller frågor rörande avlägsen infrastruktur. Kommunikationen bör riktas in på EU:s roll som en styresnivå i människors liv, inte på att informera allmänheten om unionens olika fonder och projekt. Viktigast är att förtroendet för budbäraren är minst lika viktigt som själva budskapet. Allmänhetens förtroende för de lokala och regionala myndigheterna är större än för de nationella regeringarna eller för EU. Regionala och lokala politiker, och i synnerhet ReK-ledamöter, spelar därför en potentiellt avgörande roll som "EU:s ambassadörer i regionerna, städerna och kommunerna" och bör föregå med gott exempel.

⁽¹⁾ <https://cor.europa.eu/en/events/Pages/ECON-sc-follow-up-UN-SDGs.aspx>

⁽²⁾ Diskussionsunderlag – Mot ett hållbart EU 2030, Europeiska kommissionen, COM(2019) 22 final av den 30 januari 2019, <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2019/SV/COM-2019-22-F1-SV-MAIN-PART-1.PDF>.

15. Kommittén understryker behovet av riktad kommunikation. Den riktade kommunikationen måste fokusera på "grannskapet", och måste innehålla ett känslomässigt budskap, eftersom statistiska uppgifter inte berör människor. En strategi som baseras på flernivåstyre bör följas i syfte att uppnå en bättre kommunikation. 55 % av de svarande i den senaste Eurobarometerundersökningen anser att beslut bör fattas på lokal och regional nivå, och av dessa föredrog nästan en tredjedel (30 %) den regionala nivån och en fjärdedel (25 %) den lokala nivån, medan nästan en femtedel anser att dessa beslut bör fattas på EU-nivå.
16. Kommittén lyfter fram behovet av att inleda en mer permanent dialog med medborgarna och oftare involvera dem i beslutsfattandet, vilket kan skänka ansvarsskyldighet och legitimitet till genomförandet av sammanhållningspolitiken. I detta avseende bör det övergripande mål 5 för perioden 2021–2027 – "Ett Europa närmare medborgarna" – dra största möjliga nytta av befintliga erfarenheter av lokalt ledd utveckling och medborgarbudget på lokal nivå, samt andra metoder inriktade på att öka medborgarnas deltagande. Deltagande av ReK-ledamöter, borgmästare och andra lokalt valda företrädare i Europeiska kommissionens kommunikationskampanjer om sammanhållningspolitiken skulle kunna vara ett sätt att öka medvetenheten om fördelarna med Europeiska unionen i medborgarnas dagliga liv.

Synlighetsutmaningen

17. ReK noterar att en ökning av ESI-fondernas synlighet kan bidra till en mer positiv uppfattning om EU och till att återupprätta allmänhetens förtroende för EU:s politik.
18. Kommittén påpekar följaktligen att en ökande EU-skepsis och en ökning av antalet partier som motsätter sig ytterligare EU-integration även kan kopplas till uppfattad ekonomisk, social och territoriell ojämlikhet. Sammanhållningspolitiken är ett kraftfullt verktyg för att främja "territoriell motståndskraft" som en del av lösningen när det gäller politiska insatser, och det har blivit väldigt viktigt med åtgärder för att kommunicera ut den positiva inverkan på regioner och människors liv.
19. ReK föreslår att de operativa programmen bör fokusera på människors behov och att man inte enbart kommunicerar "till människor" utan mer specifikt "med människor". I detta sammanhang betonar kommittén vikten av partnerskapsavtal som omfattar mekanismer för dialog med medborgarna vid utformningen av insatser som medfinansieras genom EU:s sammanhållningspolitik i alla skeden av förberedelserna inför samt genomförandet och utvärderingen av operativa program, inbegripet rekommendationer om att medlemsstater involverar de lokala myndigheterna i alla skeden.
20. Kommittén efterlyser ett utnyttjande av sådana demokratiska innovationer som medborgarbudget och överläggning (juryer, paneler och undersökningar) i syfte att låta lokalbefolkningen höras och på så vis drastiskt förändra hur medborgarna engagerar sig i kommunikationsmekanismen.
21. ReK påpekar att synligheten för sammanhållningspolitiska investeringar är ett ansvar som delas av kommissionen och medlemsstaterna, och att de behöriga lokala och regionala myndigheterna bör delta i utformningen av effektiva kommunikationsstrategier.
22. Kommittén uppmanar kommissionen att dra lärdom av framgångsrik kommunikation om EU-finansierade småskaliga projekt och projekt för kontakter mellan människor i angränsande regioner. Kommittén noterar det starka engagemanget bland människor som deltar i sådana projekt och deras bidrag till en effektiv kommunikation av projektens resultat.
23. Kommittén välkomnar det förslag som lagts fram i det nya lagstiftningspaketet för sammanhållningspolitiken om att utse nationella kommunikationsansvariga som på ett integrerat sätt ska förvalta synligheten hos verksamheter med anknytning till det regionala Eruf, Europeiska socialfonden och Sammanhållningsfonden samt Asyl- och migrationsfonden, Fonden för integrerad gränsförvaltning och Fonden för inre säkerhet. På samma sätt bör man på bästa sätt utnyttja andra framtida EU-program med lokal synlighet, t.ex. Horisont Europa, InvestEU etc. samt Europa direkt-kontoren.
24. ReK anser att man genom att använda plattformar liknande Refit-strategin med enkla IKT-lösningar för kommunikation med EU-medborgarna på ett effektivare sätt kan bedriva en politik som motsvarar allmänhetens förväntningar. De lokala myndigheterna har stor erfarenhet på detta område och de använder redan tillämpningar som gör det möjligt att finna omedelbara lösningar på lokala problem. Endast kanaler för tvåvägskommunikation behöver vidareutvecklas.
25. ReK uppmanar kommissionen att utvidga de insatser som redan görs med förvaltningsmyndigheter till att omfatta politiska företrädare från regioner och städer för att pröva nya kommunikationssätt. Lokala och regionala myndigheter, samt mottagare, utgör de samtalspartner för medborgarna som är mest effektiva och nära.

26. ReK rekommenderar att kommunikationen om sammanhållningspolitiken inriktas inte bara på effekter och resultat av EU-finansierade projekt, utan framför allt på de fördelar som dessa projekt för med sig för medborgarnas dagliga liv. I detta avseende verkar den lokala och regionala nivån vara mest lämpad för sådan kommunikation (hur EU hjälpte min kommun, stad eller region), och Europa direkt-kontorens aktiva roll bör uppmuntras.
27. Kommittén efterlyser dock, i linje med målet om territoriell sammanhållning, att de nationella kommunikationsinitiativ som utvecklats inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken och sammanhållningspolitiken samordnas och inriktas på särskilda områden (t.ex. landsbygdsområden) som släpar efter i utvecklingen och där en känsla av att ha lämnats åt sitt öde har bidragit till EU-skepsis under de senaste åren.
28. Kommittén uppmanar följaktligen rådet och Europaparlamentet att öronmärka tekniskt stöd för kommunikation och, där så är lämpligt, öka antalet krav på obligatoriska åtgärder för synlighet och information i samband med sammanhållningspolitiska projekt inom ramen för den framtida förordningen om gemensamma bestämmelser efter 2020.
29. Kommittén föreslår att "smart kommunikationsplanering" genomförs, vilket skulle innebära utveckling av integrerade kommunikationsstrategier, däribland resultatindikatorer med utgångsvärden, öronmärkt finansiering och specificerade kostnader.
30. ReK efterlyser mer omfattande och intensivt användande av digitala medier, med mindre tekniskt språk och bättre riktade åtgärder, och rekommenderar att man övervakar det antal människor som nås av kommunikationsverksamheter (t.ex. träffar på en webbplats efter ett evenemang).
31. ReK föreslår att "hur effektivt projekt utnyttjar resultat" bör vara ett urvalskriterium för finansiering av projekt genom sammanhållningspolitiken (precis som inom ramen för EU-programmen Horisont 2020 och Cosme). Dock bör den obligatoriska publiciteten stå i proportion till projektens omfattning, särskilt när det gäller små projekt som kan utgöra en stor administrativ börda för de slutliga stödmottagarna.
32. ReK anser att urvalskriterierna för projekten inom operativa program åtminstone bör ange huvuddragen i kommunikationsprinciperna i syfte att underlätta granskningar och jämförelser på EU-nivå.
33. ReK föreslår att kommissionen skapar en "utvärdering som förklarar kommunikationsresultaten" som skulle innehålla följande: kommunikationsplaner och kommunikationsinsatser, förbättrade metoder (undersökningar, fokusgrupper, medieövervakning), EU-handledning vid utvärderingar, en lärandeplattform som tillhandahåller en datakatalog för utvärderingar av kommunikationer, och slutligen en databas över god kommunikationspraxis.
34. ReK välkomnar kommissionens förslag om att inrätta en gemensam portal för finansiering på EU-nivå som ska innehålla alla meddelanden om ansökningsomgångar och en gemensam förteckning över insatser samt de enskilda ländernas webbplatser med information om alla EU:s program och fonder. De digitala, platsbaserade EU-portalerna för de olika institutionerna och kommissionens olika generaldirektorat bör samlas inom en enda portal för "EU".

Mediestrategi

35. ReK föreslår att utformningen av (sociala) mediestrategier bör inkludera referenser till lokala sammanhang, t.ex. förbättring av en positiv inramning, skapande av narrativ med längre perspektiv som är kopplade till enskilda berättelser, och att aktivt utmana – snarare än ignorera – en negativ inramning.
36. ReK anser att en viktig aspekt av att öka genomslaget för kommunikation om sammanhållningspolitiken är att ytterligare diversifiera kommunikationsverksamheterna och främja närvaron i medierna för EU:s samtliga aktiviteter.
37. ReK påpekar i samband med detta att kommunikationsverksamheterna, för att öka EU:s närvaro i regioner och städer, bör vara förenliga med synligheten hos de europeiska struktur- och investeringsfonderna och sådana program som Interreg, Urbact och Espon.
38. Kommittén ställer sig positiv till att intensifiera sociala medieaktiviteter i syfte att främja stödet för sammanhållningspolitiken, i enlighet med det exempel som sattes av kampanjen #CohesionAlliance, som har fört samman politiska aktörer med ett kraftfullt politiskt budskap om en EU-politik som medför fördelar för samtliga territorier.
39. ReK noterar att Europeiska veckan för regioner och städer är det viktigaste politiska evenemanget när det gäller genomförandet av sammanhållningspolitiken, och där kan politiska representanter, aktörer, forskare och människor lära sig, utbyta idéer, påverka EU och ge uttryck för sina särskilda uppfattningar om regional- och stadspolitik.

40. ReK föreslår att kommissionen inkluderar ett avsnitt om detta ämne i den nya versionen av kommissionens delegerade förordning om den europeiska uppförandekoden för partnerskap inom ramen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna. Detta skulle vara ett sätt att öka respekten för och hänsynen till principerna om partnerskap och partnerskap på flera nivåer när kommunikationsverksamheterna utformas.

Förbättring av kommunikationen om sammanhållningspolitiken efter 2020

41. ReK föreslår att investeringar i kommunikationsprojekt, inom ramen för den framtida sammanhållningspolitiken efter 2020, bör finansieras genom en enda väldefinierad kostnadskategori, med tanke på att en jämförelse mellan kommunikationsstrategier visar att budgetarna för dessa verksamheter är svåra att sammanställa och jämföra, eftersom strategierna definieras på olika nivåer med olika fonder, och även på grund av att kostnadskategorierna och metoderna inte alltid är tydligt definierade.
42. ReK efterlyser att definitionen av resultatindikatorer förbättras eftersom det för närvarande finns en betydande variabilitet inom indikatorerna, som inte är anpassade till kommunikationsverksamheter.
43. ReK rekommenderar att man, vid utarbetandet av strategier för perioden 2021–2027, tar hänsyn till belegg från forskning som bedrivits rörande effektiviteten hos kommunikation om sammanhållningspolitiken genom sådana EU-finansierade projekt som "Cohesify" och "Perceive", och att man refererar till "missnöjets geografi", som har vuxit fram inom ramen för populistiska debatter om det europeiska projektet.
44. ReK understryker behovet av flexibla varumärkes- och synlighetsstrategier: en EU-flagga bör alltid finnas i alla obligatoriska eller informella material.
45. ReK välkomnar kommissionens nyligen utarbetade meddelande ⁽³⁾ där behovet betonas av att möta Europas unika kommunikationsutmaning i en tid av fragmentering och desinformation, och föreslår att sammanhållningspolitiken spelar en avgörande roll i att göra EU-kommunikation till en gemensam insats på alla myndighetsnivåer och inom alla EU-institutioner.
46. ReK stöder strategin för att förenkla kommunikationen för EU-finansierade projekt: ett enda varumärke (ingen hänvisning till ESI-fonderna eller programnivån), en nationell webbplats som ger åtkomst till information om alla EU-program och EU-medel, särskild synlighet för insatser av strategisk betydelse och insatser som överstiger 10 miljoner euro, nationella kommunikations-samordnare som ska utöva tillsyn över alla EU-medel och en viktig roll för programmets kommunikationsansvariga, inkluderande av kommunikationsstrategin (i en enklare version) i programmets innehåll, införande av en möjlighet för förvaltningsmyndigheterna att tillämpa finansiella korrigeringar (upp till 5 %) för mottagare som inte efterlever kommunikationsreglerna, och möjliggörande av återanvändning av kommunikationsmaterial – förvaltningsmyndigheterna kommer att behöva behålla rätten att återanvända de kommunikationsmaterial som framställts och gjorts tillgängliga för EU:s institutioner (på begäran).

Bryssel den 8 oktober 2019.

Karl-Heinz LAMBERTZ
Europeiska regionkommitténs
ordförande

⁽³⁾ Europeiska kommissionen (2019), EU i maj 2019: för ett mer enat, starkare och mer demokratiskt EU i en allt mer osäker omvärld, Bryssel, den 30 april 2019.

Yttrande från Europeiska regionkommittén – ReK:s bidrag till den förnyade territoriella agendan med särskild tonvikt på lokalt ledd utveckling

(2020/C 39/05)

Föredragande: Radim SRŠEŇ (CZ–EPP), ledamot, regionfullmäktige, Olomouc

POLITISKA REKOMMENDATIONER

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

1. ReK förespråkar ett betydligt större utnyttjande av de territoriella instrumenten (lokalt ledd utveckling (LLU), integrerade territoriella investeringar (ITI) osv.) i medlemsstaterna och obligatorisk öronmärkning inom alla fonder för att förverkliga den förnyade territoriella agendan och sammanhållningsmålen.
2. Kommittén understryker att sammanhållningspolitiken och den territoriella sammanhållningen är sammanlänkade och att någon verklig sammanhållningspolitik inte kan komma till stånd om man inte tar vederbörlig hänsyn till den territoriella sammanhållningen.
3. ReK påminner om att kommittén var den första EU-institution som lade fram ett specifikt förslag om hur man ska uppnå LLU⁽¹⁾. ReK anser, nu som då, att integrerad, flerfundsbasead lokal utveckling bäst definieras som ett holistiskt koncept med fokus på utmaningar och möjligheter i alla typer av regioner, såväl städer, landsbygdsområden och regioner med både stads- och landsbygdsområden ("rurban") som funktionellt definierade områden.
4. Vi efterlyser att den territoriella agendan efter 2020 ska stärka den territoriella dimensionen inom ett bredare spektrum av politikområden och aktivt uppmuntra fler territoriella visioner och strategier som tar sin början lokalt och som bör vara samstämmiga med en bredare ram.
5. Territoriella instrument såsom LLU och ITI är väl beprövade metoder för att föra EU närmare medborgarna. De resultat som Leader/LLU har uppnått visar att lokala aktionsgrupper kan försvara europeiska värden om de erkänns som lokala drivkrafter för förändring och utveckling på lokal, regional och nationell nivå. Genom att aktivt involvera alla lokala aktörer och medborgare kan man bemöta de europeiska behoven med lokala medel och därmed bidra till att främja EU:s legitimitet. Dessutom är Leader/LLU även ett kraftfullt verktyg för att genomföra målen för hållbar utveckling på lokal nivå. ReK efterlyser därför högre ställda mål och utveckling av de territoriella instrumenten på lokal, regional, nationell och europeisk nivå under perioden efter 2020.
6. Kommittén betonar att de integrerade territoriella instrumenten i sina insatser bör ta fasta på de specifika särdragen och behoven i regionerna, såsom dessa definieras i deras nedifrån och upp-strategier, och inte bara dubbla åtgärderna och den tematiska och territoriella koncentrationen hos de operativa program som finansierar dessa instrument.
7. Den territoriella agendan efter 2020 bör stärka förbindelserna såväl mellan landsbygd och städer som mellan de olika typerna av områden generellt, eftersom regional och lokal utveckling bara är en aspekt och kräver en holistisk och integrerad strategi.
8. Den territoriella agendan fram till 2020 (TA2020) har faktiskt uppnått resultat, främst tack vare den sammanhållningspolitik som är tillgänglig genom dess medel och finansiering, och som på alla förvaltningsnivåer har introducerat den platsbaserade strategin och lokalsamhällets deltagande i inrättandet och genomförandet av hållbara lokala strategier. Det finns dock fortfarande utrymme för förbättringar: framför allt måste dess synlighet på lokal och regional nivå (som ska hanteras genom LLU, ITI, EGTS, europeiskt territoriellt samarbete osv.) förbättras, den territoriella strategins inflytande på det övergripande beslutsfattandet i EU stärkas, och den territoriella agendan som sådan måste genomföras bättre i politiken på nationell nivå.
9. ReK betraktar den nya territoriella agendan som en möjlighet att skildra EU:s framtid på ett nytt och positivt sätt och främja en balanserad utveckling av alla områden. Medborgarna och allmänheten bör få ta del av ett omfattande och begripligt dokument, med visioner för deras framtid som återspeglar deras verkliga behov och de problem som måste lösas. De bör försäkras om att ingen kommer att lämnas på efterkälken och att alla kommer att ha lika möjligheter till ett värdigt liv, oavsett var de bor.

⁽¹⁾ Yttrande från Regionkommittén om "Lokalt ledd utveckling", Bryssel den 29 november 2012, föredragande Graham Garvie, CdR 1684/2012, COTER-V-031 (EUT L 17, 19.1.2013, s. 18).

10. ReK efterlyser starkare kopplingar mellan sammanhållningspolitiken och den territoriella agendan i alla skeden av planeringen, genomförandet och övervakningen av programmen, och pekar på det tydliga behovet av att få bukt med den nuvarande geografiska och sektorsvisa uppdelningen av EU-medel. Medlemsstaterna bör dock se till att den territoriella dimensionen och lokala särdrag beaktas inom ramen för den europeiska planeringsterminen, med lämpliga samråd med lokala aktörer när nationella prioriteringar fastställs.
11. ReK understryker att LLU har kapacitet att mobilisera och involvera lokalsamhällen, däribland lokala och regionala myndigheter, arbetsmarknadens parter och det civila samhället samt den privata sektorn. Genom en deltagandebaserad strategi ser den till att de lokala utvecklingsstrategierna är i linje med – och anpassade till – förändringar i de lokala förhållandena (social sammanhållning, migration, regionala kluster, den gröna ekonomin, klimatförändringar, smarta lösningar, teknik osv.).
12. ReK lyfter fram LLU:s roll för att främja sammanhållningspolitikens trovärdighet genom att visa att olika EU-fonder faktiskt kan genomföras gemensamt på ett integrerat och effektivt sätt.
13. Kommittén ställer sig fortfarande bakom idén att den territoriella agendan för perioden efter 2020 inte bör vara ett helt nytt dokument, eftersom den nuvarande agendan fortfarande är giltig i viktiga avseenden.
14. Vi anser att den territoriella agendan efter 2020 kommer att bli avgörande för att ta itu med ojämlikheter mellan platser och de människor som bor där genom skraddarsyddna åtgärder, t.ex. integrerad territoriell utveckling.
15. Betydelsen av bättre samordning och nätverkssamarbete mellan alla myndigheter och aktörer som genomför och finansierar den territoriella agendan på europeisk, nationell, regional och lokal nivå framhålls. Bättre samordning och en stark partnerskapsprincip är avgörande för att den territoriella agendan faktiskt ska kunna påverka. Samordningen av den territoriella agendan i Tjeckien, Sverige, Österrike och andra medlemsstater är ett exempel på god praxis på detta område.
16. ReK understryker behovet av att i större utsträckning ta hänsyn till strategierna för integrerad territoriell utveckling för att bättre rikta investeringarna i regionen i enlighet med dess prioriteringar. Utformningen av strategier för integrerad territoriell utveckling för genomförande av ett stort antal olika operativa program i medlemsstaterna bör vara inriktad på medborgarnas behov och inte bara kommuniceras till medborgarna, utan framför allt "tillsammans med medborgarna".
17. Kommittén betonar behovet av att tillämpa ett flexibelt och enkelt genomförande av integrerade territoriella instrument, som kan anpassas till territoriet och där man använder en metod som främjar en nedifrån och upp-strategi och lägger särskild tonvikt på partnerskap och på att ge impulser samt på de lokala territoriella utvecklingsstrategiernas roll. Möjliga lösningar är till exempel förenklade kostnadsalternativ, en enkel genomförandemodell för territoriella instrument (ett enda nationellt operativt program och en enda förvaltande myndighet), "en enda kontaktpunkt"-lösningar, en gemensam uppsättning enkla regler som ska fastställas på EU-nivå för att förebygga överreglering (LLU-verktygslåda, tydliga riktlinjer som fastställer strategiernas struktur, godkännandeförfaranden, användning av en samordnande fond, utvärdering osv.).
18. ReK noterar it-lösningars potential för förenkling och automatisering av datainsamlingen på nationell och lokal nivå. Det måste utvecklas it-system där alla berörda parter verkligen inkluderas, system inriktade på att bidra till den övergripande strategin att förenkla ESI-fonderna på alla nivåer.
19. Kommittén efterlyser en smidig övergång av den territoriella agendans genomförandestrukturer mellan EU:s programperioder för att inte riskera att kunskap, mänskliga resurser och partnerskap går förlorade.
20. ReK framhåller att de integrerade territoriella instrumenten fyller en funktion som rätt instrument för att lokalisera, genomföra, följa upp och se över målen för hållbar utveckling.
21. Vi inser LLU:s fantastiska potential som ett effektivt verktyg inom EU:s anslutnings-, grannskaps- och utvecklingspolitik. Enpard-programmet i Georgien kan betraktas som ett exempel på god praxis.

Den nya territoriella agendan

22. ReK konstaterar att de nuvarande utmaningarna för den territoriella utvecklingen, som tas upp i TA2020, i stort sett förblir desamma, med två anmärkningar: 1) förändringarna är snarast kopplade till att utmaningarna blir större samtidigt som det uppstår nya utmaningar som kräver mer solidaritet mellan EU:s medlemsstater; 2) dagens migrationsströmmar är med största sannolikhet en mindre kris jämfört med de potentiella effekterna av klimatförändringarna.

23. Vi föreslår att en mekanism för snabb uppdatering av den territoriella agendan efter 2020 införs för att snabbt kunna reagera på nya och kommande utmaningar som kan komma att forma den territoriella agendan efter 2020, utan att det behövs en fullständig översyn av hela dokumentet.
24. Vi uppmanar de framtida ordförandeskapen eller den uppdragstagare som utarbetar den territoriella agendan efter 2020 att involvera fler berörda parter, i synnerhet lokala och regionala myndigheter och det civila samhället, i samband med forskning om prioriteringar och innehåll i den förnyade territoriella agendan efter 2020.
25. ReK uppberar sin uppmaning om en efterföljare till Europa 2020-strategin.
26. ReK vill fästa uppmärksamheten på den primärrättsliga bestämmelsen i artikel 174.3 i EUF-fördraget, enligt vilken särskild hänsyn ska tas till landsbygdsområden, områden som påverkas av strukturomvandlingar och regioner med allvarliga och permanenta naturbetingade eller demografiska nackdelar. Denna prioriterade målsättning bör beaktas starkare än hitintills i såväl den territoriella agendan efter 2020 som de europeiska struktur- och investeringsfonderna, i syfte att uppnå likvärdiga levnadsvillkor i alla områden.
27. ReK anser att man i den territoriella agendan för 2020 bör fortsätta att stödja de regionala huvudstädernas roll vid utjämningen av utvecklingsmöjligheterna i deras respektive funktionella områden och att man bör fortsätta att arbeta för att lösa storstadsp Problemen i hela EU.
28. ReK betonar att den territoriella agendan efter 2020 bör stödja de små och medelstora städernas roll när det gäller att uppnå en balanserad, polycentrisk utveckling i hela EU.
29. ReK efterlyser i detta sammanhang än en gång en agenda för landsbygdsområdena där dessa betraktas som områden att leva och bedriva ekonomisk verksamhet i, och inte bara som jordbruksområden.
30. Kommittén understryker att den territoriella agendan inte bara bör stödja ett mål för hållbar utveckling som handlar om städer (mål 11) utan förespråka ett bredare perspektiv på territoriell utveckling, inbegripet landsbygdsutveckling.
31. För att allmänheten ska bekanta sig med de huvudsakliga budskapen i den territoriella agendan efter 2020 föreslår ReK att en förteckning med 10–12 kärnbudskap upprättas på ett läsarvänligt språk och i ett väldefinierat format och att dessa förmedlas av alla medlemsstater och EU-institutioner.
32. Kommittén uppmanar kommissionen att tillhandahålla enkla modeller och riktlinjer och att införa bästa praxis för hur de integrerade territoriella instrumenten ska genomföras genom en flerfundsstrategi i medlemsstaterna.
33. ReK anser att den territoriella agendan på ett effektivt sätt kan bidra till att minska tendenserna till ökad urbanisering och de därmed sammanhängande utmaningarna för storstäder i alla medlemsstater.
34. Det finns lyckade exempel på europeiskt territoriellt samarbete som kan lyftas fram, där det territoriella samarbetet i gränsregioner eller på transnationell nivå utgör ett utmärkt exempel på mervärdet av den europeiska integrationen.
35. ReK understryker behovet av att tydligt definiera rollen för det sekretariat/backoffice för den territoriella agendan som skulle kunna inrättas. I en bilaga till den territoriella agendan efter 2020 bör man fastställa målen, mätbara indikatorer för att övervaka att målen uppnås, uppgifterna och den nödvändiga budgeten för en sådan enhet eller ett sådant organ.
36. ReK noterar Bukarestdeklarationen, som antogs av ministrarna med ansvar för stadsfrågor den 14 juni 2019, där behovet av att utveckla funktionella förbindelser mellan den nya Leipzigstadgan, EU-agendan för städer och den territoriella agendan efter 2020 erkändes.
37. Kommittén anser att den mellanstatliga, icke-lagstiftande karaktären hos EU:s territoriella agenda är idealisk för samarbete med nuvarande och framtida stater utanför EU, eftersom den skulle bidra till att utveckla en alleuropeisk strategi för territoriell utveckling, eventuellt med stöd av ett antal program såsom Leader, Interreg eller Espon, vilka i enlighet med de nuvarande förslagen för 2021–2027 just möjliggör frivilligt deltagande och medfinansiering från länder utanför EU. Dessa program har även visat sig vara framgångsrika stabiliserings- och försoningsinstrument (vi erinrar t.ex. om Leaders roll i långfredagsavtalet eller arbetet med att engagera det civila samhället och bygga upp den lokala demokratin i Turkiet).

LLU

38. ReK uppmuntrar möjligheten att göra det obligatoriskt att utnyttja flerfunds-baserad LLU i alla EU:s regioner genom att se till att en metod för LLU används för alla typer av områden: landsbygdsområden (inbegripet avlägset belägna områden, bergsområden och öområden), stadsområden och kustområden. Alla EU-regioner måste ha en valmöjlighet att använda alla möjliga medel för att tillgodose sina behov i enlighet med sina lokala utvecklingsstrategier.
39. Kommittén efterlyser en obligatorisk öronmärkning på 8 % för LLU från alla ESI-fonder och Ejflu för att fullt ut utnyttja potentialen hos verktyget och synergierna mellan olika fonder för integrerad lokal utveckling.
40. ReK betonar behovet av att återgå till ursprungstanken med Leader/LLU-metoden och stärka särskilt principerna om en nedi-från och upp-strategi, partnerskap och aktivering samt den roll som integrerade lokala utvecklingsstrategier spelar.
41. Kommittén föreslår att förvaltningen av LLU i en medlemsstat anpassas till de enskilda områdena och respekterar dynamiken, strukturerna och strategierna på lokal nivå.
42. Kommittén lovordar det arbete som utförts av ReK ⁽²⁾ och Europaparlamentet ⁽³⁾ för att säkerställa att flerfunds-baserad LLU även fortsättningsvis omfattar Ejflu även för perioden 2021–2027, och efterlyser att dessa bestämmelser som förespråkas av de båda institutionerna bibehålls i den slutliga överenskommelsen med rådet, eftersom fördelarna med LLU inte kan uppnås till fullo om det inte finns möjlighet att integrera insatser som finansieras via de europeiska struktur- och investeringsfonderna och Ejflu.
43. Vi efterlyser en LLU-förordning på EU-nivå, baserad på en solid konsekvensbedömning, som ska fastställa en enhetlig uppsät-ning regler för alla ESI-fonder i syfte att minska den enorma byråkratiska bördan och medlemsstaternas överreglering och samtidigt förhindra maktmissbruk av de förvaltande myndigheterna eller utbetalande organ.
44. ReK upprepar sin begäran om att förordningen om gemensamma bestämmelser ska fortsätta att tillämpas fullt ut på Ejflu. För att finansiera de territoriella instrumenten, i synnerhet LLU/Leader och deras lokala utvecklingsstrategier, är det mycket viktigt att alla fonder är helt förenliga.
45. Kommittén efterlyser en bättre dialog och samordning mellan alla LLU-aktörer (lokala aktionsgrupper, förvaltande myn-digheter, kommissionens generaldirektorat, utbetalande organ, Leader-nätverk som t.ex. Elard samt nationella Leader- och landsbygdsnätverk) för att förhindra ökad byråkrati och stora förseningar med att inleda programperioden och vid tillhand-ahållandet av medel till projektsökande. ReK föreslår därför att kommissionen inrättar en stödenhet för LLU på EU-nivå för att främja kommunikation, kapacitetsuppbyggnad, nätverksarbete och transnationellt samarbete mellan alla lokala aktionsgrup-per inom alla fonder.
46. Vi föreslår att flerfunds-baserad LLU bör stödjas mer, till exempel genom en högre medfinansieringssats. ReK beklagar att artikel 120.5 i den nuvarande förordningen om gemensamma bestämmelser om högre medfinansieringssatser för insatser som stöds genom verktyg för integrerad territoriell utveckling har tagits bort i det nya förslaget till förordning om gemensamma bestäm-melser.
47. ReK efterlyser en ökad användning av förenklade kostnadsalternativ i enlighet med artiklarna 48–51 i den nya förordningen om gemensamma bestämmelser, vilket skulle kunna minska revisionsbördan för de förvaltande myndigheterna och de slutliga stödmottagarna. Dessutom bör tillämpningsområdet för de förenklade kostnadsalternativen utvidgas till att omfatta Ejflu, även här för att harmonisera förfarandena i samband med flerfundsinsatser.
48. LLU bör vara en utmärkt utgångspunkt för hur man rent allmänt ska gå till väga vid genomförandet av lokala projekt: De lokala aktionsgrupperna bör inte vara helt beroende av EU-finansiering, utan bör också användas som ett verktyg för att förvalta nationella, regionala och lokala medel eftersom lokal utveckling sträcker sig betydligt längre än de europeiska struktur- och investeringsfonderna.
49. Rådet och Europaparlamentet uppmanas att återgå till kommissionens förslag om 12 månader från och med den dag då det sista berörda programmet godkändes för att de förvaltande myndigheterna ska kunna färdigställa den första omgången i urva-let av strategier och säkerställa att de lokala aktionsgrupper som valts ut kan utföra sina arbetsuppgifter.

⁽²⁾ Yttrande från Europeiska regionkommittén "Förordningen om gemensamma bestämmelser", föredragande Michael Schneider och Catusca Marini, Bryssel den 5 december 2018, CDR 3593/2018 (EUT L 86, 7.3.2019, s. 41).

⁽³⁾ Europaparlamentets betänkande om "Gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, Sammanhållningsfonden samt Europeiska havs- och fiskerifonden, och finansiella regler för dessa fonder" (betänkande av Krehl/Novakov), onsdagen den 27 mars 2019 – Strasbourg. P8_TA-PROV(2019)0310 (ännu ej offentliggjort i EUT).

50. ReK efterlyser ett klargörande av de lokala aktionsgruppernas roll i projekturvalet, för att undvika dubbelarbete av de förvaltande myndigheterna. Den lokala aktionsgruppen bör ha en ledande, och inte bara formell, roll i projekturvalet, eftersom detta är en av grundprinciperna i Leader/LLU.
51. Vi efterlyser tydliga och enkla utvärderings- och övervakningsmodeller för LLU:s lokala utvecklingsstrategier. Utvärdering måste ingå i ett samhälles lärandeprocess och det är därför mycket viktigt att ständigt inhämta information om och utvärdera genomförandet av de lokala aktionsgruppernas strategier. Avancerade it-lösningar för datainsamling och analys bör införas i kombination med deltagandebaserade processer och kvalitativ analys.
52. ReK betonar att egenansvar för resultaten högst sannolikt kommer att bidra positivt till stabiliteten hos de mer långsiktiga utvecklingsstrategierna och ge långsiktiga effekter, eftersom de har utvecklats av samma personer som genomför dem och drar nytta av deras resultat.
53. Framgångsrika exempel på befintliga lokala partnerskap som finansieras genom Ejflu och/eller EHFF bör utgöra en grund för ytterligare LLU-finansiering från Eruf och ESF. Nätverksarbete och samarbete genom befintliga nätverk eller upprättande av nya nätverk på regional, nationell och transnationell/mellanregional nivå har en viktig roll, liksom handledning och mentorskap.
54. ReK framhåller att LLU och de möjligheter som detta verktyg för med sig måste förmedlas bättre: Trots att detta instrument har utnyttjats länge inom landsbygdsutvecklingen måste man framför allt stimulera en ökad användning inom stadsutvecklingen. En detaljerad utvärdering och analys behöver utarbetas för att visa hur en viss medlemsstat har gått tillväga, med rekommendationer för ett effektivt genomförande.
55. ReK konstaterar att LLU/Leader är ett instrument som används av 3000 liknande organ (lokala aktionsgrupper samt lokala aktionsgrupper för fiske) i hela EU. Detta faktum bör beaktas för att ytterligare stärka det territoriella samarbetet och utnyttja den europeiska mångfalden genom gränsöverskridande samarbete mellan medborgarna på gräsrotsnivå. För att ytterligare stärka det territoriella samarbetet genom LLU är det nödvändigt att skapa villkor som gör att de lokala aktionsgrupperna kan koncentrera sig på sin uppgift att aktivera området och hjälpa fram de bästa idéerna och sedan se till att de genomförs. En lämplig andel av budgeten måste avsättas för löpande kostnader och aktiveringskostnader samt för gränsöverskridande samarbete. Samtidigt rekommenderar ReK starkt att man fastställer en gemensam uppsättning principer och regler för internationella LLU-samarbetsprojekt på europeisk nivå för att säkerställa ett ändamålsenligt och smidigt genomförande.
56. Kommittén påminner om LLU:s koppling till andra verktyg för integrerad utveckling: Som ett frivilligt instrument bidrar det tillsammans med integrerade territoriella investeringar till genomförandet av en bredare utvecklingsstrategi som gör det möjligt att lokalanpassa politiken. I detta sammanhang efterlyser ReK bättre synergier mellan LLU och ITI: LLU kan under programperioden 2021–2027 användas som ett kompletterande instrument i en stadsstrategi eller territoriell strategi. Därmed skulle LLU kunna ingå i en ITI-strategi där den deltagarbaserade metod som LLU erbjuder kan hjälpa till att hantera vissa specifika lokala problem.
57. Kommittén anser att LLU är ett viktigt instrument för att genomföra de förslag från ReK ⁽⁴⁾ som senare anammades av Europaparlamentet ⁽⁵⁾. I program som medfinansieras av Eruf i områden med allvarliga och permanenta naturbetingade eller demografiska nackdelar, i enlighet med artikel 174 i EUF-fördraget, ska särskild uppmärksamhet ägnas åt att åtgärda de specifika svårigheterna i dessa områden.
58. De lokala aktionsgrupperna är ideala partner för att fungera som innovationsmäklare i samband med strategin för smarta byar och katalysera landsbygdsområdenas potential, vilket de i många fall redan gör. Grupperna är ett starkt instrument för en internt driven utveckling av områdena, de har direkta kopplingar till lokala företag, kommuner och det civila samhället och bygger till följd av detta upp en stark kapacitet i området genom att involvera lokala och regionala resurser och människors kompetens.
59. Kommittén stöder Europaparlamentets förslag att Eruf-finansierade planer för områden med strukturella befolkningsminskningar eventuellt skulle kunna tilldelas 5 % av de Eruf-medel som tilldelas integrerad territoriell utveckling i icke-stadsområden med naturbetingade, geografiska eller demografiska svårigheter eller nackdelar, eller som har problem med tillgång till grundläggande tjänster, och minst 17,5 % av detta belopp skulle tilldelas landsbygdsområden och landsbygdssamhällen för att utveckla projekt såsom smarta byar. ReK anser att LLU på många platser är en idealisk strategi för att genomföra ett så ambitiöst förslag.

⁽⁴⁾ Yttrande från Europeiska regionkommittén "Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden", föredragande Michiel Rijsberman, CdR 3594/2018 (EUT L 86, 7.3.2019, s. 115).

⁽⁵⁾ Europaparlamentets lagstiftningsresolution av den 27 mars 2019 om förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden (COM(2018) 372 – C8-0227/2018 – 2018/0197(COD)) (ännu ej offentliggjord i EUT).

60. ReK anser att en av de största tillgångarna med LLU-metoden är att lokala aktörer deltar och stärker sin kapacitet. Integrerad lokal utveckling har visat sig vara mycket effektivt för att skapa band och samverkan mellan olika berörda parter och frågor inom lokal utveckling. De lokala aktionsgrupperna har varit ett mycket framgångsrikt instrument för strategisk planering, aktivering, nätverksarbete och samordning av aktiviteter, t.ex. när det handlar om att utarbeta lokala handlingsplaner för utbildning och sociala tjänster i vissa medlemsstater.

Bryssel den 8 oktober 2019.

Karl-Heinz LAMBERTZ
*Europeiska regionkommitténs
ordförande*

Yttrande från Europeiska regionkommittén – ”Ett hållbart EU 2030: uppföljning av FN:s mål för hållbar utveckling, den ekologiska omställningen och Parisavtalet om klimatförändringar”

(2020/C 39/06)

Föredragande:	Sirpa Hertell (FI–EPP), ledamot, stadsfullmäktige, Esbo
Referensdokument:	Diskussionsunderlag ”Mot ett hållbart EU 2030” (COM(2019) 22 final)

POLITISKA REKOMMENDATIONER

Mot ett hållbart EU 2030 – ”Det finns ingen planet B”

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

1. Europeiska regionkommittén (ReK) framhåller rådets slutsatser⁽¹⁾ om vikten av hållbar utveckling och sitt eget angelägna intresse av att fortsätta att spela en ledande roll i genomförandet av Agenda 2030 som en övergripande prioritet för att gynna medborgarna och deras välbefinnande och som ett nödvändigt element för att bygga upp och stärka EU:s trovärdighet i Europa och resten av världen.
2. ReK välkomnar den förnyade dynamiken i debatten om en ambitiös klimatpolitik för EU och det förslag om en europeisk grön giv med höjda EU-mål för 2030 som kommissionens tillträdande ordförande Ursula von der Leyen tillkännagett. Kommittén uppmanar den nya kommissionen att samarbeta med lokala och regionala myndigheter som verkliga partner för hållbarhet och klimatåtgärder när den gröna given med klimatneutralitetsmålen för 2050 utarbetas.
3. ReK betonar att det är viktigt att fastställa den nya europeiska strategin ”Mot ett hållbart EU 2030” som en grund för en långsiktig europeisk framtid. EU är redan en föregångare när det gäller hållbarhet, men står inför komplexa globala utmaningar som unionen måste ta itu med. Kommittén är övertygad om att det, för att uppnå en hållbar Europeisk union, inbegripet målet att uppnå klimatneutralitet 2050, krävs grundläggande förändringar som måste vara baserade på gemensamma ansträngningar på alla styresnivåer och i alla delar av våra samhällen.
4. De främsta politiska grunderna för en hållbar och motståndskraftig framtid inbegriper en beslutsam omställning till en cirkulär ekonomi som omfattar giftfria materialcykler, en kraftfull insats för klimatneutralitet och bekämpning av klimatförändringarna, bevarar vårt naturarv, vår biologiska mångfald och våra ekosystem, hållbara jordbruks- och livsmedelssystem, samstämmighet och enhetlighet mellan jordbruk och miljö- samt klimatpolitiken, liksom säkra och hållbara energi-, byggnads- och rörlighetssektorer med låga koldioxidutsläpp. Denna omställning förväntas på global nivå skapa över 200 miljoner nya arbetstillfällen till ett värde av över 4 biljoner euro fram till 2030.
5. Kommittén påpekar betydelsen av människor, ny teknik och nya produkter, tjänster, affärsmodeller och stöd till företag samt offentlig och privat finansiering – och alla de, av kommissionen fastställda, övergripande faktorer som behövs för genomförandet av ett hållbart och motståndskraftigt Europa senast 2030.
6. Kommittén påminner om sina viktiga rekommendationer om en långsiktig EU-strategi för ett hållbart EU 2030⁽²⁾ samt kommissionens förslag om att stärka rättsstatsprincipen, förbättra EU:s styrning, tillhandahålla en mer konsekvent politik för hållbar utveckling och sammankoppla arbetet för bättre lagstiftning med hållbarhet.
7. Agenda 2030 består av fem pelare: fred, planeten, människor, välbstånd och partnerskap, men detta yttrande kommer att fokusera på ”planetpelaren” och ange ett strategiskt perspektiv för att bana väg för hållbara europeiska städer och regioner 2030.

⁽¹⁾ Rådets (allmänna frågor) slutsatser ”Mot ett hållbarare EU 2030” av den 9 april 2019.

⁽²⁾ COR-2019-00239, ”Målen för hållbar utveckling: utgångspunkten för en långsiktig EU-strategi för ett hållbart EU 2030”, ECON-VI/044, föredragande Arnoldas Abramavičius (LT–EPP) (EUT C 404, 29.11.2019, s. 16).

Mot ett hållbart EU 2030: Städernas och regionernas väg

8. ReK välkomnar övergången till en resurseffektiv, koldioxidsnål och klimatneutral ekonomi som bevarar den biologiska mångfalden och betonar hur viktigt och brådskande det är att vidta åtgärder samt att man behöver engagera myndigheterna på alla nivåer, ekonomiska aktörer, universitet, forskningscentrum, det civila samhället och medborgarna.
9. Alla beslutsfattare, på alla förvaltningsnivåer, uppmanas att erkänna de lokala och regionala myndigheternas aktiva, och i många fall innovativa, roll i att uppnå målen eftersom dessa, var och en med sina befogenheter, befinner sig i främsta ledet och ansvarar för 65 % av genomförandet av målen för hållbar utveckling i Europa.
10. ReK ställer sig bakom de befintliga beläggen för att målen för hållbar utveckling och genomförandet av dem inte kan uppnås enbart genom en uppifrån- och nedmetod utan att det framför allt krävs nedifrån- och uppverksamheter – alla regioner, städer och medborgare måste engageras som aktiva förändringskrafter.
11. För att genomföra målen för hållbar utveckling i Europa krävs en omfattande systemisk metod för att säkerställa politisk samstämmighet mellan hållbarhetsmålen olika dimensioner. Alla mål för hållbar utveckling är sammanlänkade och tvärgående, och de fyra dimensionerna av hållbar utveckling, dvs. den ekonomiska, ekologiska, sociala och kulturella, har nära kopplingar till varandra och kräver noggrann balansering.
12. Sju av de sjutton målen för hållbar utveckling (3) kan kopplas till den ekologiska och klimatomställningen. ReK noterar i detta sammanhang att mål 11 "Hållbara städer och samhällen" är direkt riktat till lokala och regionala myndigheter och omfattar viktiga delmål som kräver politiska åtgärder och flernivåstyrelse.
13. Städerna står för 70 % av de globala utsläppen av växthusgaser, och lokala myndigheter ansvarar för mer än 70 % av åtgärderna för att motverka klimatförändringarna och upp till 90 % av klimatanpassningsåtgärderna.
14. Regionerna och städerna är ledare i klimatfrågor och det finns ett behov av samarbete över flera nivåer och mer decentralisering, varför kommittén uppmanar EU att officiellt erkänna en aktiv roll för de lokala och regionala myndigheterna i utarbetandet av politik och lagstiftning för begränsning av och anpassning till klimatförändringarna. Kommittén upprepar därför sin uppmaning till medlemsstaterna att fullt ut involvera de lokala och regionala myndigheterna i utarbetandet av de integrerade nationella energi- och klimatplanerna.
15. För att genomföra målen i Agenda 2030 är det av avgörande betydelse att förankra åtgärderna för hållbar utveckling inom klimat-, energi- och miljöpolitiken lokalt och territoriellt. ReK efterlyser därför en fortsatt förbättring av europeiska partnerskap (4), nätverk av städer och regioner (5), såsom "Under2Coalition", samt gränsöverskridande samarbete (6) och plattformar för att utveckla gemensamma strategier, samordna åtgärder, genomföra effektivare strategier och slå samman resurser, särskilt när det gäller anpassning till och begränsning av klimatförändringar, klimatåtgärder och bevarande av den biologiska mångfalden.

Ett hållbart Europa 2030: en cirkulär, koldioxidsnål och klimatneutral ekonomi som bevarar den biologiska mångfalden

16. ReK efterlyser en EU-klimatförändringspolitik som präglas av en helhetssyn och har ett systemiskt tillvägagångssätt. Den nuvarande politiken är än så länge ofta fragmenterad mellan olika sektorer och mellan stads- och landsbygdsområden och i olika kategorier såsom den sektor som omfattas av utsläppshandelssystemet, den sektor som inte omfattas av utsläppshandelssystemet samt sektorn för markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF). Regionerna och städerna uppmanas att driva på en gradvis övergång till en ny systemisk modell och inleda nya och mer omfattande lösningar före 2030.
17. Kommittén stöder Europaparlamentets krav att medlemsstaterna ska införa lämplig politik och finansiering för att på ett effektivt sätt minska utsläppen. Kommittén understryker att EU:s utgifter ur relevanta medel skulle kunna ge ytterligare stöd när det är lämpligt (7).

(3) Till 2030 säkerställa tillgång för alla till säkra bostäder till ett överkomligt pris, säker, överkomlig, tillgänglig och hållbar transport, en kraftig minskning av antalet dödsfall till följd av exponering för katastrofrisker och luft- och vattenföroreningar samt de horisontella målen att förbättra medborgarnas involvering i beslutsfattande, utveckla strategier för integrerad stads- och landsbygdsplanering och social integrering, skydda kulturarvet och minska städernas miljöpåverkan per capita.

(4) T.ex. EIT Climate-KIC, europeiska innovationspartnerskap, plattformen för energifrågor, partnerskapen för EU-agendan för städer och borgmästaravtalet för klimat och energi.

(5) T.ex. Errin, Eurocities, Klimatalliansen och borgmästaravtalet.

(6) T.ex. gränsöverskridande klimatförändringsobservatorier i Alperna och Pyrenéerna och i synnerhet europeiska grupperingar för territoriellt samarbete (EGTS).

(7) Europaparlamentets resolution av den 14 mars 2019 om klimatförändringar – en europeisk strategisk långsiktig vision för en stark, modern, konkurrenskraftig och klimatneutral ekonomi i överensstämmelse med Parisavtalet om klimatförändringar (2019/2582(RSP)) (ännu ej publicerad i EUT).

18. Vi efterlyser en kombination av lämpliga marknadsmekanismer, skatteändringar, finansieringsåtgärder, lagstadgade krav och frivilliga åtaganden från den offentliga sektorn på medlemsstatsnivå och regional och lokal nivå, som ska attrahera klimatinvesteringar för att den sektor som inte omfattas av utsläppshandelssystemet ska kunna åstadkomma utsläppsminskningar på ett kostnadseffektivt sätt. ReK ser i detta sammanhang fram emot förslagen från kommissionens tillträdande ordförande Ursula von der Leyen om en europeisk grön giv och en europeisk klimatbank.
19. Kommittén är dock övertygad om att det utöver utsläppshandelssystemet behövs effektiva åtgärder för att gradvis avveckla de direkta och indirekta subventionerna till fossila bränslen (såsom de befintliga skattebefrielserna för flygbränsle) för att skapa lika villkor för förnybar energi, uppmuntra till beteendeförändringar och generera de resurser som krävs till stöd för en rättvis omställning. ReK välkomnar i detta sammanhang den debatt som kommissionens tillträdande ordförande Ursula von der Leyen inlett om koldioxidprissättning och koldioxidtullar.
20. ReK föreslår kraftfulla marknadsbaserade incitament för att attrahera utvecklingen av nya kolsänkor och hållbara materialutbyten från material med högt koldioxidavtryck till material med lågt koldioxidavtryck samt ytterligare insatser till stöd för forskning och utveckling för ytterligare utveckling av ny koldioxidreducerande teknik och mätmetoder.
21. ReK begär en åtstramning av EU:s klimatmål i enlighet med det mål på 1,5 °C som fastställts av Mellanstatliga panelen för klimatförändringar till en nivå som är genomförbar, föreslår att man ska avsätta en koldioxidbudget och införa andra mekanismer för att minska de återstående växthusgasutsläppen och att målen för 2030 och 2040 ska ses över och anpassas till koldioxidneutralitetsmålet för 2050. Kommittén betonar vikten av att säkerställa social rättvisa och medlemsstaternas konkurrenskraft samt internationellt samarbete.
22. Kommittén uppmanar kommissionen att i samarbete med ReK inleda en studie under Finlands EU-ordförandeskap om hur en mer systemisk lösning skulle kunna planeras och genomföras för perioden efter 2030.
23. Regionerna och städerna uppmanas att driva på den gradvisa omställningen till den nya systemmodellen och testa nya lösningar innan 2030.
24. Klimatåtgärdernas ändamålsenlighet och kostnadseffektivitet måste vara de viktigaste vägledande principerna för att utveckla en mer systemisk lösning för EU, även för åtgärder såsom utbyggnad och förstärkning av systemet för handel med utsläppsrätter samtidigt som dess livslängd ökas och dess förutsägbarhet förbättras.
25. För att uppnå målen för hållbar utveckling och klimatmålen krävs en avsevärd ökning av investeringarna i rena lösningar. Om till exempel den minskning av växthusgasutsläppen fram till 2050 som krävs skulle vara över 90 % skulle de årliga rena investeringarna behöva mer än tredubblas jämfört med den nuvarande nivån.
26. Kommittén föreslår en utvidgning och förstärkning av systemet för handel med utsläppsrätter för att lindra effekterna av klimatförändringarna. Avvägningen av kostnads-nyttoeffektiviteten bör dock vara en vägledande princip.
27. ReK betonar de europeiska lokala och regionala myndigheternas betydelse och inflytande samt medborgarnas starka roll på global nivå genom initiativ såsom det globala borgmästaravtalet för klimat och energi och FN:s SDG 25 + 5 Cities Leadership Platform för att uppmuntra till utbyte av bästa praxis i syfte att säkerställa genomförandet av målen för hållbar utveckling på lokal nivå.
28. Lokala aktörer och medborgare är de som är bäst lämpade för att öka medvetenheten och bekämpa klimatförändringarna, och lokala och regionala myndigheter har ett ansvar för att vidta åtgärder så att medborgarna kan leva i linje med målen för hållbar utveckling, men också för att stödja medborgarnas mobilisering för att arbeta mot målen.
29. Kommittén åtar sig att föra de lokala och regionala myndigheternas talan i kommande internationella forum, såsom i COP 25 om klimatförändringar inom Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändringar (UNFCCC) och COP 15 om biologisk mångfald inom Förenta nationernas konvention om biologisk mångfald (UN CBD), och förespråkar ett ambitiöst, tidsbundet, forskningsdrivet globalt ramverk för biologisk mångfald efter 2020 integrerat med målen för hållbar utveckling. Kommittén uppmanar parterna att tillämpa flernivåstyre, vilket formellt involverar de lokala och regionala myndigheterna i planering och genomförande samt övervakning, rapportering och verifiering. ReK upprepar sitt krav på omfattande strategier för att på ett samordnat sätt öka medvetenheten och engagemanget på alla nivåer.

I detalj: en cirkulär, koldioxidsnål och klimatneutral ekonomi som bevarar den biologiska mångfalden och en socialt rättvis övergång

30. Kommittén förespråkar en internationell utveckling av en ambitiös, tidsbestämd, vetenskapligt driven, global, cirkulär ekonomi och ram för biologisk mångfald efter 2020 som sker i linje med och införlivar målen för hållbar utveckling.
31. ReK välkomnar de framsteg som nyligen gjorts i EU när det gäller omställningen till en cirkulär ekonomi, inbegripet bättre avfallshantering, men noterar att de ekonomiska ramarna och regelverken på EU-nivå fortfarande behöver bli effektivare för att strategin för en cirkulär ekonomi ska kunna uppnås. ReK uppmanar därför kommissionen att, inom ramen för den nya handlingsplan för den cirkulära ekonomin som den har tillkännagett, lägga fram konkreta förslag för de element som saknas i en sådan sammanhängande ram, med hänsyn tagen till de lokala och regionala myndigheternas centrala roll, och där framför allt resursintensiva sektorer såsom byggindustrin samt ändringar i produktutformning tas upp. De sociala fördelarna med en övergång till en cirkulär ekonomi bör framhållas tydligare.
32. Kommittén välkomnar EU:s kommande strategiska agenda 2019–2024⁽⁸⁾ där man uppmanar till hållbar konsumtion och produktion, att bekämpa klimatförändringarna och vända miljöförstörelsen, att gå över till en mer resurseffektiv cirkulär ekonomi genom att främja grön tillväxt, bioekonomi och hållbar innovation, samt att hantera energitrygghet och energikostnader för hushåll och företag.
33. Kommittén efterlyser en övergripande platsbaserad strategi inom miljöpolitiken genom flernivåstyre, främjande av städernas och regionernas roll, konsekvensbedömning och strategisk miljöbedömning, miljörapportering, tillgång till miljöinformation och upprätthållande av miljölagstiftning.
34. Regionerna och städerna har en viktig roll i övergången till en cirkulär ekonomi. "Cirkulära regioner" behöver en integrerad och heltäckande ansats, vilket ReK:s yttrande om direktivet om engångsplaster visar⁽⁹⁾.
35. Det finns ett brådskande behov av att anpassa den nationella energimixen i de olika medlemsstaterna till kraven i den långsiktiga strategin för att minska koldioxidutsläppen. Det kommer också att medföra ett behov av att öka andelen förnybar energi till över det nuvarande avtalade EU-målet på 32 % till 2030, särskilt när det gäller den grundläggande energiförsörjningen, för att kunna minska växthusgasutsläppen drastiskt.
36. ReK uppmanar beslutsfattarna inom den offentliga sektorn och näringslivet att påskynda användningen av ny strategisk energiteknik, EU:s SET-plan, i kampen mot klimatförändringarna genom att ge konsumenterna en större roll medelst ökad medvetenhet och användning av smarta energinät.
37. Kommittén betonar att klimatomställningen kräver avsevärda gröna och blå investeringar och innovationer, förespråkar fler synergier mellan finansieringskällorna och starkare kopplingar mellan offentlig och privat finansiering av miljöåtgärder samt välkomnar i detta avseende även ReK:s yttrande som tar upp de specifika frågorna för regioner som är starkt beroende av fossila bränslen⁽¹⁰⁾.
38. Kommittén uppmanar till att alla utvärderingar av eller kontroller av ändamålsenligheten hos den befintliga miljölagstiftningen om vatten, mark, buller och luftkvalitet även ska omfatta fokus på det avgörande behovet av att förbättra den politiska samstämmigheten i den mening som avses i målen för hållbar utveckling genom främjande av den cirkulära ekonomin, främjande av hållbar produktion och konsumtion samt hantering av nya föroreningar såsom mikroplast, läkemedel och kroppsvårdsprodukter, bekämpningsmedel, biprodukter från desinfektion och industrikemikalier.
39. Kommittén är djupt oroad över den ekologiska nödsituation som världen nu står inför, som har rapporterats i den nya globala bedömningen av biologisk mångfald och ekosystemtjänster, betonar att förlust av biologisk mångfald undergräver många länders möjlighet att uppnå målen för hållbar utveckling och uppmanar därför städerna och regionerna att omedelbart och skyndsamt vidta åtgärder för att inkludera biologisk mångfald⁽¹¹⁾ inom olika sektoriella politikområden, däribland jordbruk samt stads- och regionutveckling, och tydligt understryka betydelsen av målen för bevarandet av den biologiska mångfalden, också på rättsligt bindande nivå. Kommissionen uppmanas att stödja de innovativa naturbaserade lösningar och den gröna infrastruktur som utvecklas och genomförs på subnationell nivå för att ta itu med förlusten av biologisk mångfald och klimatförändringarna.
40. Kommittén upprepar att ett europeiskt observationsorgan för klimatneutralitet bör inrättas⁽¹²⁾, och framhåller att de lokala och regionala myndigheterna har en aktiv roll i att utveckla klimatförändringsobservatorier.

⁽⁸⁾ COM(2019) 218 final "EU i maj 2019: för ett mer enat, starkare och mer demokratiskt EU i en alltmer osäker värld".

⁽⁹⁾ COR-2018-03652 (EUT C 461, 21.12.2018, s. 210).

⁽¹⁰⁾ COR-2019-00617. Yttrande om "Att genomföra Parisavtalet genom en innovativ och hållbar energiomställning på regional och lokal nivå", ENVE-VI/040, föredragande Witold Stepien (PL–EPP) (se sidan 72 i detta nummer av EUT).

⁽¹¹⁾ FN:s miljöprogram – den mellanstatliga vetenskapspolitiska plattformen för biologisk mångfald och ekosystemtjänster, IPBES, global bedömning av biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

⁽¹²⁾ I enlighet med yttrande COR-2018-05736, "En ren jord åt alla – En europeisk strategisk långsiktig vision för en stark, modern, konkurrenskraftig och klimatneutral ekonomi, ENVE-VI/037", föredragande Michele Emiliano (IT–PES) (EUT C 404, 29.11.2019, s. 58).

41. ReK efterlyser att omarbetningen av dricksvattendirektivet ska antas för att se till att alla får tillgång till vatten, vilket kommer att innebära att man måste bevara vattenförekomsternas goda ekologiska status, minska hälsoriskerna till under 1 %, minska vattenförbrukningen på flaska, spara pengar samt minska plastavfallet och koldioxidutsläppen i processen.
42. ReK anser att vattenramdirektivet bör omarbetas för att man ska uppnå samma eller t.o.m. en högre ambitionsnivå, och på så sätt se till att vattenförekomsterna bevaras och återställs och att vattnekosystemens status är tillfredsställande i EU.
43. Kommittén upprepar sin begäran om förbättrad effektivitet för vattenförvaltningen i EU genom att utöka tillämpningsområdet för EU-förordningen om minimikrav för återanvändning av vatten, så att den inte bara gäller för konstbevattning av jordbruk, utan också för konstbevattning av gröna ytor i stadsområden såsom parker och utrymmen för användning av allmänheten ⁽¹³⁾.
44. Territoriella konsekvensbedömningar som stöds av ReK kan vara ett användbart verktyg för att bedöma lagstiftningens potentiella och möjligen mycket olika effekter på den klimat- och energimässiga samt ekologiska omställningen i olika regioner i EU. I detta sammanhang skulle ReK kunna förbättra sitt samarbete med gemensamma forskningscentrumets konsekvensbedömningsverktyg för att ytterligare stärka sina åtgärder på området.
45. Principen om en rättvis omställning där ingen får lämnas utanför är en av de vägledande principerna för den klimatomfattiga och ekologiska omställningen ur social, territoriell och politisk synvinkel. I detta sammanhang måste kampen mot energifattigdom betraktas som ett prioriterat område i utformningen av energirelaterade politiska åtgärder och program, och man bör sätta upp särskilda mål om att minska energifattigdomen fram till 2030 och helt utrota den fram till 2050 ⁽¹⁴⁾.
46. Kommittén understryker att det är av yttersta vikt att unga människor engagerar sig. Regionala och lokala ungdomsråd och ungdomsrörelser bör delta i utformningen och genomförandet av klimatpolitiken och politik som rör målen för hållbar utveckling.
47. Den ekologiska omställningen skapar högkvalitativa företag och arbetstillfällen inom den cirkulära ekonomin, ren energi samt livsmedels- och jordbrukssektorerna och EU bör öka samstämmigheten mellan klimatmålen genom sammanhållningspolitik, Europeiska socialfonden (ESF+) och InvestEU, samtidigt som genomförandet av målen för hållbar utveckling lokalanpassas och regionaliseras.

Mål, indikatorer och uppgifter

48. ReK upprepar det brådskande behovet av gemensamt överenskomna konkreta milstolpar, indikatorer och realtidsmätning av uppgifter som rör klimatförändringarna och målen för hållbar utveckling i kommuner, städer och regioner inom ramen för en övergripande EU-strategi för hållbarhet samt medlemsstaternas hållbarhetsstrategier i syfte att genomföra Agenda 2030 för att uppnå de ekonomiska, ekologiska, sociala och kulturella hållbarhetsmålen.
49. Det behövs en uppsättning övergripande lokala och regionala indikatorer för Agenda 2030 samt tillförlitliga, subnationella klimatuppgifter och det är viktigt att använda ny teknik, till exempel artificiell intelligens, för att belysa lokalsamhällets klimatåtgärder. I det här avseendet erinras det om vikten av att göra det bästa av borgmästaravtalets databas och möjligheten att bygga en bro mellan lokala och regionala uppgifter och nationellt fastställda bidrag genom att inrätta lokalt fastställda bidrag.
50. Kommittén framhåller städernas och regionernas tidigare erfarenheter av att utveckla särskilda indikatorer avseende miljö, livskvalitet och medborgarnas välmående. Det är viktigt att dessa skräddarsys för att möta lokala behov.
51. Kunskapsöverföring och gemensamt kunskapsskapande, peer-to-peer-aktiviteter, samverkansaktiviteter och mentorsaktiviteter behöver kartläggas, främjas och finansieras på ett lämpligt sätt av EU.

Framtida åtgärder

52. Kommittén förpliktar sig att förnya sina egna processer och metoder för att stödja lokala och regionala myndigheter på ett bättre sätt i lokalanpassandet och genomförandet av målen för hållbar utveckling under EU-strategin för hållbar utveckling, och svarar på så sätt på medborgarnas önskemål om att fler åtgärder ska vidtas och konkreta resultat uppnås för att hantera klimatförändringarna.

⁽¹³⁾ COR-2019-03645. Yttrande om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om minimikrav för återanvändning av vatten", ENVE-VI/034, föredragande Oldřich Vlasák (CZ-ECR) (EUT C 86, 7.3.2019, s. 353).

⁽¹⁴⁾ I enlighet med yttrandet COR-2018-05877 om "Flernivåstyrelse och sektorsövergripande samarbete för att bekämpa energifattigdom", ENVE-VI/038, föredragande Kata Tüttő (HU-PES) (EUT C 404, 29.11.2019, s. 53).

53. ReK uppmanar till ökad användning av offentlig-privata partnerskap, grön offentlig upphandling och genomförande av pilotprojekt som rör ekologisk omställning och kampen mot klimatförändringar.
54. ReK noterar med oro EU:s frihandelsavtal med andra länder och kräver att dessa avtal är förenliga med målen för hållbar utveckling, Parisavtalet och EU:s miljöstandarder.
55. Kommittén betonar att de lokala och regionala myndigheterna, genom att använda sin köpkraft till att välja varor och leverantörer av tjänster och arbeten, kan bidra väsentligt till en hållbar konsumtion och produktion, till en mer resurssnål ekonomi och därmed till att målen för hållbar utveckling uppnås.
56. Kommittén ställer sig bakom målet i Agenda 2030 om att uppnå miljömässigt hållbara villkor och processer genom att stärka naturresurserna och skydda de mest sårbara ekosystemen och påminner om betydelsen av de subnationella och lokala åtgärderna vad gäller miljön och klimatförändringarna i linje med den konsekventa politiken för hållbar utveckling. ReK lyfter fram decentraliserat samarbete, partnerskap mellan flera olika aktörer samt lärande och erfarenhetsutbyte i processen för att minska och kompensera för städernas och regionernas miljöavtryck när det gäller förbrukning av resurser och koldioxidutsläpp.
57. Kommittén välkomnar Europaparlamentets åtagande när det gäller målen för hållbar utveckling, särskilt manifestet från den tvärpolitiska gruppen för klimatförändringar, biologisk mångfald och hållbar utveckling, och manar till ett framgångsrikt samarbete med de behöriga utskotten och den tvärpolitiska gruppen under mandatperioden 2019–2024.
58. Kommittén uppmanar till integrering av dessa rekommendationer i EU-institutionernas framtida arbete under nästa mandatperiod, i samarbete med ReK.

Bryssel den 8 oktober 2019.

Karl-Heinz LAMBERTZ
Europeiska regionkommitténs
ordförande

Yttrande från Europeiska regionkommittén — Att genomföra paketet för ren energi: de nationella energi- och klimatplanerna som ett verktyg för lokal och territoriell styrning i en strategi för klimat samt aktiv och passiv energi

(2020/C 39/07)

Föredragande: József Ribányi (HU–EPP) Vice ordförande, distriktsfullmäktige, Tolna

Referensdokument: Yttrande på eget initiativ

POLITISKA REKOMMENDATIONER

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

1. Europeiska regionkommittén (ReK) välkomnar de initiativ som tagits av tillträdande ordförande Ursula von der Leyen inom ramen för en framtida europeisk grön giv och hennes vilja att involvera de lokala och regionala myndigheterna i arbetet med att göra Europa till den första klimatneutrala kontinenten.
2. Kommittén välkomnar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999 ⁽¹⁾ av den 11 december 2018 om styrningen av energiunionen och av klimatåtgärder, där medlemsstaterna uppmanas att utarbeta en nationell energi- och klimatplan (hädanefter kallad "klimatplanen"), som ska bilda grunden för en mer omfattande och generell strategi för klimat- och energipolitiken.
3. De tioåriga klimatplanerna avser perioden 2021–2030 och ska bidra till uppfyllandet av EU:s nya energi- och klimatmål för 2030 på nationell nivå, utgöra grunden för ett framgångsrikt genomförande av den långsiktiga klimatneutralitetsstrategin för 2050 för att sakta ner den av människan orsakade globala uppvärmningen, samt vara förenliga med målen i Parisavtalet. ReK uppmanar därför medlemsstaterna att före utgången av 2019 i sina slutgiltiga klimatplaner uppfylla EU:s ambitiösa mål för 2030, särskilt när det gäller förnybar energi och energieffektivitet. Kommissionens preliminära bedömningar av klimatplanerna visar att stora framsteg gjorts, men att många utkast till planer inte uppfyller kraven och att det, i fråga om EU:s övergripande mål och uppnåendet av dessa, krävs mer ambitiösa åtgärder av alla medlemsstater samt kompletteringar, preciseringar och förbättringar av deras förslag. Alla medlemsstater bör nu, i enlighet med kommissionens rekommendationer, utarbeta sina slutgiltiga klimatplaner och säkerställa att dessa når ovannämnda mål och målsättningar.
4. ReK välkomnar att förordningen om styrning erkänner de lokala och regionala myndigheternas roll i klimatplanerna redan från förberedelsefasen genom att behovet av effektiva offentliga samråd betonas och upprättandet av en flernivådialog om klimat och energi föreslås i enlighet med nedifrån och upp-principen. De lokala och regionala myndigheternas deltagande bör omfatta alla faser med start i utarbetandet, via responsen på kommissionens preliminära bedömningar, till genomförandet och översynen. Kommittén noterar dock att många medlemsstater hittills inte har lyckats att till fullo involvera de lokala och regionala myndigheterna i denna process. ReK uppmärksammar att de lokala och regionala myndigheternas, utöver medlemsstaternas, deltagande i utarbetandeprocessen leder till att målen nås på ett effektivare och mer inkluderande sätt.
5. ReK påpekar att många medlemsstater anser att de strukturer de har inrättat är tillräckliga för att nå målen från det offentliga samrådet och flernivådialogen om klimat och energi: att medlemsstaterna anser sig kunna klara av det på egen hand har tidigare utgjort ett av de största problemen. Kommittén rekommenderar medlemsstaterna att kritiskt bedöma dessa strukturer, i synnerhet mot bakgrund av det innehåll de kan skapa, deras täckning och representativitet av lokala myndigheter, organisationer i det civila samhället, näringslivet, investerare, andra relevanta intressenter och allmänheten, samt att tillgängliggöra de underlag som dessa strukturer skapar för att säkerställa att de mål som fastställs i förordningen om styrning för det offentliga samrådet och flernivådialogen om klimat och energi uppnås fullt ut, med det slutliga målet att bidra till alla medborgares och de framtida generationernas hälsa och välbefinnande.
6. Kommittén anser att de lokala och regionala myndigheternas befogenheter, ansvar för genomförandet och ekonomiska resurser bör utnyttjas i syfte att fullborda energiunionen, och rekommenderar därför att lokala och regionala myndigheter involveras i genomförandet av paketet om ren energi och att deras potentiella farhågor när det gäller denna process vederbörligen beaktas inför eventuella framtida översyner. ReK påpekar att borgmästaravtalet för klimat och energi och liknande initiativ kan spela en avgörande roll i att vägleda de lokala och regionala myndigheterna vid genomförandet av EU:s nya energiram.

⁽¹⁾ EUT L 328, 21.12.2018, s. 1.

7. ReK uppmanar medlemsstaterna att samarbeta nära med ReK och dess ledamöter om deras respektive klimatplaner. Detta skulle kunna utgöra en viktig del av deras respektive offentliga samråd och flernivådialoger om klimat och energi, och skulle kunna ge värdefull återkoppling från den lokala och regionala nivån.
8. ReK erkänner den begränsade tid och de tillhörande svårigheter som medlemsstaterna haft vid utarbetandet av sina utkast till klimatplaner, och uppmanar till en högre ambitionsnivå och mer vertikal integration för de slutgiltiga klimatplanerna, som ska läggas fram före 2019 års utgång, i syfte att säkerställa en robust och klimatneutral väg för EU som är förenlig med Parisavtalet, i enlighet med det mest ambitiösa scenario som föreslagits i den långsiktiga strategin för 2050. Kommittén uppmanar i detta sammanhang även att man utvecklar ett system med lokalt fastställda bidrag som ska komplettera de nationellt fastställda bidragen inom ramen för Parisavtalet, vilket skulle skänka ytterligare tyngd till den roll som lokala och regionala myndigheter spelar i utarbetandet av omfattande klimatplaner. De lokala myndigheterna kan bidra till att målen uppnås på ett mer effektivt sätt genom upplysnings- och informationskampanjer, och behöver ha tillgång till välutbildad arbetskraft för detta ändamål. EU-medel bör därför användas för att sprida information och skapa arbetstillfällen på det energi- och klimatpolitiska området, med hänsyn till slutmålet att skydda hälsa och välbefinnande för alla medborgare och framtida generationer.

Lokal aktiv och passiv energi för klimatplanerna

9. Med begreppet aktiv energi, såsom det används i byggsektorn, och som även är känt som det bredare begreppet förnybar energi, avses här energi som produceras, lagras och förbrukas lokalt av olika lokala aktörer (offentliga och kommunala organ, privata företag samt hushåll). Förnybara och rena energikällor såsom geotermisk energi, solenergi, vindkraft, värmeenergi, vattenkraft, tidvattenenergi eller biomassa är exempel på detta. Sådana energikällor spelar en avgörande roll när det gäller att uppnå klimatplanernas mål för 2030.
10. Med begreppet passiv energi, såsom det används i byggsektorn, och som även är känt under det bredare begreppet energieffektivitet, avses energibesparingar som bygger på effektiv användning av all energi som produceras, vilket innebär att energikonsumtionen och följaktligen slutkonsumentens energikostnader minskas parallellt med utsläppsnivån. Mot bakgrund av detta måste de lokala och regionala myndigheterna organisera de lokala och regionala offentliga tjänsterna på ett energieffektivt sätt, exempelvis via politik för hållbar upphandling.
11. Begreppet passiv energi hänger nära samman med klimataspekter och är även relevant när det gäller att fastställa byggnaders vidare koldioxidavtryck och är en väsentlig del av den cirkulära ekonomin. I samband med att de utfärdar bygglov bör de lokala och regionala myndigheterna, samtidigt som de beaktar särskilda lokala förhållanden och byggnadens särskilda egenskaper, främja byggmaterial som är gjorda av lokala, miljövänliga råmaterial (vass, pellets, halm, bark, hampa, trä och limmat trä, gärna med noll koldioxidavtryck) i stället för betong och andra traditionella byggmaterial som åstadkommer betydande koldioxidutsläpp vid produktion, installation, rivning och återvinning. De bör också främja andra åtgärder som syftar till att öka byggnaders energiprestanda. Dessa begrepp bör integreras i de nationella långsiktiga renoveringsstrategier som medlemsstaterna ska lägga fram senast i mars 2020.
12. Lokala och regionala myndigheter är viktiga aktörer på energiområdet, både aktivt och passivt. De bör knytas till klimatplanerna på nationell nivå, i egenskap av stora investerare som ansvarar för underhåll av byggnader, kollektivtrafiknätoperatörer, enheter som ansvarar för att informera allmänheten, aktörer i kampen mot energifattigdom, tillsynsmyndigheter för stadsplanering och planering av markförvaltning- och markanvändning, förvaltare av decentraliserad energiproduktion och upphandlande myndigheter för grön offentlig upphandling. Det krävs en god planering av produktionen och användningen av lokala resurser för att de ska kunna utföra sina uppgifter på ett korrekt sätt. Man bör i detta avseende ta hänsyn till olika typer av förnybar energi, byggnaders energiprestanda, energieffektivitet och användning av lokalt, naturligt och miljövänligt byggnadsmaterial.
13. Kommittén betonar de många positiva effekter som de lokala myndigheternas stöd innebär för ökad produktion, lagring och användning av aktiv, framför allt förnybar, energi. ReK påpekar till exempel att det i sektorn för transporter, i synnerhet transport inom och mellan städer, är särskilt viktigt att öka användningen av hållbara biodrivmedel som en tillfällig lösning och, på medellång sikt, batteri- och välgasdriven e-mobilitet, samt att vidta åtgärder för att ta itu med koldioxidutsläppen från transportsektorn på ett integrerat sätt, inbegripet främjande av kollektivtrafik, bilpooler och andra innovativa lösningar, eftersom trafikvolymen väntas öka och förbränningsmotorer kommer att fortsätta spela en betydande roll. Ett exempel på ett hållbart biodrivmedel som en tillfällig lösning skulle kunna vara bioetanol som en aktiv energi som produceras, används och enkelt lagras lokalt, som producerar användbara biprodukter (t.ex. djurfoder), minskar importberoendet och skulle kunna skapa ett betydande antal arbetstillfällen. Det är mycket viktigt att översynen av statsstödsregler och energiskattedirektivet inte omöjliggör ett främjande av hållbar bioenergi.

De lokala och regionala myndigheternas roll i utarbetandet av klimatplanerna

14. De lokala och regionala myndigheterna bör få möjlighet att lägga fram förslag och ändringsförslag till sina nationella klimatplaner, och deras roll måste särskiljas från rollen för andra intressenter, som inte hör till den offentliga förvaltningen. De lokala och regionala myndigheterna bör ha rätt att delta direkt när det gäller åtgärder som rör energieffektivitet, energiomställning, klimatförändringar och övergång från fossila bränslen, och de har också en viktig roll att spela i genomförandet av åtgärder för att ta itu med energifattigdom, genom att använda sig av alla de organisationer som företräder lokala och regionala myndigheter i EU (ReK, borgmästaravtalet osv.).
15. Kommittén betonar behovet av att säkerställa att medlemsstaterna informeras om de lokala och regionala myndigheternas centrala roll när det gäller flera nyckelprioriteringar i förordningen om energiunionen. Deras direkta deltagande är motiverat när det gäller åtgärder som rör energieffektivitet, klimatförändringar och övergång från fossila bränslen genom utbyggnad av förnybar energi och den energiinfrastruktur som krävs för detta, inklusive lagringsteknik och sektorsintegration, och de har också en viktig roll att spela när det gäller att hantera energifattigdom.
16. Allmänheten är inte medveten om utarbetandet av klimatplanerna, och samrådsförfarandena i samband med utarbetandet av klimatplanerna har, på grund av tidsbegränsningar, hittills inte varit så breda och djupgående som hade varit önskvärt. Detta är beklagligt, eftersom dessa planer genomförs på lokal nivå, i kommuner och städer. ReK uppmanar därför medlemsstaterna, kommissionen och de lokala och regionala myndigheterna att intensifiera sina ansträngningar för att upplysa en bredare allmänhet om klimatplansprocessen och att, så snart de slutgiltiga klimatplanerna har lämnats in, utarbeta format som involverar alla intressenter i deras genomförande.
17. Kraven på lokal och regional utveckling med anknytning till klimatplanerna (t.ex. förslag på projekt om energieffektivitet, övergång från fossila bränslen och bekämpning av klimatförändringar eller energifattigdom) har fastställts på grundval av en ungefärlig uppskattning. Detta beror delvis på att den lokala och territoriella dimensionen inte är tillräckligt representerad i klimatplanerna. ReK erinrar även om att borgmästaravtalets databas kan tillhandahålla användbara uppgifter och användbar information till medlemsstater där antalet signatärer är stort.

God samhällsstyrning: genomförande av klimatplanerna i nära samarbete med lokala och regionala myndigheter

18. ReK uppmanar eftertryckligen medlemsstaterna att utarbeta klimatplaner som omfattar genomförandeinitiativ som gynnar både de slutliga energikonsumenterna och energiprosumenterna samt andra leverantörer på detaljhandelsmarknaden för energi. Sådana initiativ innebär flera fördelar för energisystemet (minskat behov av överföringsinfrastruktur och underhåll, större motståndskraft och flexibilitet), inbegripet ett skäligt pris eller upprättande av en innovativ prissättningsmekanism för överskottsenergi från sådana system som matas in i nätet.
19. De lokala och regionala myndigheternas erfarenheter och kunskaper i egenskap av genomförandeaktörer krävs för att identifiera eventuella inkonsekvenser och synergier mellan klimatplanerna och den fleråriga budgetramen, den europeiska planeringssterminen och EU:s långsiktiga strategi för klimatneutralitet senast 2050.
20. Även pågående initiativ och bästa praxis bör samordnas. Därför vill ReK uppmärksamma deltagarinitiativen inom ramen för borgmästaravtalet för klimat och energi.
21. De lokala och regionala myndigheterna kan genom initiativ och kampanjer för ökad medvetenhet omvandla energikonsumenterna till energiprosumenter genom att stödja användning av energikällor som produceras, lagras och förbrukas lokalt, inte minst i form av lokala energisamhällen, vilkas potential fortfarande behöver utvecklas. Prosumenterna kan sedan bli aktiva medlemmar i decentraliserade, smarta elnät som de lokala och regionala myndigheterna upprättar.
22. ReK stöder den klimat- och energidialog som förs på flera nivåer eftersom den kommer att stärka de lokala och regionala myndigheternas deltagande i de politiska diskussionerna inom ramen för klimatplanerna. Denna dialog är även nödvändig för att se till att subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna efterlevs. Som en del av detta förfarande är det lämpligt att erkänna den nära kopplingen och behovet av effektiv integration mellan energi- och klimatåtgärder. I detta avseende är det nödvändigt att de lokala och regionala myndigheterna utser energiansvariga. Kommittén upprepar därför att EU-medel bör användas för att skapa arbetstillfällen på det energi- och klimatpolitiska området med slutmålet att skydda hälsa och välbefinnande för alla medborgare och framtida generationer.
23. ReK vill som exempel rikta uppmärksamheten mot den irländska nationella dialogen om klimatförändringar som genom kunskapshöjande åtgärder och mobiliseringsåtgärder uppmuntrar till initiativ mot klimatförändringarna på lokal, regional och nationell nivå. Tack vare denna goda praxis kan man nå samförstånd om lösningar på hur man ska hantera utmaningarna och vilka nödvändiga åtgärder som kan vidtas. Berörda parter kan inrätta permanenta mekanismer och plattformar för regelbundna samråd om ekonomiska, sociala och miljörelaterade frågor, samt frågor av allmänintresse som rör energipolitik och kampen mot klimatförändringar. Den nationella dialogen är även viktig när det gäller att fastställa prioriteringar avseende energipolitiken och klimatförändringarna. Praxis av denna typ bör uppmuntras och spridas på ett kraftfullare sätt i alla medlemsstater genom stöd till lämpliga informations- och upplysningskampanjer.

24. Medlemsstaterna bör erkänna de lokala och regionala myndigheterna som värdefulla parter när det nya scenariot för energi och klimat fastställs. Man måste förstå och övervinna utmaningarna och hindren på lokal nivå och fastställa lämpliga åtgärder och genomförandestrategier för att skänka trovärdighet åt de nationella och europeiska åtagandena och vinna medborgarnas acceptans för de nödvändiga förändringarna. De lokala och regionala myndigheterna är fortfarande den förvaltningsnivå som är närmast konsumenterna och det är de som förvaltar den decentraliserade energiproduktionen (till exempel införande av smarta mätare och nät) liksom många aspekter av de förändringar som ska genomföras i den befintliga energiinfrastrukturen. Dessutom lanserar de program för att informera och höja medvetenheten om energi- och klimatfrågor som gör det möjligt att minska hushållens och företagets utgifter och koldioxidavtryck samt skapa lämpliga investeringsvillkor.
25. Problem som rör omställningen till ren energi samt klimatfrågor kräver ett samarbete mellan de olika myndighetsnivåerna (EU-nivå, nationell, regional och lokal nivå) och med den offentliga sektorn, den privata sektorn, forsknings- och innovationscentrum samt aktörer inom den akademiska världen och högre utbildning. Även satsningar på aktiv och passiv energi utgör ett stöd i denna process, eftersom möjligheten att minimera energianvändningen under hela livscykeln, och därmed farhågorna med koldioxidavtrycket, är relevant både när det gäller omställningen till ren energi och ur klimathänseende.
26. Eftersom energifattigdom är ett komplext problem ska denna fråga hanteras ur en energi- och klimatsynvinkel i klimatplanerna och med användning av databaser och publikationer från EU:s observationsgrupp för energifattigdom. Det är även viktigt att bedömningen av antalet hushåll som påverkas av energifattigdom enligt artikel 3 i förordningen om styrningen av energionion och klimatåtgärder grundas på korrekta och kontrollerbara uppgifter.
27. Lokala och regionala myndigheter bör stödja de nationella regeringarna i genomförandet av framtida projekt inom ramen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI-fonderna) samt projekten Jaspers och Elena, som bidrar till att Europas klimat- och energipolitiska mål uppnås. Europeiska centrumet för investeringsrådgivning bör säkerställa en skyndsam handläggning av stödet till städer som har åtagit sig att utveckla projekt med låga koldioxidutsläpp.
28. Bättre synergieffekter mellan ESI-fonderna och Europeiska fonden för strategiska investeringar är avgörande för genomförandet av gränsöverskridande hållbara energiprojekt.
29. Klimatplanerna bör främja energiinnovation för övergången till en koldioxidsnål ekonomi och till klimatneutralitet senast 2050, och därmed en motståndskraftig, framtidsinriktad energiunion med en klimatpolitik som kan främja sysselsättning, tillväxt och investeringar. De lokala och regionala myndigheterna bör i synnerhet vara involverade i initiativ för smarta städer i kombination med grön offentlig upphandling på området ren energi när det gäller exempelvis energibesparingar i kollektivtrafiken, interregionala transportstrategier, samarbete kring nya lagringstekniker och smarta offentliga byggnader.
30. ReK bör spela en underlättande roll i genomförandet av klimatplanerna och klimat- och energidialogen på flera nivåer, i egenskap av det organ som representerar de lokala och regionala myndigheterna, genom sitt pilotprojekt för regionala nav. Detta skulle medföra ytterligare en möjlighet att nå den lokala och regionala nivån utanför medlemsstaternas interna ramar.
31. ReK uppmanar för detta ändamål kommissionen att överväga att medarrangera ett återkommande forum för att diskutera klimat- och energifrågor, inbegripet klimatplanerna. Detta skulle underlätta samarbetet mellan lokala och regionala myndigheter, GD Klimatpolitik, GD Energi, ReK:s ENVE-utskott samt medlemsstaterna. Detta forum skulle kunna genomföras på ett liknande sätt som den befintliga tekniska plattformen för miljösamarbete mellan GD Miljö och Europeiska regionkommittén, som syftar till att främja en dialog om lokala och regionala problem och lösningar vid tillämpningen av EU:s miljölagstiftning, i enlighet med unionens allmänna miljöhandlingsprogram till 2020 "Att leva gott inom planetens gränser" (sjunde miljöhandlingsprogrammet). Detta nya forum skulle kunna bidra stort till klimat- och energidialogerna på flera nivåer i medlemsstaterna och bl.a. möjliggöra informationsutbyte, inventering av framstegen, utbyte av bästa praxis och dragna lärdomar, vilket skulle bidra till förbättringar av klimat- och energireultatet och stärka samarbetet och kommunikationen mellan alla deltagande aktörer.
32. Ett framgångsrikt genomförande av klimatplanerna kommer att stärka EU:s konkurrenskraft och bidra till dess ekonomiska stabilitet genom att tillhandahålla en tydlig ram för investeringarna.
33. Klimatplanerna skapar en koppling mellan stad och landsbygd genom lokala resurser som producerats lokalt. På så sätt säkras framtiden för människor som bor på landsbygden och stadsområdenas energibehov tillgodoses samtidigt som man undviker att åtgärder får negativ inverkan på klimatet.

34. ReK betonar att klimatplanerna inte är något engångsinitiativ. Slutförandet av klimatplanerna i slutet av 2019 är ett stort första steg, men klimatplanerna kommer att kräva fortlöpande justeringar och framsteg. Det är därför viktigt att det finns strukturer och forum som bidrar till ytterligare förbättring av klimatplanerna i framtiden, och att säkerställa att klimat- och energidialogerna på flera nivåer fullt ut kan bidra till detta.

Bryssel den 8 oktober 2019.

Karl-Heinz LAMBERTZ
*Europeiska regionkommitténs
ordförande*

Yttrande från Europeiska regionkommittén — Bidrag från regioner och städer till en ny ram för EU:s politik för små och medelstora företag

(2020/C 39/08)

POLITISKA REKOMMENDATIONER

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

Inledning

1. Europeiska regionkommittén noterar att vissa EU-medlemsstater befinner sig i en period av avmattning. Detta problem är tydligast på regional nivå och visar sig genom en minskad arbets- och produktionseffektivitet, svagare handelsdynamik, en stadigt låg nivå på offentliga och privata investeringar i transport- och energiinfrastrukturen och den digitala infrastrukturen och ihållande – relativt höga – ekonomiska och sociala skillnader, vilket i kombination med globaliseringstrenderna, såsom nästa industriella revolution, demografi och förändringarna i arbetets karaktär kräver innovativa politiska lösningar.
2. ReK anser att de europeiska ekonomiernas konkurrenskraft grundar sig på små och medelstora företags entreprenörskap och innovationspotential, och välkomnar därför kommissionens och rådets uppmaningar att vidareutveckla EU:s heltäckande ekonomiska strategi, med beaktande av denna sektors särskilda roll.
3. Europeiska regionkommittén understryker den inverkan som programmet "Small Business Act" haft för utvecklingen av små och medelstora företag tio år efter starten, men uppmärksammar samtidigt behovet av en övergripande strategi för stöd till små och medelstora företag samt bättre uppföljning av programmets effekter.
4. Kommittén noterar behovet av särskilda stödparter för små och medelstora företag inom ramen för kommissionens program, med hänsyn tagen till små och medelstora företags heterogenitet, samt pekar samtidigt på behovet av en mer flexibel strategi med fokus på effektivitet och på att göra det möjligt för företag att nästa steg i utvecklingen. Kommittén förväntar sig att kommissionen vidtar åtgärder som överensstämmer med rekommendationerna i ReK:s studie om EU:s politiska ram för små och medelstora företag: lägesrapport och utmaningar ⁽¹⁾. Nya instrument bör främst inriktas på små företag med riskfyllda projekt.
5. ReK understryker medlemsstaternas och regionernas roll och ansvar för att skapa och tillämpa verktyg för att genomföra EU:s politik gentemot små och medelstora företag, som framför allt bör stödja kompetensuppbyggnad hos både personalen på små och medelstora företag, och hos företagen själva, bland annat i fråga om digitaliseringen som kommer att stödja utvecklingen av dessa företag på lång sikt.
6. Kommittén framhåller ett starkt behov av att uppmärksamma stödet till utvecklingen av små och medelstora företag, även utanför storstadsområdena, främst inom ramen för EU-medlemsstaters operativa program.
7. Europeiska regionkommittén erkänner betydelsen av uppstarts företag inom ramen för små och medelstora företag ⁽²⁾ eftersom det är de som ansvarar för genomförandet av ett antal radikala innovationer. För närvarande framhåller kommittén emellertid behovet av att även stödja de befintliga företag som är i färd med att skala upp samt skapa inkrementell innovation – EU:s politik bör präglas av en bredare strategi när det gäller att stödja företag – från tidpunkten för inträde på den lokala marknaden fram till inträdet på den globala marknaden.
8. ReK anser att EU:s politik bör stödja processer för att integrera små och medelstora företag i internationella värdekedjor över hela Europa. Kommittén konstaterar att internationaliseringen av den ekonomiska verksamheten i utvalda små och medelstora företag utanför EU kan garantera spridning av de bästa lösningarna, som gynnar europeiska små och medelstora företag och leder till att deras produktivitet förbättras, huvudsakligen genom överföring av kunskap och know-how.
9. Kommittén erkänner betydelsen av nätverket av nationella företrädare för små och medelstora företag (SME Envoys Network), som bör spela en viktig roll i processen för att identifiera de problem och definiera de möjligheter som europeiska entreprenörer står inför.

⁽¹⁾ <https://cor.europa.eu/en/engage/studies/Documents/EU-SMEs/EU-policy-SMEs.pdf>

⁽²⁾ Europeiska regionkommittén, *Stöd till uppstarts företag och expanderande företag i Europa: ett regionalt och lokalt perspektiv*, ECON-VI/021, föredragande: Tadeusz Truskolaski, COR-2017-00032-00-01, juli 2017.

10. Europeiska regionkommittén betonar behovet av att främja och genomföra mindre tidskrävande administrativa förfaranden och av att minska antalet bördor på alla nivåer i den europeiska och nationella administrationen, vilket på ett avgörande sätt påverkar de små och medelstora företagens funktionssätt, inklusive de finansiella aspekterna av deras verksamhet.
11. ReK understryker behovet av att stödja processen för att skapa nya finansieringskällor för små och medelstora företag samt underlätta tillgången till traditionella finansieringsmetoder för bredast möjliga grupp små och medelstora företag som är verksamma inom EU:s olika geografiska områden.
12. Kommittén stödjer uppmaningen till att se över den definition av små och medelstora företag som i nuläget används på EU-nivå. Syftet är att ta hänsyn till det faktum att medelstora företag (medelstora börsnoterade företag med upp till 500 anställda) till sin struktur i hög grad är jämförbara med små och medelstora företag (< 250 anställda och en årlig omsättning på ≤ 50 miljoner euro eller en balansräkning på ≤ 43 miljoner euro), men att de ändå inte åtnjuter någon förmånsbehandling jämfört med stora företag.
13. ReK pekar på betydelsen av idén om en enda kontaktpunkt när det gäller stöd till små och medelstora företag och understryker behovet av att i detta syfte konsolidera stödnätverket för små och medelstora företag på europeisk nivå. Kommittén föreslår att använda det befintliga nätverket Enterprise Europe Network. Tack vare sammankopplingen av olika former av stöd till små och medelstora företag i ett enda nätverk samt dess samarbete med SME Envoys Network bör man uppnå synergieffekter som förväntas av små och medelstora företag och kommissionen.

Risker och utmaningar när det gäller den fortsatta utvecklingen av små och medelstora företag

14. Europeiska regionkommittén konstaterar att små och medelstora företag i EU står inför utmaningar som följer av bl.a. ökande global konkurrens, uppkomsten av nya affärsmodeller, digitaliseringen och införandet av ny teknik inom både industrin och tjänstesektorn, utvecklingen av den cirkulära ekonomin och delningsekonomin samt av att upprätthålla en hållbar utveckling.
15. ReK betonar att det är viktigt att stödja samarbete mellan grupper av specialiserade små och medelstora företag (kluster). Kommittén efterlyser en kontinuerlig utveckling av befintliga EU-instrument på detta område, såsom EU:s klusterportal, Europeiska observatoriet för kluster och industriell förändring och kommissionens initiativ för europeiska kluster av hög kvalitet (European Cluster Excellence Initiative).
16. ReK bekräftar den ökande betydelsen av företagares sociala ansvar gentemot samhället och miljön.
17. Kommittén noterar uppdelningen när det gäller takten av och styrkan i den ekonomiska expansionen mellan små och medelstora företag och större företag, vilket orsakar en ekonomisk polarisering av EU:s regioner på grund av de mindre utvecklade regionernas särdrag.
18. ReK understryker att de allt fler och alltmer komplicerade administrativa bestämmelserna leder till att de små och medelstora företagens tillväxtpotential begränsas, i synnerhet när det gäller mikroföretagen, som saknar de administrativa och ekonomiska resurser som krävs för att övervinna dessa hinder. Därför efterlyser kommittén en minskning av den administrativa komplexiteten för företag i EU, särskilt i samband med gränsöverskridande verksamhet.
19. Kommittén noterar att de allt fler innovativa lösningarna på marknaden, i kombination med att de endast är ekonomiskt överkomliga för små och medelstora företag i begränsad utsträckning, innebär man måste genomföra en ny strategi som går ut på att uppmuntra skapandet och utvecklingen av s.k. öppna innovationer.
20. Europeiska regionkommittén välkomnar att Eruf kommer att fortsätta att vara den viktigaste finansieringskällan för lokala och regionala program som stöder små och medelstora företag under den nya programperioden 2021–2027, och i synnerhet när det gäller tillgång till finansiering, stöd till FoU och innovation, kompetensutveckling samt marknadstillträde och internationalisering, samtidigt som kommittén betonar att Horisont och Cosme kommer att få ökad betydelse för små och medelstora företag. Kommittén upprepar dock sin invändning mot förslaget att den tematiska koncentrationen inom Eruf skulle inriktas på den nationella nivån, eftersom en centraliserad tilldelningsmekanism skulle motverka en platsbaserad strategi och principen om flernivåstyrelse, som är avgörande för ett effektivt och ändamålsenligt stöd till små och medelstora företag.
21. ReK noterar skillnader mellan EU:s sektorspolitik, däribland i fråga om offentlig upphandling, konkurslagstiftning, miljöskydd, skillnader när det gäller stöd till kluster och inställning till konkurrensregler, vilket har en stark inverkan på små och medelstora företag och deras fortsatta expansion.
22. Kommittén anser att den inre marknaden är en framgång för EU men att det också krävs ytterligare insatser för att fullborda den, till exempel att man undanröjer hinder för den fria rörligheten för varor och tjänster. Det är en av orsakerna till de svårigheter som små och medelstora företag möter i sitt arbete för att öka den ekonomiska verksamhetens omfattning och dra fördel av internationalisering.

23. ReK noterar den omvandling av ekonomin som dess digitalisering innebär, vilket gör det nödvändigt för små och medelstora företag att öka sina anslag för inköp och/eller utveckling av teknik och know-how.
24. Europeiska regionkommittén uppmanar kommissionen att utarbeta åtgärder för att stödja digital omvandling av små och medelstora företag i EU:s regioner, baserat på framgångarna med befintliga initiativ, såsom t.ex. Digital Cities Challenge.
25. ReK anser att digitaliseringen är en möjlighet att flytta små och medelstora företags produkter och tjänster till bredare, alleuropeiska marknader och marknader utanför Europa, och gör det möjligt att utveckla handeln över gränserna.
26. ReK betonar att utmaningen för EU är att ytterligare öka produktiviteten och konkurrenskraften (inklusive den kostnadsrelaterade konkurrenskraften) i industriella värdekedjor och samtidigt upprätthålla miljöpolitikens ambitiösa mål.

Små och medelstora företags förväntningar avseende framtida politik inriktad på tillväxt och utveckling

27. Europeiska regionkommittén betonar de potentiella fördelarna för små och medelstora företag och för företagare till följd av investeringar på EU-nivå i att integrera regionala företagsekosystem och uppmanar samtidigt kommissionen att vidareutveckla det projekt som för närvarande genomförs med europeiska entreprenörsregioner (EER), som förbinder europeiska "silicon valleys".
28. ReK uppmärksammar de svårigheter som många små och medelstora företag står inför när det gäller att anställa och behålla kvalificerad arbetskraft. Små och medelstora företag möter en stark konkurrens om kompetenta arbetstagare från stora företag som förfogar över mer resurser och kan erbjuda högre löner, detta trots att små och medelstora företag utgör ryggraden i Europas ekonomi och 99 % av alla företag i EU.
29. Europeiska regionkommittén påpekar att företrädare för små och medelstora företag, inklusive stödorganisationer och sammanslutningar för små och medelstora företag, bör kunna medverka mer aktivt i utformningen och samordningen av genomförandet av den unionspolitik som har direkt samband med denna kategori av entreprenörer.
30. Kommittén förväntar sig att företrädare på regional nivå engagerar sig i förvaltningen av EU:s politik för små och medelstora företag och att de samarbetar närmare med företrädare för små och medelstora företag (SME Envoys).
31. ReK hävdar att EU:s industripolitik bör inriktas på bredare innovation, viktig möjliggörande teknik, samt viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse (IPCEI), digitalisering och små och medelstora företag.
32. Kommittén stöder kommissionens idé om att förenkla de administrativa förfaranden som ska följas när man söker finansiering och rapporterar, vilka är särskilt betungande för mikro- och småföretag med begränsade personalresurser. Förslag såsom förenklade kostnadsalternativ (schablonbelopp, klumpsummor och enhetskostnader) kommer att underlätta skapandet av projektbudgetar och deras avstämning, vilket kommer att öka andelen stödmottagande små och medelstora företag.
33. ReK stöder en strategi där lokalt och regionalt, och vidare nationellt och internationellt tänkande dominerar. Att testa idéer i mindre skala och stödja inkrementell innovation möjliggör snabbare utveckling och genomförande av nya tekniska lösningar med användning av ekonomiska medel i en utsträckning som är överkomlig för små och medelstora företag.
34. Europeiska regionkommittén konstaterar att de föreslagna ramarna för gemensamma regler för europeiska struktur- och investeringsfonder måste vara flexibla för att göra det möjligt för de regioner som behöver det att inrikta de operativa programmen på små och medelstora företag samt på mikroentreprenörskap.
35. Kommittén uppmanar till att skapa program för stöd till små och medelstora företags kapacitetsuppbyggnad, t.ex. när det gäller att använda moderna finansiella instrument, öka medvetenheten om vikten av informationsutbyte och samarbete eller möjligheten och behovet av att bygga upp långsiktiga strategier och planera för tillväxt.
36. Kommittén noterar den ökande betydelsen av klusterintegration, särskilt plattformarna för smart specialisering, där de lokala myndigheterna spelar en central roll i skapandet av integrerade värdekedjor på europeisk nivå och därmed stöder de små och medelstora företagen i deras internationella tillväxt.
37. ReK förväntar sig att man upprätthåller EEN-punkternas starka regionala och lokala dimension, vilka i framtiden skulle kunna ta på sig nya roller.

38. Kommittén pekar på behovet av att utöka de tjänster som erbjuds av EEN, inklusive när det gäller att öka omfattningen av små och medelstora företags verksamhet, information om nationella och europeiska bestämmelser, finansieringsmöjligheter i enskilda EU-medlemsstater, uppbyggnad av partnerskap med andra aktörer inom sektorn/aktörer som deltar i produktionsprocessen etc.
39. Europeiska regionkommittén noterar behovet av att stärka de regionala kontoren för små och medelstora företag som regelbundet, t.ex. genom plattformar av typen Refit, skulle kunna delta i diskussionerna om föreslagna lagstiftningsändringar, samt medverka i övervakningen, kontrollen och utvärderingen av förändringarnas inverkan på små och medelstora företag.
40. Kommittén betonar vikten av en diversifiering av finansieringskällorna för små och medelstora företag, och att lösa problemet med luckor i finansieringen av vissa branscher eller verksamheter bör vara en av prioriteringarna.
41. Kommittén noterar med tillfredsställelse de överenskommelser som nåtts för kapitalmarknadsunionen om att göra det lättare för små och medelstora företag att få tillträde till offentliga upphandlingar, samt att införa åtgärder som förenklar och minskar kostnaderna och de administrativa bördorna.
42. ReK välkomnar att vissa medlemsstater har lanserat initiativ för att öka små och medelstora företags deltagande i offentliga upphandlingar.
43. Kommittén uppmärksammar frågan om små och medelstora företags tillgång till offentliga upphandlingar, och uppskattar samtidigt att denna kategori av företag omfattas av reformen av direktivet om offentlig upphandling, och uppmuntrar till fortsatt arbete för lämpliga förbättringar.
44. ReK understryker att försenade betalningar, bristande medvetenhet bland små och medelstora företag om de viktigaste aspekterna av offentlig upphandling samt de höga potentiella kostnaderna för rättsliga åtgärder förblir de främsta hindren för dem att öka sitt engagemang på detta område och ta vara på möjligheten att utöka omfattningen av sin verksamhet.

Avslutande kommentarer

45. Europeiska regionkommittén konstaterar att små och medelstora företag, på grund av sin stora strukturella flexibilitet och produktionsprofil, kan reagera snabbt på dynamiska socioekonomiska förändringar. Ett hinder är de ekonomiska medel som är nödvändiga för denna anpassning, vilket innebär att förslag till stöd på detta område måste anpassas till små och medelstora företags behov.
46. Kommittén understryker att små och medelstora företag, på grund av sin inverkan inte bara på arbetsmarknaden utan också på konsumenterna, är en viktig intressent som är medansvarig för genomförandet av den cirkulära ekonomin, vilket bör återspeglas i skattelättnader och tillgången till EU-medel.
47. ReK anser att kommissionen bör dra nytta av erfarenheterna från småföretagsakten (SBA) och handlingsplanen för entreprenörskap fram till 2020. Det är ändamålsenligt att förbättra och förenkla, och inte göra radikala förändringar eller bryta med det som uppnåtts tidigare och söka efter helt nya lösningar.
48. Kommittén påpekar att antalet initiativ som gör det möjligt att fördjupa mellanregionalt och gränsöverskridande samarbete fortfarande är otillräckligt.
49. ReK efterlyser återigen en ny övergripande strategi vars innehåll bör betona vikten av – inte minst banbrytande och inkrementell – innovation, stödja viktig möjliggörande teknik samt viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse, bland annat när det gäller digitalisering och små och medelstora företag.
50. ReK uppmanar kommissionen att inleda sökandet efter lösningar som skulle göra det lättare för små och medelstora företag att delta i offentliga upphandlingar, t.ex. genom att premiera deras lokala/regionala ursprung, eftersom de tidigare förändringarna har varit otillräckliga.
51. Kommittén påpekar att stödet till små och medelstora företag, trots kommissionens omfattande och mångfasetterade åtgärder, som ska ses som någonting positivt, inte kommer att fungera på ett effektivt sätt i EU som helhet på grund av vissa medlemsstaters benägenhet att införa komplicerade nationella bestämmelser.
52. ReK understryker att lokala och regionala myndigheter bör spela en viktig roll i att forma en miljö som gynnar affärsverksamhet samt vara utrustade med instrument som gör det möjligt att anpassa verksamheten till förändringar i små och medelstora företags behov. Det vore lämpligt att i högre grad involvera de lokala och regionala myndigheterna i utformningen av EU:s framtida industripolitik, inbegripet stödet till små och medelstora företag.

53. Europeiska regionkommittén instämmer i Europaparlamentets ståndpunkt där man kräver att den allmänna budgeten för EU:s program för den inre marknaden 2021–2027 ska ökas i syfte att stärka den internationella konkurrenskraften hos små och medelstora företag, expandera till marknader utanför EU och använda innovationer.
54. Kommittén är övertygad om att man genom det aviserade upptagandet av alla finansiella instrument som är tillgängliga för små och medelstora företag i den nya fleråriga budgetramen i ett enda program, InvestEU, kommer att leda till den förväntade förenklingen av förfarandena.
55. Kommittén uppmanar EU-institutionerna och medlemsstaterna att intensifiera sina insatser för att förbättra den inre marknads funktion för att frigöra dess fulla potential.
56. ReK uppmanar kommissionen och Europaparlamentet att arbeta med verktyg och mekanismer som säkerställer lika konkurrensvillkor för de europeiska små och medelstora företagen såväl inom Europa som i världen, även när det gäller teknik av strategisk betydelse för Europa.

Bryssel den 8 oktober 2019.

Karl-Heinz LAMBERTZ
*Europeiska regionkommitténs
ordförande*

Yttrande från Europeiska regionkommittén — Rapport om genomförande av offentlig upphandling

(2020/C 39/09)

Föredragande: Thomas Habermann (DE–EPP), distriktsordförande, Rhön-Grabfeld**I. ALLMÄNNA KOMMENTARER**

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

1. Europeiska regionkommittén (ReK) understryker att detta yttrande är en uppföljning av kommitténs löfte att i samband med arbetsgruppen för subsidiaritet, proportionalitet och att "göra mindre men göra det effektivare" samt agendan för bättre lagstiftning ge återkoppling om genomförandet av EU:s lagstiftning på lokal och regional nivå. Kommittén har därför tillsammans med europeiska kommuners och regioners råd (CEMR) genomfört en EU-omfattande undersökning för att bedöma kommunala och regionala myndigheters genomförande av den rättsliga ramen för offentlig upphandling och även gett i uppdrag att utföra en studie. Kommittén betonar att resultaten av undersökningen inte kan betraktas som representativa för hela EU på grund av det mycket olika deltagandet från olika medlemsstater, utan enbart kan påvisa vissa tendenser. ReK hänvisar också till rapporten från juli 2019 om det första samrådet med ReK:s nätverk av regionala nav (RegHub) ⁽¹⁾, som i huvudsak bekräftar resultaten av CEMR:s och ReK:s undersökning.
2. Kommittén konstaterar att den omfattande reformen av direktiven om offentlig upphandling 2014 delvis införlivades i nationell rätt av medlemsstaterna under 2016 och delvis betydligt senare. Med en tidsperiod på högst tre år efter ikraftträdandet av den nationella upphandlingslagstiftning som har omedelbar verkan på tredje part finns det därför endast en begränsad inblick i hur de nya bestämmelserna har tillämpats i praktiken.
3. Kommittén understryker att såväl myndigheter som ekonomiska aktörer först nu har anpassat sig till det nya upphandlingssystemets bestämmelser och att de till viss del fortfarande håller på att anpassa sig. Kommittén betonar också att dessa anpassningsprocesser ofta är förbundna med inte obetydliga utbildningskostnader och även rådgivningskostnader, ibland för externa juridiska rådgivare. Mot denna bakgrund anser kommittén definitivt att det under de kommande åren inte är lämpligt att lägga fram förslag till ny lagstiftning.
4. Kommittén klargör att föreliggande yttrande därför inte är inriktat på en ny lagstiftningsreform, utan på aktuella svårigheter för upphandlande myndigheter på kommunal och regional nivå i hanteringen av regelverket. Dessutom går kommittén in på ett antal enskilda aspekter som kommissionen lagt fram senast i sitt meddelande om en effektivare, mer hållbar och mer professionellt utformad upphandling från oktober 2017 ⁽²⁾.
5. Kommittén stöder direktivens mål och grundstenar, särskilt vad gäller elektronisk upphandling och främjande av små och medelstora företags deltagande, de nya koncepten för "inhouse"-upphandling och samarbete mellan kommuner, möjligheten att inom ramen för myndigheternas egna politiska beslutsprocesser använda strategiska kriterier vid offentlig upphandling samt främjandet av transparens och integritet.
6. Kommittén betonar – såsom resultaten av undersökningen har visat ⁽³⁾ – att gränsöverskridande upphandling inte har lett till något mervärde för kommunala och regionala myndigheter. Trots regelbundet genomförda EU-omfattande anbudsförfaranden, som är både kostnads- och tidskrävande, lämnas inga eller endast ett fåtal gränsöverskridande anbud. Detta beror förmodligen på att de elektroniska plattformarna skiljer sig åt mellan staterna och därmed utgör ett hinder för deltagande av företag och myndigheter från grannländer: Plattformarna utformas och inrättas på nationell nivå och ger sällan möjlighet att använda andra språk eller inkludera administrativa krav från andra stater än den där den upphandlande myndigheten befinner sig.

⁽¹⁾ Europeiska regionkommittén, Subsidiarity Steering Group, Network of Regional Hubs for EU Policy, Implementation Review, Implementation Report, First Consultation on Public Procurement, juli 2019.

⁽²⁾ Kommissionens meddelande om "Effektiv offentlig upphandling i och för EU" av den 3 oktober 2017 (COM(2017) 572 final).

⁽³⁾ Se den undersökning som ReK genomfört tillsammans med europeiska kommuners och regioners råd (CEMR) för att bedöma genomförandet av upphandlingsdirektiven från 2014: utmaningar och möjligheter på regional och lokal nivå.

7. Kommittén uppmärksammar det faktum⁽⁴⁾ att en korrekt tillämpning av den rättsliga ramen för offentlig upphandling vid det här laget har blivit ett mål i sig, i stället för att vara ett instrument för att hantera beställningar av arbete, leveranser eller tjänster.
8. Kommittén understryker att det måste bli tydligare under vilka omständigheter som lokala och regionala myndigheter får främja lokal ekonomisk tillväxt och lokala strukturer mot bakgrund av hållbarhetstänkandet och en positiv miljöbalans genom korta vägar (t.ex. lokalproducerat trä) i enlighet med principen om att köpa lokalproducerat.
9. Kommittén understryker att beaktandet av gröna, sociala eller innovativa kriterier vid tillhandahållande av offentliga tjänster, som möjliggjorts genom reformen 2014, helt och hållet måste fortsätta att vara en sak för de berörda lokala och regionala myndigheternas egen bedömning i överensstämmelse med principen om kommunalt självstyre. Kommittén anser att en eventuell framtida förpliktelse att tillämpa strategiska upphandlingsmål vid varje upphandling klart och tydligt måste förkastas, för att undvika en onödigt överbelastning av upphandlingsförfarandet. Kommittén påpekar att det i många upphandlingsförfaranden inte heller kan vara ändamålsenligt att beakta strategiska upphandlingsmål, exempelvis vid standardupphandlingar av produkter.
10. Kommittén betonar att ytterligare politiska mål ökar såväl felbenägenheten som risken för konflikter mellan dessa mål, och framhåller att målsättningar inom offentlig upphandling endast kan uppnås i den mån som och på villkor att det främsta målet, nämligen att förse medborgarna med produkter och tjänster av god kvalitet till ett förnuftigt pris, inte undergrävs.
11. Kommittén understryker även att de lokala och regionala myndigheternas rätt att själva tillhandahålla och organisera sina tjänster genom egna inrättningar, kommunalt kontrollerade företag eller offentliga företag tydligt erkänns i reformen från 2014 liksom "inhouse"-konceptet och samarbetet mellan kommuner. Kontraktstilldelning till tredje part är så tillvida bara ett av flera alternativ för att tillhandahålla offentliga tjänster⁽⁵⁾. Kommittén betonar slutligen upphandlande myndigheters rätt att återkommunalisera sådana kontrakt som tilldelats tredje part.
12. Kommittén anser att en höjning av tröskelvärdena för att offentliggöra offentliga kontrakt i hela Europa är ett lämpligt mål för att bevara balansen mellan å ena sidan insyn och å andra sidan den administrativa bördan för myndigheter samt små och medelstora företag. Vi uppmanar därför kommissionen att på WTO-nivå verka för en betydande höjning av tröskelvärdena i GPA-avtalet om offentlig upphandling på lång sikt.

II. POLITISKA REKOMMENDATIONER

Strategisk upphandling

13. Kommittén anser att möjligheten enligt upphandlingsdirektiven från 2014 för upphandlande myndigheter att beakta strategiska upphandlingsmål vid upphandlingar i enskilda fall kan ge en "bättre upphandling" ur den upphandlande enhetens perspektiv.
14. Kommittén framhåller dock att den administrativa bördan som detta leder till för de lokala och regionala myndigheterna måste stå i proportion till den nytta som den offentliga upphandlingen kan ge i medborgarnas intresse. Den offentliga upphandlingen är inte primärt till för att uppnå politiska mål för t.ex. miljömässig hållbarhet, social integration och innovation eller driva på viss samhällspolitisk utveckling. Ändå används den alltmer som ett instrument för att styra och uppnå andra politiska mål. Den offentliga upphandlingens ändamål och syfte får dock inte förloras ur sikte: i enlighet med principerna om budgetdisciplin och sund ekonomisk förvaltning inom offentlig förvaltning bör det bästa förhållandet mellan pris och kvalitet eftersträvas.
15. Kommittén påpekar – i enlighet med resultaten av ReK:s och CEMR:s undersökning – att de lokala och regionala myndigheterna är medvetna om möjligheten att använda gröna, sociala och innovativa upphandlingskriterier. Dessa används enligt uppgift ibland återhållsamt, dels eftersom det saknas ett behov, dels eftersom större felbenägenhet ökar sannolikheten för överklagande. De regionala och lokala myndigheterna beklagar i synnerhet bristen på de färdigheter som krävs för att stimulera denna typ av upphandling.
16. Kommittén framhåller att lokala och regionala myndigheter, trots möjligheten att tilldela kontrakt på grundval av olika kvalitativa kriterier, ofta föredrar det förmånligaste priset, eftersom detta ur deras synvinkel rättfärdigar den lämpligaste användningen av offentliga medel och dessutom är ett mer lättanvänt kriterium.

⁽⁴⁾ Se ReK:s och CEMR:s gemensamma undersökning.

⁽⁵⁾ Se yttrandet från Europeiska regionkommittén om "Paketet om offentlig upphandling", föredragande: Adrian Ovidiu Teban (RO-EPP) av den 5 juli 2018.

17. Kommittén hänvisar till kommissionens kritik i dess meddelande ⁽⁶⁾ att lägsta pris används som det enda tilldelningskriteriet i 55 % av upphandlingsförfarandena, och klargör att strategiska mål mycket väl kan ha beaktats i dessa upphandlingsförfaranden, eftersom t.ex. miljö- eller energieffektivitetskriterier ofta kan tillämpas lika effektivt redan på kravspecifikationsnivå och kontraktet följaktligen därefter tilldelas på grundval av lägsta pris.
18. Kommittén framhåller – i enlighet med resultaten av undersökningen – att behovet av strategiska upphandlingskriterier ser mycket olika ut. För innovationsfrämjande upphandling anses det således till största delen inte finnas något behov, för social upphandling är åsikterna delade och för miljöinriktad upphandling anser de flesta att det finns ett behov. Kommittén konstaterar att det finns svårigheter med att tillämpa samtliga kriterier på grund av den rättsliga ramens komplexitet när det gäller att fastställa villkoren för att utföra uppdraget och särskilt att bedöma likvärdigheten för nationella certifikat och märkningar som ska visa att kriterierna uppfylls ⁽⁷⁾.
19. Kommittén framhåller att tillämpningen av innovativ upphandling, inklusive innovationspartnerskap eller förkommersiell upphandling, hittills har varit begränsad till ett fåtal lokala och regionala myndigheter i några medlemsstater. De främsta anledningarna till detta är att främjande av forskning och utveckling sällan står i förgrunden, att upphandlingen gäller standardprodukter eller att det finns budgetmässiga begränsningar. Ett instrument för att främja innovativ upphandling skulle kunna vara kommissionens "Big Buyers"-initiativ. Kommittén betonar att kombinerade upphandlingsformer och inköpsammanslutningar emellertid regelbundet underlättar för i synnerhet mindre lokala och regionala myndigheter och hjälper dem att göra effektivitetsvinster.

Tillgång för små och medelstora företag till marknader för offentlig upphandling

20. Kommittén påminner om att främjande av små och medelstora företag utgjorde en av fem tyngdpunkter i upphandlingsreformen 2014, och påpekar att små och medelstora samt nystartade företag fortfarande har svårt att uppfylla ekonomiska eller tekniska lämplighetskriterier. Därutöver är försenade betalningar, bristande kunskaper inom nyckelaspekter för upphandling hos små och medelstora företag samt höga potentiella kostnader för överklaganden väsentliga hinder.
21. Kommittén påpekar att de åtgärder som vidtagits hittills för att öka de små och medelstora företagens deltagande – vilket även ReK:s och CEMR:s undersökning visar – inte har lett till den förbättring som man förväntat sig.
22. Kommittén betonar att strategiska upphandlingsmål regelbundet utgör ett betydande hinder just för små och medelstora företag vid deltagande i upphandlingsförfaranden jämfört med professionellt organiserade storföretag, eftersom små och medelstora företag ofta inte har de resurser som krävs för att uppfylla strategiska upphandlingskriterier. Kommittén betonar att en förstärkning av strategisk upphandling riskerar att motverka det riktiga och eftersträvsvärda målet att främja och underlätta tillgången för små och medelstora företag till offentliga upphandlingsförfaranden.
23. Kommittén understryker i detta sammanhang behovet av en omarbeting av den för närvarande gällande definitionen av små och medelstora företag på EU-nivå ⁽⁸⁾, och förklarar att den nuvarande definitionen innebär att medelstora börsnoterade företag (s.k. mid-caps med upp till 500 anställda) till sin struktur är fullständigt jämförbara med små och medelstora företag (< 250 anställda och en omsättning på ≤ 50 miljoner euro eller en balansomslutning på ≤ 43 miljoner euro per år) men ändå inte åtnjuter någon förmånsbehandling jämfört med storföretag. Kommittén understryker mot bakgrund av en tilltagande tendens till protektionism på viktiga marknader vikten av att EU intar en konstruktiv och tydligt marknadsinriktad hållning till de globala konkurrensförhållandena till förmån för den inhemska europeiska ekonomin och därvid tar hänsyn till de små och medelstora företagen som en kraftfull ekonomisk faktor särskilt på landsbygden.
24. Kommittén påpekar att det nya systemet för sociala och andra särskilda tjänster medför svårigheter för de kommunala och regionala myndigheterna. Svårigheterna hänger bland annat samman med den särskilda karaktären hos sådana tjänster och det särskilda sammanhang i vilket de tillhandahålls. Dessutom finns det numera från och med ett visst tröskelvärde (750000 euro) upphandlingsskyldigheter, trots att skälen till att detta slags tjänster saknar betydelse för den inre marknaden fortfarande består. Kommittén konstaterar att dessa bestämmelser inte alltid passar ihop med medlemsstaternas nationella system. I fall där den offentliga förvaltningen inte fattar *selektiva* urvalsbeslut när tjänsteleverantörer anlitas inom ramen för ett renodlat *tillstånds-förfarande* eller en s.k. Open-House-modell har domstolen slagit fast att upphandlingsdirektivet inte är tillämpligt ⁽⁹⁾. Bestämmelserna i upphandlingsdirektivet passar dock inte alltid väl ihop med medlemsstaternas nationella system och kan i praktiken leda till oproportionerliga administrativa bördor för lokala och regionala myndigheter ⁽¹⁰⁾. Systemets tillämpningssområde är heller inte entydigt på grund av hänvisningarna till de innehållsmässigt otydliga CPV-koderna i bilaga XIV.

⁽⁶⁾ Kommissionens meddelande om "Effektiv offentlig upphandling i och för EU" av den 3 oktober 2017 (COM(2017) 572 final).

⁽⁷⁾ ReK:s och CEMR:s undersökning.

⁽⁸⁾ Kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 (EUT L 124, 20.5.2003, s. 36).

⁽⁹⁾ Målen C-410/14 Falk Pharma och C-9/17 Tirkkonen.

⁽¹⁰⁾ Refitplattformens yttrande om effektiviteten och ändamålsenligheten i det nederländska hälso-, välfärds- och idrottsministeriets upphandlingar (stöd till ungdomar och socialt stöd), 14.3.2019.

25. Kommittén anser att anbudsinfordran i partier särskilt främjar små och medelstora företag samt medelstora börsnoterade företag och därför är en god strategi. Kommittén påpekar att företag som saknar kapacitet eller partier som är alltför smått indelade dock kan öka de upphandlande myndigheternas förvaltnings- och samordningsbörd.

Gränsöverskridande inköp av varor och tjänster

26. Kommittén konstaterar att den totala andelen gränsöverskridande upphandlingar sjönk från 5,95 % under 2013 till en andel på 3,4 % under 2017 ⁽¹¹⁾.
27. Kommittén betonar att begreppet offentligt kontrakt bör tolkas funktionellt, men att olika typer av planeringstjänster även i ett funktionellt perspektiv inte bör läggas ihop vid beräkningen av kontraktsvärdet, utan snarare kan behandlas som separata kontrakt. Detta är särskilt viktigt för att skydda små och medelstora företag och öka deras deltagande i offentlig upphandling.
28. Kommittén uppmanar kommissionen att anta mer omfattande riktlinjer om elektroniska förfaranden för offentlig upphandling för att främja rättssäkerheten och öka de små och medelstora företagens deltagande i elektronisk offentlig upphandling.
29. Kommittén påpekar att undantaget i artikel 10 h i direktivet om offentlig upphandling (Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU) är ett uttryck för de icke-vinstdrivande hjälporganisationernas stora betydelse. Dessa kan växa fram genom frivilligarbete, i synnerhet vid katastrofhjälp. ReK anser att medlemsstaterna i sin nationella lagstiftning uttryckligen kan slå fast vilka organisationer som anses vara icke vinstdrivande, om den nationella lagstiftningen säkerställer att dessa organisationer uppfyller de kriterier som EU-domstolen fastställt ⁽¹²⁾ ⁽¹³⁾.
30. Kommittén understryker att i ReK:s och CEMR:s undersökning angav 70 % av de tillfrågade att gränsöverskridande inköp inte ger något ytterligare mervärde på grund av uteblivna anbud från andra medlemsstater, och endast 24 % angav att gränsöverskridande inköp främjar konkurrensen och leder till bättre alternativ. ReK fäster uppmärksamheten på slutsatserna i RegHub-rapporten om att vissa sektorer, särskilt på det sociala området, till sin natur inte har någon gränsöverskridande dimension och att den nödvändiga betydelsen för den inre marknaden därmed saknas.
31. Kommittén instämmer principiellt i kommissionens mål att antalet gränsöverskridande upphandlingsförfaranden ska öka. Kommittén påpekar att bakgrunden till det låga antalet gränsöverskridande upphandlingar bl.a. är att upphandlingsdokumenten måste vara flerspråkiga, vilket är både tids- och kostnadskrävande och automatiskt medför ökade kostnader, samt att medlemsstaterna tolkar upphandlingsdirektiven på olika sätt.
32. Kommittén konstaterar att en annan viktig orsak torde vara de olika standarder och rättsliga bestämmelser som medlemsstaterna tillämpar exempelvis inom arbetsrätt och arbetarskyddslagstiftning eller inom byggindustrin. Dessa hindrar potentiella utländska anbudsgivare och i synnerhet små och medelstora företag, som ofta saknar nödvändiga faktiska och rättsliga resurser för att uppfylla andra medlemsstaters krav, från att lämna anbud.
33. Kommittén understryker slutligen det faktum att det är mycket vanligt att företag bildar dotterbolag i andra medlemsländer för att vara nära de lokala marknaderna. Det är oftast dessa dotterbolag och inte moderbolaget som lämnar anbud i lokala och regionala upphandlingar. Dessa transaktioner ingår inte i statistiken över gränsöverskridande upphandlingar.
34. Kommittén betonar avslutningsvis i synnerhet anbudsgivarnas svårigheter att hantera medlemsstaternas olika krav på certifikat och elektroniska underskrifter över gränserna. Därför är det nödvändigt att fastställa gemensamma riktlinjer för införandet av gemensamma regelverk och it-system och inrättandet av elektroniska plattformar som gör det möjligt för myndigheter och företag med säte i olika grannländer att delta.

Åtgärder för att förbättra genomförandet

35. Kommittén påpekar att den s.k. professionalisering som kommissionen aviserat, alltså utbildning av förvaltningspersonal, helt och hållet hör till medlemsstaternas och i synnerhet de kommunala och regionala myndigheternas organisationsansvar. Kommittén befarar dessutom att ytterligare vägledning och handböcker från kommissionen om professionalisering av upphandlande myndigheter (exempelvis den omfattande "European Professionalisation Framework (EPF)" som för närvarande planeras) vid sidan av utöver det redan så omfattande regelverket snarare skulle medföra ytterligare administrativ börda för de upphandlande enheterna.

⁽¹¹⁾ Europaparlamentet, utredningsavdelningen för ekonomisk politik, vetenskapspolitik och frågor om livskvalitet: Contribution to Growth. European Public Procurement. Delivering Economic Benefits for Citizens and Businesses, januari 2019.

⁽¹²⁾ EUT L 94, 28.3.2014, s.65.

⁽¹³⁾ EU-domstolen, mål C-465/17, 21.3.2019.

36. Kommittén välkomnar den slutliga handlingsplanen av den 26 oktober 2018 från partnerskapet för innovativ och ansvarsfull offentlig upphandling inom ramen för EU-agendan för städer ⁽¹⁴⁾ och stöder särskilt rekommendationerna till EU-nivån om att överväga EU-finansiering för gemensam gränsöverskridande upphandling, upphandling av innovation, strategisk upphandling – särskilt social upphandling (dvs. användning av sociala klausuler och tilldelningskriterier i anbudsförfaranden och kontrakt) – och cirkulär upphandling, till medlemsstatsnivån om att investera i kapacitetsuppbyggnad för innovativ och ansvarsfull offentlig upphandling, och till både medlemsstats- och stadsnivåerna om att stärka utbildningen i cirkulär upphandling samt i innovativ och ansvarsfull offentlig upphandling.
37. Kommittén anser att EU måste säkerställa samstämmighet mellan de olika EU-politikområdena för reglering av offentlig upphandling, konkurrens och statligt stöd i syfte att garantera att EU som industrilokalisering på det hela taget förstärks och europeiska företag är konkurrenskraftiga i en globaliserad värld.
38. Kommittén uppmanar kommissionen att i syfte att skapa rättssäkerhet och avlasta de upphandlande enheterna på fältet inleda en process för tillförlitliga, entydiga och i hela EU erkända märkningar och certifikat, särskilt på området för miljömässig hållbarhet.
39. Kommittén påpekar att utvecklingen av egna e-upphandlingssystem och nationella upphandlingsportaler delvis har orsakat kompatibilitetsproblem såväl mellan som inom medlemsstaterna, och att utvecklingen av fullständigt kompatibla system avsevärt skulle kunna förenkla och påskynda förfarandena för offentlig upphandling.
40. Kommittén framhåller avslutningsvis att direktiven inte har uppfyllt sitt främsta syfte att väsentligt förenkla för lokala och regionala myndigheter, men anser att det med hänsyn till kontinuiteten samt av ovanstående skäl bestämt bör avrådas från en ny lagstiftningsreform under de närmaste åren.

Bryssel den 8 oktober 2019.

Karl-Heinz LAMBERTZ
Europeiska regionkommitténs
ordförande

⁽¹⁴⁾ https://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/final_action_plan_public_procurement_2018.pdf

Yttrande från Europeiska regionkommittén — Bättre lagstiftning: genomgång och vägen framåt

(2020/C 39/10)

Föredragande:	Olgierd Geblewicz (PL–EPP), Regionpresident i Zachodniopomorskie
Referensdokument:	COM(2019) 178 final SWD(2019) 156

POLITISKA REKOMMENDATIONER

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

Kommentarer

1. Kommittén välkomnar kommissionens genomgång av åtgärderna för bättre lagstiftning och betonar att bättre lagstiftning mycket riktigt inte bör vara en fördold satsning på avreglering, att bättre lagstiftning och ett evidensbaserat, öppet och deltagarriktat beslutsfattande är av avgörande betydelse i ett klimat där demokrati och beslut fattade på basis av kompromisser attackeras. Verktyg för bättre lagstiftning bör dock aldrig ersätta demokratiskt beslutsfattande. Kommittén understryker att verktyg för bättre lagstiftning kommer med ett pris (i form av tid, mänskliga resurser osv.), och därför måste utformas på ett ändamålsenligt sätt. Ansträngningarna för bättre lagstiftning bör göras på alla styresnivåer. Kommittén välkomnar därför i synnerhet det positiva erkännandet av behovet av att involvera lokala och regionala myndigheter och Europeiska regionkommittén mer direkt i EU:s politiska process.
2. Kommittén konstaterar att Europeiska unionens medborgare förtjänar en tydlig lagstiftning av god kvalitet som skapar europeiskt mervärde, som har mål som på ett effektivt sätt kommuniceras till mottagarna och vars effekter övervakas. Eftersom de lokala och regionala myndigheterna genomför och tillämpar cirka 70 % av EU-rätten och samtidigt står närmast medborgarna måste de involveras direkt i arbetet med att utforma bra EU-bestämmelser och i förfarandet för att bedöma bestämmelsernas effektivitet. Eftersom det är av avgörande betydelse för genomförandet av EU:s bestämmelser och för bilden av EU att medborgarna förstår syftet med bestämmelserna och de fördelar som de medför, måste de lokala och regionala myndigheterna, i egenkap av tillförlitliga instanser för medborgarna, involveras fullt ut i denna kommunikationsprocess, dvs. i arbetet med att sprida information som är begriplig på lokal nivå och förklara syftet bakom bestämmelserna. Europeiska regionkommitténs roll som bro mellan EU-institutionerna och de lokala och regionala myndigheterna är i detta sammanhang avgörande.
3. Kommittén konstaterar att lagstiftningens kvalitet är en av de viktigaste faktorerna för en lyckad europeisk integration. Endast om styrningen säkerställer samarbete mellan de olika förvaltningsnivåerna för att genomföra EU:s politik, för att effektivt tillämpa lagstiftningen och för att finna samhälleligt godtagbara svar på globala utmaningar, kommer Europa att vara starkt, dess institutioner att styras av rättsstatsprincipen, politiken att vara effektiv samt medborgarna att involveras och delta i beslutsprocessen. Kommittén stöder i denna bemärkelse även kommissionens uttalande om att kvantitativa aspekter (som syftar till att minska så kallade administrativa bördor med en viss procentsats) inte är tillräckliga för att hantera den komplexa och mångsidiga naturen av EU:s lagstiftning och dess inverkan på olika nivåer. Kommittén stöder i detta sammanhang även rekommendationen från arbetsgruppen för subsidiaritet om att "regleringsintensiteten" bör ingå i kärnan för Refit i förhållande till sitt mervärde. Kommittén välkomnar mot denna bakgrund den nya kommissionsordförandens åtagande om att anordna en konferens om EU:s framtid 2020 och upprepar ReK:s önskan om att delta fullt ut i alla diskussioner om hur EU:s styrning kan förbättras samt vårt förslag om ett permanent och strukturerat system för medborgardialoger i syfte att stärka EU:s demokratiska funktionssätt.
4. ReK håller med om att agendan för bättre lagstiftning är ett verktyg som syftar till att bidra till att förbättra EU:s politik och ligga till grund för förståndiga politiska beslut som fattas vid rätt tidpunkt och leder till att den lagstiftning som EU-institutionerna antar "gör mer gott än ont", dvs. att de lagstiftningsåtgärder som vidtas är evidensbaserade och välutformade och ger mätbara och varaktiga fördelar för medborgarna, företagen och samhället som helhet. Detta gäller både nya bestämmelser och den omfattande EU-lagstiftning som redan finns. Kommittén är medveten om att detta instrument de facto är startskottet för en process som syftar till att utarbeta bästa möjliga lagstiftningsmekanismer.

5. Kommittén är medveten om att kommissionen har en central roll att spela i politiken för bättre lagstiftning genom sina befogenheter enligt fördragen och genom sina personalresurser. ReK påminner dock om att bättre lagstiftning inte kan uppnås enbart genom åtgärder på EU-nivå. Vi framhåller den viktiga men ännu inte fullt utnyttjade potential som finns i samarbetet med lokala och regionala myndigheter, där ReK är en naturlig länk.
6. Kommittén erinrar om att unionen enbart ska lagstifta inom områden med delade befogenheter om och i den utsträckning målen med politiken i fråga inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna, deras regioner eller lokala myndigheter, i enlighet med artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen om subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. ReK stöder slutsatserna från arbetsgruppen för subsidiaritet och proportionalitet och förslaget om att verka för en öppnare politik genom att i högre grad involvera alla myndighetsnivåer genom en ny strategi där subsidiaritetsprincipen tolkas som "aktiv subsidiaritet".
7. Vi betonar att de lokala och regionala myndigheterna för närvarande inte är direkt involverade i förhandlingarna mellan Europaparlamentet och rådet under lagstiftningsförfarandena, och de är inte heller involverade i den formella mekanismen för subsidiaritetsprövning. Vi erinrar dock om att ReK har befogenhet att väcka talan vid domstolen i fall där subsidiariteten inte har respekterats, och att kommittén använder denna möjlighet till att stärka sitt politiska budskap om ämnet och således spelar en viktig roll när det handlar om att göra de lokala och regionala myndigheternas röster hörda. Kommissionen uppmanas att undersöka hur de regionala parlamenten kan involveras närmare i dessa processer, t.ex. genom att de formellt deltar i mekanismen för tidig varning eller i en utvidgning av systemet med gula och röda kort till de regionala parlamenten i syfte att säkerställa att de kan bidra positivt till utvecklingen av en aktiv subsidiaritet.
8. Kommittén påminner om att dess övervakning och utvärdering spelar en avgörande roll i arbetet för att förbättra lagstiftningen. ReK vill fästa uppmärksamheten på att nya bestämmelser ofta genomförs innan en fullständig och korrekt utvärdering av konsekvenserna av den gällande lagstiftningen har slutförts. De lokala och regionala myndigheterna tillämpar större delen av EU:s lagstiftning och har därför den mest omfattande kunskapen om dess praktiska konsekvenser för medborgarna.
9. Vi välkomnar kommissionens begäran om att Refit-åtgärderna ska stärkas genom ett ökat deltagande från kommitténs sida.
10. Kommittén understryker sina möjligheter att samråda med och kommunicera med lokalsamhällena med hjälp av sina kontakter med befintliga nätverk av företrädare för lokala och regionala myndigheter i medlemsstaterna.

Instrument för bättre lagstiftning och de lokala och regionala myndigheternas roll för ett bättre utnyttjande av dem

11. ReK påminner om att samråden med berörda parter kan leda till viktiga bidrag till lagstiftningens innehåll och är av legitimerande karaktär: de stärker acceptansen för bestämmelserna och kan således göra genomförandet mycket effektivare. Kommittén välkomnar därför lanseringen av initiativet för kommunikation och samråd med medborgarna genom inrättandet av portalen "Kom med synpunkter". Vi noterar dock att svaren från enskilda medborgare än så länge bara utgör en minoritet av bidragen, vilket antagligen beror på att portalen och samrådsprocesserna inte är särskilt välkända ännu, och efterlyser därför ett förstärkande av åtgärderna för att informera om och främja sådana samråd, inte minst genom samarbete med lokala och regionala myndigheter. Kommittén föreslår dessutom att man ska överväga specifika, riktade samråd för de lokala och regionala myndigheterna, särskilt på de tematiska områden som är av stor betydelse för dem. I detta sammanhang skulle det faktum att ReK deltar och utnyttjar sina kontakter inom ramen för nätverk av företrädare för regionala och lokala myndigheter kunna göra det möjligt att nå ut till en bredare grupp av enskilda och institutionella aktörer, vilket skulle förbättra samrådets resultat.
12. Kommittén noterar att bedömningen av lagstiftningens konsekvenser är ett viktigt instrument för att öka legitimiteten och transparensen i lagstiftningen och stöder därför kommissionens planer på att rikta särskild uppmärksamhet åt subsidiaritet och proportionalitet i samband med sådana bedömningar. Vi framhåller att de lokala och regionala myndigheterna kan tillhandahålla särskilt värdefull information i detta sammanhang.
13. ReK framhåller behovet av att fortsätta arbetet med att ta fram indikatorer för konsekvensbedömningar med beaktande av instrument som omfattar nivåer under den nationella, i synnerhet indikatorer som används för att utarbeta sådana strategier som målen för hållbar utveckling eller den sociala resultattavlan. Detta kommer att göra det möjligt för europeiska, nationella, regionala och lokala myndigheter att bekanta sig med bedömningarna av konsekvenserna i olika regioner och också att ange aspekter där det krävs en förbättring av lagstiftningen och utformningen av politiken på lokal nivå.
14. Kommittén framhåller skillnaderna mellan de europeiska regionerna, som kan leda till att en och samma lagstiftning får olika konsekvenser i olika områden. De inledande bedömningarna av konsekvenserna bör fastställa huruvida det finns några territoriella konsekvenser av genomförandet av politiken att ta hänsyn till i ett tidigt skede av lagstiftningsprocessen och det bör därför bli gängse praxis för alla kommissionens direktorat och avdelningar att analysera denna aspekt vid utarbetandet av lagstiftning. Detta skulle göra det möjligt för dem att bättre bedöma de bästa sätten att uppnå sina politiska mål och genomföra mer ingående territoriella konsekvensbedömningar av lagstiftning där detta är relevant. Det skulle även bidra till att göra alla kommissionens direktorat medvetna om de potentiella territoriella och geografiska konsekvenserna av sina politiska val.

15. Vi påminner om att kommittén 2018 inledde ett pilotprojekt med ett nätverk av regionala centrum för insamling av lokala och regionala uppgifter om genomförandet av EU:s politik med hjälp av särskilda frågeformulär (RegHub). Kommittén ställer sig positiv till att kommissionen i sitt meddelande om bättre lagstiftning bekräftar sitt stöd för detta projekt. ReK efterlyser ytterligare insatser för att förbättra detta projekt och, efter en positiv utvärdering av pilotfasen, göra det till ett permanent inslag i EU:s system för utformning av politik och lagstiftning.
16. ReK stöder helhjärtat målen för Refit-plattformen. Kommittén har varit medlem i plattformens grupp av berörda aktörer sedan denna inrättades 2015. Vi anser att plattformens mandat bör utvidgas i linje med förslagen från arbetsgruppen för subsidiaritet, i vilka ett antal problem identifierats som hindrar ReK från att på ett effektivare sätt bidra till plattformens verksamhet. Vi betonar att kommittén, i egenskap av rådgivande organ, är mycket väl lämpad att lämna ett innehållsbaserat bidrag, men att den för närvarande mycket specifika och tekniska karaktären hos bidragen till plattformen liksom den korta tidsfristen för inlämnandet av dem gör det omöjligt för kommittén att utnyttja sin potential och lämna ett tillräckligt betydande bidrag. Vi betonar också det viktiga bidrag som RegHub-nätverket, genom ReK, kan ge till Refit-plattformens mål.

ReK:s rekommendationer

17. Kommittén uppskattar de ansträngningar som kommissionen hittills har gjort för att se över befintliga bestämmelser och rekommenderar att sektorspecifika planer utarbetas för att se över lagstiftningen och säkerställa ett enhetligt och systematiskt genomförande av de mål som kommissionen fastställt. ReK betonar samtidigt att man vid både utvärderingen av befintliga bestämmelser och skapandet av nya måste stärka ett flernivåsamarbete grundat på ömsesidigt förtroende. Detta samarbete bör omfatta aktivt deltagande av regionerna och de lokala myndigheterna från och med utarbetandet av kommissionens årliga arbetsprogram och i den årliga planeringen av verksamhet för att utvärdera och övervaka lagstiftningen, särskilt när det gäller aspekter som rör territoriella konsekvenser.
18. Vi instämmer i att det finns ett behov av att stärka tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna i EU:s beslutsfattande som ett led i en mer övergripande agenda för bättre lagstiftning. Kommittén anser att subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna bör ges högsta prioritet, att subsidiaritetsprincipen bör tolkas som aktiv subsidiaritet och som ett sätt att se till att bidrag nedifrån beaktas fullt ut inom ramen för befintliga befogenheter på EU-nivå. Dessa principer måste verkligen betraktas som grundläggande inslag i EU:s beslutsprocess, inte minst i nära samarbete med kommittén som institutionell företrädare för de lokala och regionala myndigheterna, som svarar för den direkta tillämpningen av stora delar av EU-lagstiftningen.
19. Kommittén påpekar att Refit-plattformen, när det gäller arbetsmetoderna, strävar efter att fånga upp både den tekniska och politiska nivån inom samma ram. Vi noterar samtidigt att kommittén, som företräder de politiska lokala och regionala myndigheterna, behandlas som en intressegrupp, vilket inte återspeglar dess sammansättning. ReK anser sålunda att metoden bör formuleras om så att ReK:s företrädare involveras mer direkt i den politiska processen för fastställande av plattformens politiska mål och val av vilka bestämmelser som ska bedömas. Detta skulle göra det möjligt för de ReK-ledamöter som deltar i plattformen att dra full nytta av sin erfarenhet och kunskap i samband med genomförandet av EU:s lagstiftning och när det gäller dess konsekvenser för medborgarna, samtidigt som man även bygger en bro till ReK:s nätverk.
20. ReK påminner om att det är viktigt att de lokala och regionala myndigheterna kan anpassa EU-lagstiftningen till de lokala och regionala förhållandena för att undvika onödigt byråkrati, begränsningar eller ekonomiska bördor. Arbetsgruppen för subsidiaritet och proportionalitet påpekar att regleringsintensiteten har ökat, så att det tolkningsutrymme som bör finnas vid genomförandet av direktiv har minskat. Denna utveckling försvårar kommissionens önskan om bättre och effektivare lagstiftning. Problemet bör därför tas upp i det framtida arbetet med bättre lagstiftning.
21. Kommittén anser att man även bör ändra strukturen på Refit-plattformen genom att involvera sakkunniga från den lokala eller regionala nivån i det arbete som utförs av gruppen av nationella experter och gruppen av företrädare för intressegrupper. Detta skulle vara ett ytterligare sätt att genomföra arbetsgruppens rekommendationer om att stärka de lokala och regionala myndigheternas roll i lagstiftningsprocessen, som beskrivs i kommissionens meddelande.
22. ReK påminner om att kommissionen har förklarat att den planerar att intensifiera sitt samarbete med kommittén samt med Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och intresseorganisationer. Efter ett framgångsrikt fullbordande av pilotfasen kan regionala nätverk (RegHub) bli ett viktigt instrument för att uppnå detta intensifierade samarbete. Kommittén noterar att detta skulle förutsätta att kommissionen, ReK och alla andra aktörer tillsammans med nätverken fastställer tidsplanen, innehållet i politikområdena och betydelsen för regionerna och städerna. I detta sammanhang efterlyser kommittén ett större engagemang från kommissionens sida redan under projektets pilotfas.

23. Vi uppmanar kommissionen att överväga möjligheten att utvidga de regionala nätverken (RegHub) när pilotfasen avslutats. Om nätverken utvecklas och cirka 280 regioner deltar skulle projektets mervärde öka avsevärt. Alleuropeiska regionala nätverk (RegHub) skulle kunna bli ett viktigt instrument för att bemöta några av de utmaningar som projektet för bättre lagstiftning för närvarande står inför, och många regioner har visat stort intresse för att delta i pilotfasen av projektet. Utvecklingen och underhållet av sådana nät förutsätter dock investeringar i de ekonomiska och mänskliga resurserna samt direkt ekonomiskt stöd till de regioner som har för avsikt att internt organisera sig för att varaktigt bidra till nätverkets verksamhet när pilotfasen slutförts.
24. Kommittén ställer sig positiv till att Europaparlamentet, rådet och kommissionen 2016 undertecknade ett nytt interinstitutionellt avtal om bättre lagstiftning och till att avtalet medför en ökad kontroll över förfarandet för antagande av delegerade akter och genomförandeakter. ReK framhåller dock att avtalet inte helt och hållet genomförts av de institutioner som undertecknat det och att man vid utarbetandet dessvärre inte tagit hänsyn till kommittén, och betonar att det, på grundval av de punkter som tagits upp ovan, mycket riktigt skulle ligga i EU:s övergripande institutionella intresse att involvera Europeiska regionkommittén i en eventuell framtida översyn av det interinstitutionella avtalet.
25. Vi anser att nämnden för lagstiftningskontroll bör utvidgas med en ständig medlem utsedd av kommittén. Ett skäl till en sådan utvidgning är det brådskande behovet av att göra nämnden medveten om det regionala och lokala perspektivet på EU:s lagstiftning. Kommittén är övertygad om att man endast genom att ge de lokala och regionala myndigheterna och ReK en starkare formaliserad roll i utformningen av EU:s politik och lagstiftning kan bidra till att säkerställa effektivare bestämmelser och överensstämmelse med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna och därmed en starkare legitimering av dem.
26. ReK uppmanar Europaparlamentet och rådet att genomföra en bedömning av konsekvenserna av alla väsentliga ändringar som föreslås av dessa institutioner under lagstiftningsprocessen. Vi anser dessutom att man, innan man fattar ett slutgiltigt beslut, bör göra en ny bedömning av de ekonomiska, sociala och miljömässiga konsekvenserna och regelbördorna i samarbete med de berörda institutionerna i de fall där den överenskommelse som uppnås avsevärt skiljer sig från kommissionens ursprungliga konsekvensbedömning. Kommittén anser att den i sådana fall regelbundet bör hållas underrättad om hur förhandlingarna mellan Europaparlamentet och rådet fortskrider och om konsekvenserna för förordningens ursprungliga mål och att den vid betydande ändringar, när så är möjligt, bör konsulteras på nytt.
27. Kommittén uppmanar kommissionen att i framtida konsekvensbedömningar göra både en analys av den ekonomiska börda som en ny lagstiftning kommer att medföra för den offentliga sektorn och en territoriell analys. Detta ger en mer kvalificerad grund för diskussioner om huruvida EU-lagstiftning är det mest effektiva instrumentet.
28. ReK stöder kommissionen i dess uppmaning till medlemsstaterna att ange skälen till eventuella avsikter på nationell nivå att lägga till specifika krav i förfarandet för införlivande av EU-lagstiftningen i den nationella lagstiftningen ("nationell överreglering"). I sådana fall och i synnerhet där dessa krav lägger på ytterligare bördor på de lokala och regionala nivåerna vid genomförandet av EU-lagstiftningen ska medlemsstaterna informera kommissionen och ReK så snart som möjligt för att möjliggöra en lämplig dialog om frågan.
29. Vi anser att ReK bör involveras i nästa interinstitutionella avtal om bättre lagstiftning som ska ingås mellan Europaparlamentet, rådet och kommissionen, i form av ett särskilt protokoll till avtalet, som i synnerhet ska handla om genomförandet av vissa bedömnings- och samrådsmekanismer.
30. Kommittén uppmanar kommissionen att i samarbete med ReK genomföra informations- och utbildningsinsatser, som riktar sig till regionerna och de lokala myndigheterna om förfarandena och verktygen för bättre lagstiftning, med beaktande av befintliga informations- och utbildningsinitiativ i medlemsstaterna, som anordnas av regionerna själva eller deras sammanslutningar, i syfte att främja förbindelser, synergier samt utbyte av information och bästa praxis mellan de ansvariga för dessa initiativ och mellan dem och kommissionen genom ReK.
31. ReK rekommenderar att kommissionen, som en del av satsningen på bättre lagstiftning, utvecklar kommunikationskoncept med målet att på ett öppet och ändamålsenligt sätt och i god tid informera medborgarna om behovet av och syftet med svåra eller kontroversiella framtida lagstiftningsförslag.
32. ReK begär att regioner med konstitutionella lagstiftningsbefogenheter ska beaktas, och att åtgärder ska vidtas för att ge dem möjlighet att delta fullt ut och direkt i förfarandena för att utarbeta rättsakter med koppling till deras behörighetsområden.

33. ReK håller med kommissionen om att bättre lagstiftning kräver en gemensam satsning och betonar samtidigt flernivådimensionen av bättre lagstiftning, som gör att detta ansvar måste delas mellan alla förvaltningsnivåer. Därför rekommenderar kommittén att kommissionen ändrar riktlinjerna för bättre lagstiftning för att integrera den territoriella dimensionen i förfarandena och instrumenten i agendan när det gäller hela policycykeln, bl.a. på grundval av lämpligt samråd med de nätverk av regioner och lokala myndigheter som samordnas av ReK.
34. Kommittén betonar att god lagstiftning också handlar om att förmedla skälen till, meningen med och fördelarna med denna till medborgarna. Detta kan inte ske på ett effektivt sätt på europeisk eller nationell nivå på grund av kommunikationshindren, de språkliga hindren, de kulturella hindren och avståndet. Vi rekommenderar därför att kommissionen inom ramen för kommunikationen om lagstiftningsförfarandet redan från början bedriver ett nära samarbete med kommittén som företrädare för lokalsamhällena, som inrättats gemensamt av sammanslutningar av lokala och regionala myndigheter i hela EU. På så sätt kommer kommunikationen att ske på ett sätt som är begripligt för de direkta mottagarna av EU-rätten, och detta kommer att bidra till en mer positiv syn på EU:s institutioner och de bestämmelser som de antar.

Bryssel den 8 oktober 2019.

Karl-Heinz LAMBERTZ
*Europeiska regionkommitténs
ordförande*

Yttrande från Europeiska regionkommittén — Aktivt och hälsosamt åldrande

(2020/C 39/11)

Föredragande: Birgitta Sacrédeus (SE–EPP), regionsråd, Region Dalarna

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

Politiska prioriteringar

1. ReK efterlyser ett starkt folkhälsoprogram och budgetprioritering av hälsofrämjande åtgärder, förebyggande av sjukdomar och minskning av ojämlikheterna i hälsa i EU:s forskningsprogram efter 2020, bl.a. Horisont Europa.
2. Kommittén uttrycker sitt stöd för det europeiska innovationspartnerskapet för aktivt och hälsosamt åldrande och förväntar sig att kommissionen fortsätter att stödja detta initiativ. Innovationer inom hjälpmedel utgör ett viktigt incitament för att äldre kan leva ett aktivt och hälsosamt liv och Europeiska regionkommittén stöder därför forskning och utveckling inom området.
3. Vi uppmanar alla lokala och regionala myndigheter att välkomna de möjligheter som e-hälsa och digitalisering som verktyg erbjuder och att satsa mer på att modernisera hälso- och sjukvården och omsorgen för alla åldersgrupper, med användning av digital innovation för att minska ojämlikheterna i hälsa och förbättra tillgången till vård, inte minst i glesbygd.
4. Vi föreslår att de lokala och regionala myndigheterna ska ta med utvecklingen av åldersvänliga miljöer, självständigt boende, samhällsbaserad vård och tillgänglighet i samhällsplaneringen.
5. Kommittén är övertygad om att åldrande är en dold möjlighet och stöder åtgärderna i den europeiska strategin för silvrekonomi där ökad livslängd skapar en marknad för nya produkter och tjänster till överkomligt pris som främjar ett aktivt och hälsosamt åldrande.
6. ReK framhåller att det är en avgörande framgångsfaktor för utveckling och implementering av nya innovativa hållbara lösningar att den europeiska industrin är en partner i nära samarbete med regionala och lokala företrädare.
7. Kommittén anser att utmaningarna med demografisk förändring kommer att kräva forskning och ett aktivt europeiskt näringsliv för att förnya, designa och producera nya innovativa lösningar för en åldrande befolkning, vare sig det handlar om vardagsprodukter, infrastruktur, teknik eller programvara. ReK ser detta som en möjlighet för EU att positionera sig som en marknadsledare inom silvrekonomi, skapa lokala arbetstillfällen, generera välstånd och exportera nyskapande innovationer utomlands.
8. ReK framhåller sitt institutionella samarbete med Världshälsoorganisationens (WHO) regionkontor för Europa, och uppmanar kommunala och regionala politiker att utforska de möjligheter som erbjuds av samförståndsavtalet mellan ReK och WHO och av de WHO-an slutna nätverken: Healthy Cities och Regions for Health.
9. Kommittén betonar att en ökning i antalet friska levnadsår är ett av huvudmålen för EU:s hälsopolitik, med tanke på att detta inte bara skulle förbättra enskilda människors situation utan även skulle leda till lägre offentliga vårdutgifter och sannolikt skulle öka människors möjligheter att fortsätta arbeta längre upp i åldrarna.
10. Kommittén instämmer i WHO:s bedömning⁽¹⁾ att ett aktivt och hälsosamt åldrande är beroende av 1) hälso- och sjukvården och de sociala systemen, 2) beteendemässiga faktorer, 3) personliga faktorer, 4) den fysiska miljön, 5) den sociala miljön och 6) ekonomiska faktorer, och betonar att politiska ingripanden över alla dessa dimensioner verkligen kan bidra till utvecklingen av marknaden för den europeiska silvrekonomi.

(¹) https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/67215/WHO_NMH_NPH_02.8.pdf;jsessionid=F15F61D4E71955EDF2E37D4E8CFE8698?sequence=1

11. Kommittén betonar dessutom arbetsmarknadsparternas betydelse för att säkerställa ett hälsosamt och aktivt åldrande och hänvisar i detta sammanhang till det ramavtal om aktivt åldrande och en generationsövergripande strategi som de europeiska arbetsmarknadsparterna ingick 2017. I ramavtalet fastställs att man ska genomföra åtgärder för att göra det lättare för äldre arbetstagare att arbeta aktivt och stanna kvar på arbetsmarknaden fram till pensionsåldern, vilket bidrar till ett hälsosamt och aktivt åldrande.

Statistisk bakgrund

12. ReK noterar att den 1 januari 2017 hade EU-28 uppskattningsvis 511,5 miljoner invånare. Unga människor (0–14 år) utgjorde 15,6 % av befolkningen i EU-28, medan personer som anses vara i arbetsför ålder (15–64 år) utgjorde 64,9 % av befolkningen. Äldre personer (65 år eller äldre) utgjorde 19,4 % av befolkningen (en ökning med 2,4 procentenheter jämfört med tio år tidigare).

Det europeiska innovationspartnerskapet för aktivt och hälsosamt åldrande och meddelandet om digital omvandling av vården

13. Vi noterar att kommissionen såg över sin strategi för en inre digital marknad i en halvtidsöversyn i maj 2017 och lade fram ett meddelande ⁽²⁾ i april 2018 om en digital omvandling av vård och omsorg på den digitala inre marknaden ⁽³⁾. I meddelandet framhövs tre prioriterade områden för den digitala omvandlingen av vård och omsorg:
- Säker tillgång till hälsodata och möjligheten att dela data över gränser.
 - Bättre data i syfte att främja forskning, förebygga sjukdomar och individanpassa hälso- och sjukvården.
 - Digitala verktyg för medborgarinflytande och personcentrerade vårdlösningar.
14. ReK uppmärksammar att partnerskapet har bidragit till ett storskaligt införande av gränsöverskridande digitala vård- och omsorgslösningar.

Lokal och regional relevans/betydelse för ReK

15. ReK noterar att regionala myndigheter i 20 av de 28 medlemsstaterna ansvarar – åtminstone till viss del – för hälso- och sjukvårdssystemen (och ofta de sociala systemen). Det är deras budgetar som får ansvara för kroniska sjukdomar och de ökande kostnaderna för långtidsvård.
16. Samtidigt definierar, levererar och hanterar lokala och regionala myndigheter en hel rad tjänster som kan göra en positiv skillnad och inverka på hur människor åldras i sina samhällen. Genom smart förebyggande arbete inom vård och omsorg, främjande av en hälsosam livsstil, kunskapshöjande åtgärder och riktade informationskampanjer kan lokala och regionala myndigheter nå alla människor och hjälpa dem att uppehålla och förlänga sitt förväntade friska liv. Dessa myndigheter kan dessutom utveckla ett innovativt samarbete över huvudmannagränser för att ge ett utökat stöd till lösningar där individens behov står i centrum genom integrerade vårdformer.
17. De lokala och regionala myndigheterna spelar en avgörande roll i utformningen och spridningen av innovationer som gör livet lättare för äldre medborgare. Genom att investera i sektorn för silvarekonomin, stödja innovativa lösningar för stöd i hemmet och främja spridning av egenvård och digital hälso- och sjukvård kan lokala och regionala myndigheter i unionen därför omvandla den så kallade demografiska tsunamin till en verklig möjlighet att förbättra sin samhällsservice och även stimulera nya arbetstillfällen.

Om skattemässig stabilitet och åldersrelaterade utgifter

18. ReK upprepar Ekofinrådets slutsatser ⁽⁴⁾ att medlemsstaterna bör genomföra de rekommendationer inom ramen för den europeiska planeringsterminen som avser de offentliga finansernas hållbarhet och tillämpa den tredelade strategin för att hantera de ekonomiska och budgetmässiga konsekvenserna av åldrande genom att minska de offentliga skulderna, höja sysselsättningsnivån och produktiviteten samt reformera pensionssystemen och systemen för hälso- och sjukvård och långtidsvård.

Om långtidsvård och socialmedicinsk personal

19. Kommittén uppmärksammar en oroande rapport ⁽⁵⁾ om långtidsvård som beställdes av GD Sysselsättning, socialpolitik och inkludering 2018, och dess resultat: 1) den hembaserade och samhällsbaserade vården är fortfarande underutvecklad och svår-tillgänglig, 2) den informella vården ökar på grund av brist på överkomliga alternativ, vilket påverkar kvinnor och deras arbetsmarknadsprestationer negativt, 3) det råder svår brist på kvalificerad personal inom långtidsvården, och 4) den sociala omsorgen och hälso- och sjukvården fragmenteras, vilket påverkar den långsiktiga hållbarheten.

⁽²⁾ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/communication-enabling-digital-transformation-health-and-care-digital-single-market-empowering>

⁽³⁾ ReK svarade på detta meddelande genom ett yttrande om digitaliseringen av hälso- och sjukvården.

⁽⁴⁾ <https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2018/05/25/public-finances-conclusions-on-age-related-spending/>

⁽⁵⁾ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8128&furtherPubs=yes>

20. Kommittén är medveten om att brister inom den sociala omsorgen och samarbetet med primärvården kan leda till olämpligt utnyttjande av hälso- och sjukvården, genom ambulanstransporter och akutbesök på sjukhus och att äldre stannar på sjukhus oproportionerligt länge, vilket kan bero på bristande samordning och samstämmighet mellan sjukhus- respektive vård- och omsorgssektorn.
21. Vi efterlyser en ny diskussion om integreringen av den sociala omsorgen och hälso- och sjukvården för att se till att patienter skrivs ut i god tid och att informationsflödet inte hindras av huvudmannagränser samt öppnar upp för samordnade och integrerade vårdlösningar. I detta sammanhang efterlyser vi också förbättrad samstämmighet mellan sjukhus- respektive vård- och omsorgssektorn för att säkerställa en sammanhängande behandling och vård. Detta kommer att säkerställa att informationsflödet inte hindras av huvudmannagränser och kommer att leda till integrerade vårdlösningar till nytta för patienterna.
22. ReK betonar att det nu när antalet äldre människor som behöver vård ökar över hela Europa finns brist på lämpligt kvalificerade arbetare inom området social omsorg och hälso- och sjukvård. Därför behövs det ytterligare rekrytering inom vård- och omsorgssektorn, delvis för att undvika att anhöriga lämnas ensamma med omsorgsansvaret. Vi betonar också att kvinnor ofta bär en oproportionerligt stor börda inom den informella vården och kräver mer stöd till informella vårdare.

Digitalisering ger helt nya möjligheter för hälsa, vård och omsorg

23. ReK påminner om resultaten från EU:s samråd ⁽⁶⁾, som pekar på att de flesta européer för närvarande inte har tillgång till digitalt baserad hälso- och sjukvård, och upprepar rekommendationen från ReK:s yttrande om Digitaliseringen av hälso- och sjukvården, om att kommissionen bör verka för den konvergens som krävs mellan de digitala planerna, strategierna och finansieringen på europeisk, nationell och regional nivå för att slutföra det storskaliga ibruktandet av digitalt baserad, integrerad personcentrerad vård.
24. E-hälsotjänster, digitalisering och det elektroniska utbytet av uppgifter mellan patienter och deras omsorgsgivare och vårdgivare underlättar den patientcenterade vården och övergången från vård på institutioner till vård i samhället samtidigt som det ger individen förstärkta möjligheter till informerade val och egna vårdbeslut.
25. Vi föreslår att den snabba utvecklingen inom digitalisering, inklusive området artificiell intelligens följs med ökad uppmärksamhet för att möjliggöra kommande innovativa lösningar för en mer informerad individ och patient, för personalens förmåga att göra förebyggande insatser, och för vårdgivarens utveckling och ekonomi.
26. Kommittén är medveten om storleken på den europeiska marknaden för hushållsrobotar och andra apparater som hjälper äldre, och upprepar rekommendationerna i 2018 års rapport om silvrekonomi ⁽⁷⁾ om att marknaden för robotteknik bör utvecklas för att avlasta omsorgsgivarna och hjälpa den äldre och bräckligare befolkningen.

Tillgänglighet

27. Vi välkomnar medlagstiftarnas antagande av den europeiska rättsakten om tillgänglighet ⁽⁸⁾.
28. ReK noterar de förbättringar som akten medför när det gäller tillgången till IKT, betalningsterminaler, e-böcker och e-läsare, webbplatser och mobilappar för e-handel samt biljettförsäljningsautomater.

Åldringsvård

29. Kommittén är orolig över bristen på geriatriska läkare och sjuksköterskor i Europa och uppmanar medlemsstaterna och deras regioner att tillsammans med läkarkåren och sjuksköterskornas organisationer föreslå hur man kan göra yrket mer lockande samt överväga utbildnings- och omskolningsmoduler och ersättningssystem som attraherar dessa personalgrupper, så att fler läkare väljer geriatrik som specialitet och färre överger den, samt överväga möjligheten att rekrytera pensionerad personal.
30. Vi är övertygade om värdet av ömsesidigt lärande och förespråkar att rörlighet främjas för vårdpersonal, däribland geriatriska läkare, i Erasmus+-programmets anda.
31. Vi delar den oro som European Union Geriatric Medicine Society har uttryckt när det gäller kraven på sakkunskap hos läkare som arbetar på vårdhem, och anser att viss specialiserad utbildning kan vara användbar för både vårdpersonalen och för att garantera bästa vårdlösningar för de boende, även om det står varje medlemsstat fritt att göra sina egna politiska val.

⁽⁶⁾ https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/ehealth/docs/2018_consultation_dsm_en.pdf

⁽⁷⁾ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/silver-economy-study-how-stimulate-economy-hundreds-millions-euros-year>

⁽⁸⁾ <http://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-deeper-and-fairer-internal-market-with-a-strengthened-industrial-base-labour/file-jd-european-accessibility-act>

Koppla samman information

32. ReK inser att en politik för aktivt åldrande är en social utmaning som kräver en bred uppsättning kunskaper och metoder, från medicinsk vetenskap och psykologi, sociologi och social gerontologi till teknik, stadsplanering och ekonomi.
33. ReK noterar att många städer och regioner utformar en politik för aktivt åldrande, vilket ger goda möjligheter att utbyta idéer. Vi uppmanar kommuner och regioner som ännu inte deltar i transnationellt samarbete och lokala partnerskap att överväga fördelarna med ömsesidigt lärande och utforska möjligheterna med många EU-initiativ, däribland det europeiska innovationspartnerskapet för aktivt och hälsosamt åldrande, Interreg, Urbact ⁽⁹⁾ och många fler.
34. ReK delar allmänhetens oro när det gäller att vissa läkemedel inte finns tillgängliga på marknaden och ber kommissionen att undersöka skälen till att det blir allt svårare att få tillgång till vacciner och läkemedel i EU. Vi påpekar att äldre patienter typiskt sett använder fler läkemedel och att deras hälsa kan utsättas för stora risker om de inte kan få sina förskrivna läkemedel i tid.
35. ReK erinrar om att tillgången till säkra, effektiva, högkvalitativa och rimligt prissatta basläkemedel är en prioritet för EU-medborgarna och ett viktigt åtagande från EU:s sida inom ramen för FN:s mål för hållbar utveckling och den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Kommittén är fortsatt övertygad om att den europeiska läkemedelsindustrin kan leverera dessa produkter och ytterligare stärka sin roll inom innovation och sin världsledande ställning inom industrin.
36. ReK rekommenderar en läsning av WHO:s internationella guide till åldrevänliga städer ⁽¹⁰⁾, särskilt dess verktyg för lokala beslutsfattare och planerare, "Creating age-friendly environments in Europe" ⁽¹¹⁾. Vi är fast övertygade om att säkra fysiska miljöer som är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning kan vara till nytta för hela befolkningen och uppmanar lokala och regionala myndigheter att främja byggande av bostäder som är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning, modernisera befintlig infrastruktur och avlägsna hinder för förflyttning och tillgång till kollektivtrafik eller faciliteter.
37. Kommittén upprepar rekommendationerna i sitt yttrande om Hälsa i städerna och uppmanar därmed lokalsamhällena att "utveckla en politik för aktivt och hälsosamt åldrande (active and healthy ageing) av hög kvalitet när det gäller såväl fysiskt som psykiskt och socialt/relationellt välbefinnande, och det inbegriper att uppmuntra till deltagande i fritidsaktiviteter i staden och generationsövergripande program bl.a. för att motverka ensamhet och isolering".
38. ReK hänvisar till sitt yttrande om hälso- och sjukvårdssystemen och dess rekommendation att "EU-länderna behöver stärka sina primärvårdssystem för att möta den åldrande befolkningens behov, skapa bättre vårdkedjor och bättre rationalisera användningen av sjukhusvård".
39. Kommittén är övertygad om att grunden för ett aktivt och hälsosamt åldrande läggs tidigt i livet och rekommenderar därför, i linje med sitt yttrande om Lokala och regionala incitament för att främja en sund och hållbar kosthållning, att man ska "främja sunda kostvanor och samtidigt vägleda den yngre generationen mot mer hållbara kostval".
40. Kommittén uppmanar till att bättre utnyttja och sprida resultaten av de europeiska projekt som är inriktade på ett hälsosamt och aktivt åldrande och främjande av integrerad vård och som finansieras genom olika EU-program.
41. ReK noterar att fysisk aktivitet fortfarande betraktas som något för barn och ungdomar men inte för vuxna (av vilka 28 % aldrig motionerar ⁽¹²⁾). Vi påminner om att fysisk aktivitet är en central del av ett hälsosamt åldrande och uppmanar lokala och regionala myndigheter att samarbeta med lokala aktörer (idrottsanläggningar, icke-statliga organisationer, äldreorganisationer osv.) för att öka tillgängligheten till idrottsplatser, gym, fysiska aktiviteter och utveckla näten av gång- och cykelvägar.
42. Det är uppmuntrande att forskningen ⁽¹³⁾ bekräftar att det i alla åldrar är nödvändigt att förebygga sjukdomar som ökar funktionsnedsättningarna. Vi uppmanar därför beslutsfattarna att öka de anslag (för närvarande i genomsnitt 3 %) i hälso- och sjukvårdsbudgetarna som går till förebyggande arbete.

⁽⁹⁾ <https://urbact.eu/>

⁽¹⁰⁾ https://www.who.int/ageing/publications/Global_age_friendly_cities_Guide_English.pdf

⁽¹¹⁾ http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0018/333702/AFEE-tool.pdf?ua=1

⁽¹²⁾ <https://www.euronews.com/2019/03/28/over-a-quarter-of-europeans-do-not-exercise-at-all-eurostat>

⁽¹³⁾ <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1878764916300699>

Det europeiska innovationspartnerskapet för aktivt och hälsosamt åldrande i framtiden

43. ReK anser att innovationspartnerskapet efter 2020 måste vara fast rotat i unionens politiska prioriteringar och ha starka band till den digitala inre marknaden, den europeiska pelaren för sociala rättigheter och målen för hållbar utveckling i fråga om hälsa. ReK föreslår kontakter och samarbete med den kommissionsledamot i den nya kommissionen efter valet 2019 som blir närmast ansvarig för politikområdet "aktivt och hälsosamt åldrande" för ett omtag av ett nytt innovativt partnerskap.
44. Kommittén är övertygad om att det framtida innovationspartnerskapet också behöver en starkare koppling till direktivet om gränsöverskridande hälso- och sjukvård och dess senaste politik och praxis, t.ex. e-recept och interoperabilitet mellan elektroniska patientjournaler.
45. ReK förväntar sig att det framtida innovationspartnerskapet undersöker de regionöverskridande upphandlingsmöjligheterna, identifierar hinder och möjliggör en snabbare idrifttagning och spridning av innovativa e-lösningar för vård och omsorg.
46. En av de viktigaste utmaningarna i Europa när det gäller aktivt och hälsosamt åldrande är implementering och uppväxling av gränsöverskridande innovativa lösningar, och vi stöder därför initiativet "Innovation till marknad" inom det europeiska innovationspartnerskapet för aktivt och hälsosamt åldrande, som syftar till att förbättra matchningen mellan utbudssidan (företag, start och forskare) och efterfrågesidan (vårdgivare, beslutsfattare och försäkringsbolag). Kommittén är övertygad om att dialogen mellan de två kan öka nyttjandet av digitala innovatörer och stärka näringslivet och de akademiska samhällena, vilket kommer att gynna slutanvändarna.

Bryssel den 8 oktober 2019.

Karl-Heinz LAMBERTZ
*Europeiska regionkommitténs
ordförande*

Yttrande från Europeiska regionkommittén om Socioekonomisk strukturomvandling av kolregioner i Europa

(2020/C 39/12)

POLITISKA REKOMMENDATIONER

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

Stöd till klimatpolitiska mål

1. ReK välkomnar EU-medlemsstaternas klimatmål. Vid FN:s globala klimatkonferens i Paris i december 2015 kom 197 länder överens om ett globalt klimatavtal, som också ratificerades av EU:s medlemsstater. Därin förbinder sig länderna att begränsa den globala uppvärmningen till väl under 2 °C jämfört med den förindustriella nivån och att sträva efter att begränsa ökningen av medeltemperaturen till 1,5 °C.
2. I sitt meddelande inför FN:s klimattoppmöte i Katowice angav kommissionen att EU måste uppnå klimatneutralitet senast 2050 om man vill vara en förebild för resten av världen. För att uppnå detta mål måste EU dock i slutändan i stor utsträckning sluta att förlita sig på fossila bränslen. Framför allt måste man kraftigt minska kolkraftsproduktionen.
3. Kommittén betonar att kol fortfarande bryts i 41 Nuts 2-regioner i 12 medlemsstater (inklusive Storbritannien). Gemensamt för dessa regioner är att kolsektorn och branscher som är kopplade till denna har stor ekonomisk betydelse när det handlar om att skapa mervärde och sysselsättning. Om man bortser från detta skiljer sig dessa regioner emellertid kraftigt åt, t.ex. när det gäller geografiskt läge, den ekonomiska utvecklingsnivån och de demografiska utsikterna.
4. För att uppnå de klimatpolitiska målen måste dessa regioner antingen ge upp eller ändra grundförutsättningarna för de värdekedjor som de hittills haft, vilka har baserat sig på kolbrytning. Dessutom måste de på kort, medellång eller lång sikt stänga kolgruvor och koldagbrott.
5. ReK insisterar på att den socioekonomiska strukturomvandlingen i Europas kolregioner ska ske mot bakgrund av de ökande insatserna över hela världen för att fasa ut kolförbrukningen. Kommittén uppmärksammar särskilt det nya normalläget i Kina, som konsumerar hälften av den globala kolproduktionen och står för en liknande andel av den globala importen, och där den inhemska efterfrågan på kol nu är på toppnivå, trots en massiv inhemska överkapacitet i produktionen. ReK pekar även på ett domstolsbeslut i delstaten New South Wales i Australien, världens största kolexporterande land, som för första gången hindrade ett företag från att exploatera nya gruvor eftersom dess investering inte ansågs förenlig med Parisavtalet. Vi stöder därför internationellt samarbete med koppling till utfasningen av kol, t.ex. i Powering Past Coal Alliance, som bland annat samlar 30 nationella regeringar och 22 lokala och regionala myndigheter.

Lindra de socioekonomiska följderna av övergångsprocessen

6. ReK betonar att den planerade ytterligare minskningen av kolbrytningen och kolkraftsproduktionen kommer att åtföljas av en betydande omvandling av dessa regioners ekonomiska struktur, förenad med massiva sysselsättnings-, mervärdes- och köpkraftsförluster. De flesta kolregioner är traditionella industriområden där industrialiseringen kopplades till utnyttjandet av lokala mineraltillgångar. Regionerna är därmed huvudsakligen knutna till järn-, stål- och metallindustrin, den kemiska industrin och andra energiintensiva industrier. Målsättningen måste vara att utforma strukturomvandlingen i de berörda kolregionerna i riktning mot en mer diversifierad och koldioxidneutral ekonomi på ett sätt som är ekonomiskt lönsamt, miljömässigt hållbart och framför allt socialt acceptabelt.
7. ReK påminner om att 185000 personer i Europa för närvarande är sysselsatta inom kolbrytning, och 52000 till inom kolkraftsproduktion. Dessutom är kolindustrin indirekt kopplad till olika ekonomiska sektorer, såsom tillverkare av insatsvaror, utrustning, tjänster och konsumentvaror. Enligt uppskattningar i en studie från kommissionen är ytterligare 215000 arbetstagar beroende av dessa förbindelser. Enligt denna studie skulle de nuvarande planerna på att fasa ut kolbrytningen och kolkraftsproduktionen senast 2030 kunna leda till att omkring 160000 arbetstillfällen går förlorade.
8. EU:s medlemsstater har kommit överens om att gå i tåten för den globala övergången till en koldioxidneutral och cirkulär ekonomi. Denna genomgripande omvandling av hela energisystemet kommer att ge upphov till både möjligheter och problem. Den pågående energiomställningen har redan skapat en mängd nya arbetstillfällen i Europa och bör med tanke på framtida behov fortsätta. Det är då viktigt att se till att även kolregionerna drar nytta av denna utveckling. I den europeiska strategin för att uppnå klimatmålen bör man ta hänsyn till konsekvenserna för regionerna.

9. Kommittén påpekar att erfarenheterna hittills i kolregionerna visar att denna typ av övergångsprocess tar lång tid. Man bör därför redan nu börja utveckla nya perspektiv för kolregionerna och vidta åtgärder. Detta kräver stora insatser på alla nivåer.
10. ReK betonar att en lyckad omvandling av den ekonomiska strukturen också inbegriper att man erbjuder de berörda arbetstagarna inom kolindustrin nya utsikter. Där ingår att utbilda arbetstagarna för nya arbetsuppgifter. Tillgången till nya arbetstillfällen i regionen eller i angränsande regioner bör också underlättas.

Främja den socioekonomiska omvandlingen i kolregionerna

11. Kommittén är övertygad om att den eftersträvade energiomställningen, och därmed även strukturomvandlingen i kolregionerna, är en uppgift för EU. Därför måste man ta ett helhetsgrepp om frågan, och framför allt inbegripa åtgärder för infrastrukturutveckling, innovation, forskning och vetenskap, företagsstöd och företagsutveckling, fortbildning av kvalificerad arbetskraft, marknadsföring, kultur och turism.
12. Kommittén påpekar att man för en hållbar strukturomvandling i regionerna bör dra nytta av de styrkor som redan finns. De befintliga industri- och energistrukturerna bör bilda grunden för den framtida utvecklingen och beakta de befintliga industriella aktörernas innovations- och investeringscykler. Det är därför viktigt att knyta an till regionala industriella kluster och operativa färdigheter, arbetskraftens kompetens och den styrka som redan finns inom forskning och utveckling.
13. På grund av detta utgångsläge finns det risk för att mycket likartade strategier för omvandlingsprocessen tas fram i de berörda regionerna. För att undvika ineffektivitet, till exempel genom parallella utvecklingar, bör det ske ett ömsesidigt utbyte på europeisk nivå.
14. ReK välkomnar därför "plattformen för kolregioner i övergång", som lanserades av kommissionen och som hade sitt första sammanträde den 11 december 2017. Syftet med plattformen är att stödja 41 kolregioner i tolv EU-medlemsstater i deras ansträngningar att modernisera sina ekonomiska strukturer och förbereda dem inför den strukturella och tekniska omvandlingen. Detta arbete bör intensifieras ytterligare.
15. ReK menar att denna plattform kan användas som ett mellanregionalt instrument för att tillhandahålla tekniskt stöd på EU-nivå genom erfarenhetsutbyte och samordnade kontakter med kommissionens avdelningar när så krävs.
16. Kommittén framhåller att mellanregionalt och gränsöverskridande samarbete, exempelvis inom ramen för befintliga initiativ såsom Vanguard-initiativet eller i samband med en platsbaserad strategi för struktur- och investeringsfonder, bör spela en viktig roll i konceptet för strukturomvandling: även här skulle EU kunna ta på sig en starkare roll för att inleda och främja sådana samarbeten.
17. Vi betonar behovet av trygga ramvillkor för långsiktiga investeringar och skapande av arbetstillfällen. Där så är möjligt bör man vidareutveckla de befintliga värdekedjorna i regionerna. ReK betonar att offentliga och privata investeringar bör uppmuntras, särskilt med tanke på den nuvarande ekonomiska tillväxten, för att få fart på investeringarna i modernisering och utfasning av fossila bränslen i de europeiska industri-, transport- och energisystemen.
18. Det är viktigt att stärka regionernas innovationsförmåga. ReK uppmanar med kraft kolregionerna att ta fram en strategi för att stödja befintliga företag i deras ansträngningar att bli mer innovativa och för att främja grundande av företag, särskilt inom framtidsorienterade områden såsom digitalisering och artificiell intelligens. I detta sammanhang är det ytterst viktigt att förbättra ramvillkoren för nyetablering av företag. ReK påpekar att arbetsgivarna i många kolregioner tenderar att vara mindre företag inom industri, handel och hantverk.
19. Kommittén anser att forskarsamhället spelar en viktig roll för den ekonomiska utvecklingen i regionerna. Kolregionerna bör därför också främja inrättandet av universitet med inriktning på framtida teknik, som kan fungera som kluster för ytterligare etablering av företag. Samordning på europeisk nivå vore dock särskilt meningsfullt i detta sammanhang för att undvika ineffektiva strukturer. Dessutom bör regionöverskridande samarbete inom forskning främjas.
20. ReK anser att en modern och effektiv transport- och energiinfrastruktur samt digital infrastruktur är en grundförutsättning för en framgångsrik strukturomvandling för att göra dessa områden mer attraktiva som etableringsorter för företag. Även här vore det meningsfullt med samordning på EU-nivå och tätare nätverkssamarbete.

Ekonomiskt stöd till kolregioner

21. ReK betonar att utvecklingen av nya ekonomiska sektorer i regionerna är en långdragen process som kräver betydande ekonomiska resurser. De lokala och regionala myndigheterna i kolregionerna behöver stöd för detta, särskilt som de inledningsvis förlorar intäkter på grund av utfasningen av kolbrytningen och kolkraftsproduktionen. En stor del av investeringarna i ekonomisk utveckling måste tillhandahållas genom offentliga medel från de berörda medlemsstaterna eller genom att man lockar till sig nya privata investeringar. I detta sammanhang uppmanar ReK först och främst de berörda medlemsstaterna att tillhandahålla tillräckliga ekonomiska och andra resurser.
22. ReK anser att det kulturella och industriella arvet från ett rikt förflutet, samt idrottsinfrastruktur och idrottstraditioner, bör spela en positiv roll i denna omvandling och inte bara betraktas som en betungande kvarleva från bättre tider.
23. ReK efterlyser även stöd till strukturomvandlingen på EU-nivå. Särskilt Europeiska regionala utvecklingsfonden är redan ett viktigt instrument för att stödja regionerna. Europeiska socialfonden, Horisont 2020 och medel från Europeiska investeringsbanken ger också ett viktigt bidrag till den regionala utvecklingen. ReK vill dock fästa uppmärksamheten på att de medel som avsatts där inte riktar sig direkt till kolregionerna och att de är otillräckliga med tanke på de utmaningar som kolregionerna står inför och som också gynnar andra regioner. ReK efterlyser därför ytterligare medel som ska öronmärkas specifikt för kolregionernas behov.
24. Kommittén understryker att ekonomiskt stöd från EU är särskilt användbart när projekt ska genomföras över nationella gränser. Eftersom alla kolregioner för närvarande genomgår strukturomvandlingar vore ett samarbete mellan regionerna för att ta fram framtidsinriktade projekt särskilt lovande. Här kan det också vara lämpligt att involvera angränsande regioner i strategierna för att skapa funktionella enheter.
25. ReK stöder i detta sammanhang Europaparlamentets krav på ytterligare medel för att mildra de samhällsliga, socioekonomiska och miljömässiga konsekvenserna av strukturomvandlingen i EU:s kolregioner inom ramen för de pågående förhandlingarna om den fleråriga budgetramen med hjälp av en ny fond för rättvis energiomställning på 4,8 miljarder euro. Kommittén betonar dock att denna fond skulle behöva finansieras med ytterligare medel och inte genom anslaget till de europeiska struktur- och investeringsfonderna. Vi välkomnar att kommissionens tillträdande ordförande uttryckte sitt stöd för principen om en sådan fond för rättvis energiomställning i de politiska riktlinjer som lades fram i juli 2019.
26. Kommittén är övertygad om att dessa medel bör vara nära knutna till sammanhållningspolitiken, och menar att man här måste se till att medlen inte beräknas inom de föreslagna övre gränserna för begränsningarna i bilaga XXII, utan att de bör tillföras utöver dessa. Denna tilläggsfinansiering skulle sedan kunna användas för att förstärka Eruf- och ESF-programmen i dessa Nuts 2-regioner under de kommande sju åren. Denna koppling skulle också möjliggöra ett skräddarsytt stöd för alla kolregioner. Dessa anslag ska aktivt främja det europeiska mervärdet och vara tillgängliga för alla kolregioner som påverkas av strukturomvandlingen. Kriterier för tilldelning skulle kunna vara den totala sysselsättningen inom kolbrytning och kolproduktionens volym under referensåret 2019. Regioner som redan har börjat stänga kolgruvor och som delvis har genomgått sådana omställningar får inte uteslutas förutsatt att kolbrytning fortfarande förekommer.
27. ReK begär att dessa medel, precis som Eruf-stödet, ska tilldelas direkt till de regioner där dessa kolgruvor är belägna. Stödet till de berörda regionerna skulle vara kopplat till en särskild strategi för utfasning av kol och bedömas på grundval av kontrollerbara mål.
28. Kommittén föreslår att denna tilldelning skulle kunna finansieras genom medel som avsatts för reformverket inom ramen för nästa fleråriga budgetram.
29. Europaparlamentet och rådet uppmanas att beakta detta förslag om särskild tilldelning under en övergångsperiod i de pågående förhandlingarna om nästa fleråriga budgetram.

Se över reglerna för statligt stöd

30. ReK påpekar att EU-reglerna för statligt stöd bör beaktas i detta sammanhang. Den nuvarande ramen för statligt stöd löper ut 2020, om inte tillämpningen av reglerna om statligt stöd förlängs med två år (fram till slutet av 2022). Kommittén uppmanar kommissionen att vid utarbetandet av de nya riktlinjerna även ta hänsyn till problemen i samband med strukturomvandlingen av kolregionerna och se till att kolregionerna ges tillräcklig flexibilitet att fasa ut kolet på ett socialt och ekonomiskt hållbart sätt.

31. ReK betonar att projekt som omfattar gränsöverskridande samarbete redan i dag kan få statligt stöd, särskilt när det handlar om projekt av gemensamt europeiskt intresse. De behöriga EU-institutionerna bör ge mer vägledning till regionerna vid planeringen och genomförandet av sådana projekt.
32. ReK efterlyser i detta sammanhang att särskilda stödområden för kolregioner ska fastställas i enlighet med artikel 107.3 a och c i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), och att EU:s regler för statligt stöd ska anpassas till dessa särskilda stödregioner så att åtgärder kan vidtas för att hantera strukturomvandlingen i syfte att kompensera för att regionerna avstår från befintligt mervärde till förmån för politiskt överordnade mål. Dessutom bör man undersöka om sådana stödåtgärder skulle kunna baseras på artikel 107.3 b i EUF-fördraget med tanke på den framträdande och föredömliga betydelsen av den klimatvänliga omvandlingen av kolregionerna för EU:s energi- och klimatpolitik. För att i god tid finna svar på dessa frågor föreslår vi att man omedelbart inrättar en gemensam arbetsgrupp bestående av företrädare för berörda kolregioner och medlemsstater, generaldirektoraten för konkurrens och regionalpolitik samt ReK.

Bryssel den 9 oktober 2019.

Karl-Heinz LAMBERTZ
*Europeiska regionkommitténs
ordförande*

Yttrande från Europeiska regionkommittén – Afrikansk svinpest och EU:s fläskmarknad

(2020/C 39/13)

Föredragande: Sławomir SOSNOWSKI (PL–EPP), ledamot, regionfullmäktige, Lubelskie (Lublin)

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

Politisk bakgrund

1. Den afrikanska svinpesten är ett hot och en utmaning på lokal, regional, nationell och europeisk nivå och Europeiska regionkommittén måste därför, som den institution som fungerar som språkrör för de regionala och lokala myndigheterna i Europeiska unionen, ta ställning till detta problem och delta i mobiliseringen av alla de berörda aktörer som är måna om att bekämpa detta mycket farliga virus.
2. Kommittén betonar att epidemin av afrikansk svinpest är ett hot mot miljön, ekonomin och framför allt mot de människor som lever på landsbygden och ägnar sig åt svinproduktion huvudsakligen i Central- och Östeuropa.
3. Kommittén anser att vid bekämpningen av den afrikanska svinpesten kombineras politiska mål på den gemensamma jordbrukspolitikens och miljöns område samt inom annan politik och andra finansieringsprogram som bland annat rör samhällsutmaningar och regional utveckling och därigenom säkerställs en enhetlig strategi inom olika sektorer. Inom budgetprognoserna för 2020 för stödåtgärder inom jordbruket mot afrikansk svinpest stöder kommittén förslaget om att anslå 50 miljoner euro för nödåtgärder och 28 miljoner euro för utveckling av ett vaccin/läkemedel mot afrikansk svinpest.
4. ReK noterar att den afrikanska svinpesten är en internationell utmaning. De europeiska regionerna bör vara solidariska inför den risk som den afrikanska svinpesten innebär för landsbygdsområden, jordbruket och bearbetningen av jordbruksprodukter. Det tempo med vilket viruset för närvarande sprider sig kan leda till att den europeiska fläskmarknaden kollapsar och att hundratusentals jordbrukare berövas sin inkomstkälla. Detta är inte längre ett lokalt eller regionalt problem utan har blivit en risk för hela Europa. Sjukdomen har hittills brutit ut i ett antal europeiska länder:
 - Polen (1492 fall och 1 utbrott).
 - Litauen (728 fall hos vildsvin).
 - Lettland (286 fall).
 - Estland (150 fall).
 - Ukraina (26 fall och 22 utbrott hos grisar).
 - Tjeckien (25 fall).
 - Italien (24 fall och 2 utbrott).
 - Rumänien (3 utbrott).

** Uppgifter för perioden 1.1–15.4.2018.*

5. Kommittén anser att stödet enligt artikel 5.3 a i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 652/2014 ⁽¹⁾ i de fall där afrikansk svinpest påvisats hur som helst bör uppgå till 100 %, eftersom afrikansk svinpest är en fara som har en stor inverkan på folkhälsan och omvälvande effekter för ekonomin.

(1) EUT L 189, 27.6.2014, s. 1.

6. ReK vill särskilt uppmärksamma behovet av gränsöverskridande samarbete, i samma utsträckning som vid naturkatastrofer. Problemet handlar även om områdena vid EU:s yttre gränser men vi anser att ett stärkt gränsöverskridande samarbete är absolut nödvändigt. Kommittén framhåller att det behövs ett mer långtgående och kontinuerligt gränsöverskridande samarbete för att stabilisera situationen i EU:s grannländer (Ryska federationen, Ukraina, Vitryssland och Moldavien).
7. ReK noterar att den kris som den afrikanska svinpesten har framkallat kan medföra en rad socioekonomiska risker. Utöver oron för folkhälsan och inverkan på EU:s fläskmarknad samt andra stora strukturella förändringar i anslutning till grisköttproduktion kan även andra branscher bli lidande, t.ex. turism, skogsbruk, köttbearbetning och handel. Afrikansk svinpest påverkar också bilden inte bara av enskilda länder utan även av EU som helhet.

Föreslagna åtgärder

8. ReK välkomnar de åtgärder som Europaparlamentet och kommissionen har vidtagit inom den nuvarande budgetramen för att bekämpa den afrikanska svinpesten. Kommittén anser dock att det bör avsättas ytterligare medel i nästa fleråriga budgetram, bland annat betydande stöd till forskning som syftar till att ta fram ett effektivt vaccin mot detta virus.
9. Vi anser att det bör anslås ett särskilt gränsöverskridande bidrag för att bekämpa den afrikanska svinpesten inom ramen för projekt som genomförs gemensamt av åtminstone två länder.
10. Kommittén anser att man på medlemsstats- och kommissionsnivå bör föra intensiva samtal med ovan nämnda tredjeländer om en gemensam och samstämmig bekämpning av den afrikanska svinpesten och att man bör överväga möjligheten att stödja dessa åtgärder genom gränsöverskridande program på livsmedelssäkerhetsområdet. Corleap kan utgöra ett lämpligt forum för att diskutera sådana gränsöverskridande åtgärder.

11. Kommittén uppmanar alla berörda aktörer

- a) lokala och regionala myndigheter,
- b) jägare och lantbrukare,
- c) veterinärtjänster,
- d) myndigheter i de enskilda medlemsstaterna,
- e) medier

att aktivt engagera sig i bekämpningen av den afrikanska svinpesten under kommissionens och Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhets (Efsa) ledning.

12. Kommittén efterlyser utökade finansiella medel till åtgärder för att utbilda och informera berörda aktörer i syfte att öka allmänhetens medvetenhet om sjukdomen och om hur den kan förebyggas och bekämpas, med tanke på att den afrikanska svinpesten utgör ett enormt hot mot landsbygdsutvecklingen, den lokala och regionala ekonomin, miljön, djurhållningen och följaktligen även mot människor och folkhälsa i synnerhet.
13. ReK uppmanar de lokala och regionala myndigheterna att sprida information om hur man iakttar tillbörlig aktsamhet för att förhindra att sjukdomen sprids, att i nära samarbete främja biosäkerhet, särskilt på små jordbruksföretag, och att samarbeta mer i de fall där ett utbrott uppstår i ett gränsområde. Denna information bör riktas till alla svinuppfödare och till alla andra personer som kommer i kontakt med vildsvin.
14. Vi uppmanar jägarna att stärka den epidemiologiska övervakningen av vilda djur i de smittade områdena och att öka jakten i de fall där vildsvinen blir alltför många. Kommittén noterar att människor, framför allt jägare, även om de inte smittas av sjukdomen, kan bidra till att sjukdomen sprids genom

— varje form av kontakt med smittade levande och döda djur (kadaver),

— kontakt med föremål som kontaminerats med viruset (t.ex. kläder, fordon eller annan utrustning),

— utfodring av djur med kött eller köttprodukter från smittade djur (t.ex. korv eller kött som inte värmebehandlats) eller med avfall som innehåller smittat kött (t.ex. köksavfall och skulor, inbegripet slaktbiprodukter).

15. ReK anser att effektiviteten i bekämpningen av sjukdomen framför allt beror på vildsvinspopulationens storlek. Därför bör man också vidta åtgärder som syftar till att minska vildsvinspopulationen i de berörda regionerna till ett antal som är lämpligt för regionerna. Man bör dessutom främja program för samarbete mellan jordbruks- och miljösektorerna (viltförvaltning, förbud mot tillskottsutfodring om det inte är nödvändigt för jakt (lockbete) och jordbruksmetoder) som är anpassade för den specifika situationen i medlemsstaterna.
16. Kommittén uppskattar de åtgärder som kommissionen hittills vidtagit i syfte att bekämpa den afrikanska svinpesten men föreslår samtidigt att kommissionen avsätter ytterligare medel för åtgärder på detta område, även i det nya Horisont Europa-programmet, eftersom alla ansökningsomgångar som rör afrikansk svinpest inom ramen för Horisont 2020 har avslutats.
17. ReK anser att de jordbruksföretag som åsamkats skada av den afrikanska svinpesten bör tilldelas särskilt stöd av EU i form av
 - a) kompensation motsvarande värdet på de avlivade djuren, utan ytterligare villkor,
 - b) tillämpning av mekanismen med historiska subventioner under en period av 5 år efter det att produktionen upphörde till följd av att kreatursbesättningen avlivades,
 - c) ekonomiskt stöd när ett jordbruksföretag övergår till annan produktion,
 - d) stöd vid införande av fullständig biosäkerhet för de jordbruksföretag som fortsätter med svinproduktion och svinuppfödning samt även i händelse av krisrelaterade ekonomiska bördor pga. de föreskrivna åtgärderna (t.ex. undersökningar och transportkrav),
 - e) stöd för svinproducenter och svinuppfödare vid inkomstbortfall som beror på den destabiliserade fläskmarknaden,
 - f) stöd till de jordbruksföretag som vill öka svinproduktionen och tillämpa biosäkerhet inom sina företag,
 - g) stöd till de jordbruksföretag som drabbas av begränsningsåtgärder för växtodling till följd av afrikansk svinpest,
 - h) stöd till jordbruksföretag som har utfört slakt på gården och som har producerat i mindre skala,
 - i) avlägsnande av alla döda vildsvin på statens bekostnad.
18. Kommittén är bekymrad över att den afrikanska svinpesten fortsätter att sprida sig och uppmanar kommissionen att fortsätta sina insatser och att övervaka och utvärdera de åtgärder för bekämpning av den afrikanska svinpesten som vidtas på EU-nivå i samarbete med de regionala och lokala myndigheterna.

Bryssel den 9 oktober 2019.

Europeiska regionkommitténs
Karl-Heinz LAMBERTZ
ordförande

Yttrande från Europeiska regionkommittén — Betesbaserad boskapsskötsel

(2020/C 39/14)

Föredragande: Jacques Blanc (FR–EPP), borgmästare, La Canourgue**POLITISKA REKOMMENDATIONER**

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

1. Att bevara den betesbaserade boskapsskötseln är viktigt för att upprätthålla jordbruket överallt i Europa och för att hålla landsbygden levande, så att Lissabonfördragets mål om territoriell sammanhållning uppnås, men även för att uppnå våra mål vad gäller miljö, klimat och biologisk mångfald.
2. Den betesbaserade boskapsskötseln hotas av olika sorters problem som inte kan rangordnas och som påverkar olika regioner på olika sätt, men av dessa skulle vissa enskilda kunna äventyra verksamhetens överlevnad. Problemen gäller till exempel beaktandet av denna verksamhets särdrag i samband med tilldelningen av stöd inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitikens (bland annat träd- och buskbevuxen betesmark, rörlighet och gemensamma betesmarker), problem med koppling till den ekonomiska situationen, konkurrens om marken, svårigheter med kunskapsöverföringen, miljörelaterade begränsningar av betets organisation, konkurrens om användningen med andra användare av betesmarken, i synnerhet vad gäller friluftaktiviteter, och slutligen hotet från stora rovdjur mot besättningarna.
3. ReK uppmanar till att, när den gemensamma jordbrukspolitikens stöd riktas om, ta särskild hänsyn till betesbaserad boskapsskötsel samt extensiv och hållbar djurhållning, med tanke på dessa verksamheters bidrag till en balanserad utveckling av territorierna och för att uppnå våra miljö- och klimatmål, i enlighet med rekommendationerna i kommitténs yttrande om reformen av den gemensamma jordbrukspolitikens.
4. Kommittén välkomnar förslaget från Europaparlamentets AGRI-utskott avseende förordningen om fastställande av regler om stöd för de strategiska planer som medlemsstaterna ska upprätta inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitikens, som syftar till att ändra artikel 4 i förordningen om strategiska planer inom den gemensamma jordbrukspolitikens i syfte att göra det möjligt att erkänna träd- och buskbevuxen betesmark som jordbruksareal som ger rätt till grundstöd. Kommittén efterlyser dock att den slutliga versionen av denna artikel ses över i syfte att införa begreppet betesmark som kan omfatta örtartade grödor (t.ex. under träd). För att klargöra betesarealernas status och deras stödberättigande måste betesarealen erkännas som en jordbruksareal som skiljer sig åt från permanent gräsmark. Definitionen av betesareal bör åtskiljas från definitionen av permanent gräsmark genom att man stryker varje hänvisning till nödvändig förekomst av örtartade grödor i definitionen av betesareal. Alla permanenta gräsmarker och betesarealer skulle kunna samlas under beteckningen permanent betesmark.
5. ReK rekommenderar att de betesarealer som används erkänns fullt ut som jordbruksarealer i ett stabilt och säkert regelverk som inbegriper ett effektivt tak för stödet inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitikens liksom är fallet för andra sektorer.
6. Djuruppfödning på betesmark, som bygger på försörjning av besättningar med de resurser som finns tillgängliga i naturliga miljöer, kräver flexibilitets- och säkerhetsmarginaler för att kunna klara av ett föränderligt klimat. Uppfödarna har därför behov av områden som betecknas som "buffertområden", som inte betas varje år eller betas med mycket varierad intensitet, men som är nödvändiga vid säsongsbetingad torka. Det rör sig vanligtvis om strandängar samt hed- och skogsmark. De pågående klimatförändringarna ökar behovet av sådana områden. Bestämmelserna om erkännande av betesarealer i den första pelaren bör erkänna och garantera rättssäkerheten för bruket av dessa arealer, som inte sker varje år och inte kan planeras efter inlämningsdatum för ärenden inom den gemensamma jordbrukspolitikens. Inom den betesbaserade boskapsskötseln används även agroekologiska metoder för utbyte av ekosystemtjänster genom att man som komplement använder sig av arealer som används för annat bruk, till exempel vingårdar och fruktodlingar, vilket främjar en minskad användning av insatsvaror och mekaniska metoder. EU-politiken bör erkänna, uppmuntra och finna lösningar som är rättssäkra för att möjliggöra utvecklingen av dessa metoder så att uppfödaren kan använda arealer som deklarerats av en annan jordbrukare. Inom den betesbaserade boskapsskötseln utvecklas även metoder med anknytning till skogsbruket, som kallas silvopastoralism (eller betesdrift under träd), och som medför ömsesidiga fördelar såväl för skogsbrukaren som för jordbrukaren. EU:s politik bör erkänna och uppmuntra ett blandbruk av dessa arealer och metoder, som är särskilt gynnsamma, på vissa villkor, för att skydda skogen mot bränder och anpassa djurhållningen till klimatförändringarna samt tillgodose skogarnas behov av föryngring och återväxt.
7. Kommittén stöder förslaget från Europaparlamentets ENVI-utskott avseende förordningen om fastställande av regler om stöd för de strategiska planer som medlemsstaterna ska upprätta inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitikens, som syftar till att fastställa gränser för djurtäthet på gårdarna och begränsa stödet till gårdar som överskrider dessa gränser.

8. ReK välkomnar förslaget från Europaparlamentets AGRI-utskott om att ändra artikel 68 i samma förordning så att Ejflu kan fortsätta att stödja köp av hundar för att skydda boskapen mot de stora rovdjur som skyddas av habitatdirektivet.
9. Det bör bli obligatoriskt för medlemsstater med bergsområden att genomföra en integrerad bergspolitik genom att använda en stor del av de verktyg som står till buds på ett riktat sätt (stödutbetalningar för naturliga begränsningar, stöd till mindre gynnade områden inom den andra pelaren eller särskilda underprogram för bergsområden) och anslå resurser som motsvarar dessa områdens betydelse.
10. ReK uppmanar EU att erkänna de ekosystemtjänster som uppfödare och skogsägare i bergen och i Medelhavsområdet tillhandahåller i egenskap av personer med lokalkännedom i den mening som definierats av den mellanstatliga plattformen för biologisk mångfald och ekosystemtjänster och att ge en rättvis ersättning för dessa ekosystemtjänster som gynnar hela befolkningen.
11. Kommittén skulle vilja att varje medlemsstat får möjlighet att tillämpa vissa åtgärder inom den första pelaren (miljösystem) och inom den andra pelaren på hela betesarealen, och inte bara på den stödberättigade arealen. Vissa åtgärder, t.ex. vissa lokala åtgärder för miljö- och klimatvänligt jordbruk, såsom förebyggande av skogsbränder, måste kunna betalas ut för hela den fysiska arealen.
12. ReK föreslår, för att stödja bevarandet av jordbruket i missgynnade områden och områden med nackdelar, att kompensationsbidraget för varaktiga naturbetingade nackdelar bör vara obligatoriskt för de medlemsstater där det kan tillämpas.
13. Kommittén uppmanar medlemsstaterna och de lokala och regionala myndigheterna att finansiera investeringar i områden med betesmarker som ofta inte kan utnyttjas med hjälp av mekaniska metoder. Upprättande av en infrastruktur (inkvartering av herdor, fällor, inhägnader, vattentag osv.) och underhålls- eller röjningsarbete är avgörande för en hållbar förvaltning av dessa områden.
14. ReK anser att jordbrukets och boskapsskötselns utnyttjande av marken måste stödjas på lokal nivå. I de fall marken delas mellan många markägare är inrättandet av en lämplig markorganisation en oundgänglig faktor för en dynamisk betesbaserad boskapsskötsel.
15. Kommittén uppmanar medlemsstaterna och de lokala och regionala myndigheterna att underlätta uppfödarnas tillgång till mark genom särskilda fleråriga avtal som garanterar att marken endast används till betesbruk av djuruppfödare och sammanlutningar av användare.
16. ReK uppmanar medlemsstaterna och de lokala och regionala myndigheterna att inrätta stödsystem som är anpassade till gemensam förvaltning. För att skaffa den infrastruktur och de mänskliga resurser som krävs för att kunna bruka betesarealerna har uppfödarna varit tvungna att i ett tidigt skede utveckla nya former för kollektiv organisation för de olika bruken utan att skada egendomen. Därmed kan privata egendomar och kommunal mark samordnas i betesbrukssyfte inom ett enda område och en enda förvaltningsenhet. De nya organisationsformerna säkrar förhållandet till den administrativa förvaltningen och de olika typerna av partner eller användare.
17. ReK uppmanar EU att fortsätta att främja utvecklingen av jordbruksprodukter med kvalitetsmärkningar och att skapa mervärde genom skydd av högkvalitativa livsmedelsprodukter från djuruppfödning på betesmark. Medlemsstaterna måste uppmanas att genomföra det frivilliga kvalitetsbegreppet "produkter från bergsområden", en beteckning som ännu inte genomförts i merparten av länderna trots att den antogs 2014.
18. Kommittén efterlyser att beteckningen "mjölk, ost och kött från betande djur" ska reserveras för produkter där det garanteras att mer än 80 % av djurens foder kommer från betesarealer under betessäsongen.
19. Uppfödarna är utsatta för illojal konkurrens från lågkostnadsimporter som hotar den betesbaserade boskapsskötselns fortlevnad i Europa. Detta gör att EU kompenserar för konkurrensen genom att ge stöd till djuruppfödning på betesmark, liksom till andra sektorer. Kommittén uppmanar EU att utnyttja sin position som världens största importör och exportör av livsmedel för att ändra reglerna för den internationella handeln med jordbruksprodukter (WTO, 1994) i syfte att få till stånd rättvisare och mer solidariska handelsförbindelser, i enlighet med kommitténs yttrande om den gemensamma jordbrukspolitiken efter 2020.
20. ReK välkomnar det pilotprojekt som inletts och fått stöd av Europaparlamentet för att inrätta regionala plattformar för vargar, björnar, järvar och lodjur i syfte att hantera konfliktsituationer. Kommittén efterlyser att konsekvenserna av predation samt skyddet av besättningar ska erkännas fullt ut i projektet och tas upp inom ramen för lämpliga förvaltningsplaner, och att alla rättsliga instrument ska diskuteras, även de som möjliggör avskjutningar i avskräckande syfte, och noterar att vissa regioner också på eget initiativ har skapat diskussionsplattformar.
21. ReK efterlyser att ett gränsöverskridande samarbete kring betesbaserad boskapsskötsel inleds, så att det inte uppstår instabilitet till följd av motstridiga åtgärder som inte är anpassade till hela EU:s territorium.

22. Kommittén efterlyser att strategin för biologisk mångfald ska stödjas av en ny särskild fond för bevarande av arter. Denna fond bör täcka kompensation för skador som orsakas av stora rovdjur, för vilka kostnaderna stiger kraftigt, samt skydd av besättningsgar, som kan komma att kräva en allt större andel av Ejflu, samtidigt som dess budget minskar avsevärt. Om en ny fond inte inrättas måste de befintliga finansieringsinstrumenten på regional (i förekommande fall), nationell och europeisk nivå (inbegripet Ejflu) användas.
23. ReK uppmanar kommissionen att göra en bedömning av behovet av att se över habitatdirektivet på grundval av nästa rapport om tillståndet i naturen 2020, med beaktande av resultaten från handlingsplanen för naturen, människorna och näringslivet och av bevarandestatusen för de olika arterna och habitaterna. Vid en eventuell översyn av habitatdirektivet bör man undersöka möjligheten att i framtiden ändra bilagorna via kommittéförfarandet för att kunna reagera snabbare på förändringar i specifika populationer och antingen sänka eller höja skyddsstatus per land eller territoriell enhet, om detta är motiverat på grund av en positiv eller negativ utveckling hos de skyddade populationerna och hotet mot den betesrelaterade verksamheten.
24. Kommittén uppmanar kommissionen att i större utsträckning använda sig av agronomi och djurhållningsteknik i vetenskapliga studier för att stödja politiska beslut. Det är viktigt att studierna bygger på bästa tillgängliga kunskap på områdena naturvetenskap, agronomi och samhällsvetenskap samt på en erfarenhetsmässig bas som är tillräckligt omfattande och sträcker sig över tillräckligt lång tid för att vägleda politiska beslut. I synnerhet krävs det en mer ingående beskrivning av de särskilda förhållandena i de fallstudier som analyseras, och som rör betesbaserad boskapsskötsel och stora rovdjur, för att förstå de lokala förutsättningarna och se hur effektiva de exempel som ges på skydd av besättningarna och hanteringen av stora rovdjur är och huruvida de kan tänkas berika de gemensamma reflektionerna och riktlinjerna för andra territorier eller inte. På så vis kan man dra lärdom av svårigheter och misslyckanden och öka möjligheterna att anpassa EU-lagstiftningen och nödvändiga åtgärder till verkligheten på fältet för att hantera rovdjurspopulationen, särskilt vargen, på ett bättre sätt.
25. Kommittén uppmanar kommissionen att främja forskning som inriktas på erkännande av de organoleptiska egenskaperna hos produkter från betesbaserad boskapsskötsel och betesdjur.
26. En ambitiös EU-politik bör tas fram för att skydda skogarna mot bränder och främja djurhållning i skogar och på hedar. Detta kräver att dessa områden först erkänns som produktionsområden, som vi har sett ovan.
27. Kommittén välkomnar Unescos projekt om världsarv och EU som syftar till att använda det globala kulturarvet som ett verktyg för att öka den ekonomiska och sociala hållbarheten i Europas landsbygdsområden, och uppmanar EU-institutionerna att stödja detta initiativ. Beteslandskap har till och med tagits upp på världsarvslistan, inte bara som kulturlandskap, utan också som reliktilandskap eller som representativa sevärdheter (till exempel platser där det finns grottmålningar), vilket ökar dessa områdens attraktionskraft för turister.
28. ReK uppmanar EU att främja betesrelaterade yrken. Medlemsstaterna bör sätta större värde på det arbete som såväl uppfödarna som de anställda herdarna utför inom ramen för djuruppfödning på betesmark och förbättra yrkets synlighet inom och utanför jordbrukssektorn. Bättre utbildning, i synnerhet när det gäller ledsagandet av djuren till betet och hanteringen av de sanitära aspekterna, men även när det gäller skydd av besättningsgar och hanteringen av vallhundar, liksom införandet av system för faderskap med erfarna utövare, skulle möjliggöra en bättre kunskapsöverföring. När det gäller herdarna bör man vidareutveckla följande incitament: förbättrade levnads- och arbetsvillkor såväl på betesmarker på hög höjd som på gårdarna (särskilt i Medelhavsområdet), investeringar i infrastruktur som möjliggör dessa anständiga levnads- och arbetsvillkor, fastställande av kollektivavtal och inrättande av arbetsförmedlingar för att hitta säsongarbetare. ReK rekommenderade i sitt yttrande om innovation och modernisering av landsbygden att yrkesutbildningsutbudet på landsbygden moderniseras och anpassas till de globala konkurrensvillkoren och de lokala företagets behov, liksom att den del av Europeiska socialfondens medel som avsätts till yrkesutbildning i landsbygdsområden ökas – den är i dag mycket liten.

Bryssel den 9 oktober 2019.

Karl-Heinz LAMBERTZ
Europeiska regionkommitténs
ordförande

Yttrande från Europeiska regionkommittén – Forskningsinfrastruktur: Framtiden för det europeiska forskningsområdet ur ett regionalt och gränsöverskridande perspektiv

(2020/C 39/15)

Föredragande: Eamon Dooley (IE/Renew Europe), Councillor, Offaly County Council

POLITISKA REKOMMENDATIONER

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

Inledning

1. Europeiska regionkommittén (ReK) välkomnar kommissionens övergripande inställning när det gäller att identifiera den nyckelfunktion som forskningsinfrastruktur kan ha och faktiskt har när det gäller att driva kunskap och teknik framåt. Forskningsinfrastrukturer och deras användning är grundläggande för utvecklingen av det europeiska forskningsområdet. I detta hänseende stöder kommittén arbetet i Europeiska strategiska forumet för forskningsinfrastruktur (Esfri), som har en viktig uppgift i beslutsfattandet om forskningsinfrastruktur på EU-nivå och hjälper till att skapa en europeisk inre marknad för vetenskap.
2. ReK understryker att forskningsinfrastrukturer har en djupt territoriell karaktär. De är avgörande för regional utveckling och sträcker sig från vetenskapliga resultat och inverkan på utbildningsekosystem till övergripande fördelar för marknader och samhällen.
3. Kommittén noterar att man i Esfris strategiska färdplan identifierar forskningsinfrastrukturer av alleuropeiskt intresse som något som bidrar till att tillgodose de långsiktiga behoven hos Europas forskare inom många vetenskapsområden, och välkomnar dessutom det faktum att man identifierar investeringar i forskningsinfrastruktur som en metod för att öka den regionala konkurrenskraften och därmed sammanhållningen mellan olika medlemsländer och regioner.
4. ReK betonar att forskningsinfrastruktur har en nyckelfunktion i kampen mot globala utmaningar på området för miljö- och klimatförändringar som påverkar samhället på alla nivåer, från den lokala till den regionala, nationella, europeiska och globala nivån.
5. Därutöver bekräftar kommittén slutsatserna från sina tidigare yttranden att lokala och regionala myndigheter har en nyckelfunktion i upprättandet av effektiva innovationsekosystem, särskilt genom strategisk identifiering av regionala forskningsprioriteringar via utvecklingen av smarta specialiseringsstrategier ⁽¹⁾.
6. ReK noterar att Europa har utvecklat en framgångsrik vision på medellång till lång sikt för utvecklingen av ett sammanhängande ekosystem för forskningsinfrastruktur, där samarbete mellan befintlig infrastruktur uppmuntras medan man parallellt inför planer för att bygga upp och utveckla nästa generations forskningsinfrastruktur så som den definierats av Esfri.
7. Kommittén instämmer i Europeiska rådets slutsatser att ett välfungerade europeiskt forskningsområde avsevärt kommer att bidra till att förbättra effektiviteten och ändamålsenligheten hos det övergripande europeiska forsknings- och innovationsekosystemet, och erkänner vikten av ett nära partnerskap mellan medlemsländerna och kommissionen när det gäller att tillsammans stärka det europeiska forskningsområdet, särskilt via Horisont Europa som det huvudsakliga finansieringsinstrumentet ⁽²⁾. ReK beklagar dock att rådet inte i tillräcklig utsträckning erkänner den uppgift som lokala och regionala myndigheter kan ha i den här processen.
8. Kommittén oroas över att det fortfarande finns flera brister inom ramverket för det europeiska forskningsområdet när det gäller forskningsinfrastruktur, vilket leder till en genomförandeklyfta som minskar de potentiella fördelarna och effektiviteten.

⁽¹⁾ ReK:s yttrande om "Strategier för smart specialisering (RIS3): inverkan på regionerna och det mellanregionala samarbetet", 2017.

⁽²⁾ Europeiska unionens råd, "Utkast till rådets slutsatser om förvaltningen av det europeiska forskningsområdet", Bryssel, november 2018.

9. ReK välkomnar kommissionens föreslagna budgetanslag på 100 miljarder euro för att finansiera vetenskap, forskning och innovation under perioden 2021–2027, för att komma till rätta med dessa brister. Kommittén är samtidigt bekymrad över risken för ökade skillnader mellan de kommuner och regioner som är stödmottagare inom ramprogrammet för forskning och innovation, och vilkas budgetar kommer att öka, och övriga, som kommer att känna av konsekvenserna av de minskade sammanhållningspolitiska budgetarna ⁽³⁾.
10. Sist men inte minst erkänner kommittén att det är avgörande att kunna visa på EU-mervärde inom alla EU-politikområden, särskilt med tanke på att EU-politiken granskas alltmer. ReK noterar att nyligen genomförda analyser visar att framstegen med genomförandet av det europeiska forskningsområdet visserligen fortsätter, men att det sker i långsammare takt än tidigare och att det fortfarande finns stora skillnader mellan medlemsstaterna vad gäller såväl resultat som tillväxttakt ⁽⁴⁾. ReK betonar därför att det krävs bättre kommunikation om effekterna av europeisk forskning och innovation genom tillförlitligare och tydligare statistik.

Utmaningar för det europeiska forskningsområdet så som de identifierats ur ett regionalt och gränsöverskridande perspektiv

11. Europeiska regionkommittén beklagar att andelen forskningsfinansiering från den offentliga sektorn i EU stagnerade på ungefär 2,03 % mellan 2014 och 2016 ⁽⁵⁾. Det visar att den andel av nationalinkomsten som läggs på FoU fortfarande ligger långt under Barcelonamålet på 3 % av BNP, som fastställdes 2002, och att mindre än 1 % av den nationella FoU-finansieringen läggs på transnationell forskning ⁽⁶⁾.
12. Kommittén oroas dessutom av att obalansen när det gäller de inhemska bruttoutgifterna för FoU också speglas på regional nivå, vilket innebär att endast 31/281 Nuts 2-regioner rapporterade investeringar i FoU som var högre än EU-målet på 3 % 2015, med tydliga forskningsintensiva "kluster" i vissa regioner inom EU. Dessa regioner är framför allt belägna i Tyskland, Österrike, Förenade kungariket, Sverige, Belgien, Danmark, Frankrike och Finland ⁽⁷⁾.
13. ReK noterar att genomförandet av det europeiska forskningsområdet också visar på variationer när det gäller fördelningen av Horisont 2020-finansiering och investeringar i FoU inom ramen för ESI-fonderna. EU-13-medlemsländerna är de huvudsakliga mottagarna av ESI-medlen, medan tillämpningen av spetskompetensriteriet inom ramen för Horisont 2020 har lett till en koncentration av finansiering och FoU-kapacitet i framför allt EU-15. Detta innebär att innovationsklyftan mellan EU-15 och EU-13 har vidgats ⁽⁸⁾.
14. Långsiktig hållbarhet är en annan viktig utmaning för forskningsinfrastrukturer, särskilt storskaliga europeiska infrastrukturer som är otroligt dyra att bygga upp, underhålla och driva, med konstruktionskostnader som ofta överstiger en miljard euro, med en tillhörande årlig driftskostnad på ungefär 10 % av konstruktionskostnaden. De nationella forskningsbudgetarna är ofta lika stora eller större än sådana kostnader, så frågan om deras långsiktiga hållbarhet är ständigt aktuell ⁽⁹⁾.
15. Kostnader kopplade till tillgången till anläggningar för forskningsinfrastruktur kan vara ett hinder för forskarna, särskilt när det gäller gränsöverskridande situationer, och därmed förhindra vetenskapliga framsteg.
16. Särskilt när det gäller de så kallade stora utmaningarna, såsom klimatförändringarna, måste forskningsinfrastrukturer kunna integreras med angränsande forskningsinfrastrukturer så att man därmed kan skapa större kunskapsutbyte och bidra till interdisciplinär forskning. I detta hänseende är digital forskningsinfrastruktur av yttersta vikt, och ReK stöder därför ökad tillgänglighet till öppna data via det europeiska öppna forskningsmolnet.
17. Kommittén noterar att mänskliga resurser är en viktig komponent i forskningsinfrastrukturer. Personalpolitiken och personaladministrationen avgör hur bra och hur många anställda som kan rekryteras, och är avgörande för att säkerställa att forskningsinfrastrukturen genomförs och drivs på rätt sätt och får avsedd effekt ⁽¹⁰⁾. Därför är kunskapsutveckling och rörlighet för chefer och utveckling av användarkunskaper för forskningsinfrastruktur mycket viktigt.
18. Kommittén är oroad över att FoU-infrastrukturens effekt på industrin och samhället fortfarande är underutvecklad. ReK erkänner dock att kommissionen anstränger sig för att omvandla Europas vetenskapliga expertis till marknadsmässiga produkter och tjänster.
19. För att forskningsinfrastrukturer ska kunna påverka samhället i stort måste de också tjäna industrins behov. Ett robust sammankopplat ekosystem för forskningsinfrastruktur bör därför ha förmågan att producera svar från olika vetenskapsgrenar för att kunna hantera komplexa problem.

⁽³⁾ ReK:s yttrande om "Horisont Europa: nionde ramprogrammet för forskning och innovation" (CoR 3891/2018) (EUT C 461, 21.12.2018, s. 79).

⁽⁴⁾ 2018 års lägesrapport om det europeiska forskningsområdet, COM(2019) 83 final.

⁽⁵⁾ Eurostat, "Europe 2020 indicators – R&D and innovation".

⁽⁶⁾ Europaparlamentets utredningstjänst, Enheten för europeiskt mervärde, PE 603.239, december 2017.

⁽⁷⁾ Eurostat, "Europe 2020 indicators – R&D and innovation".

⁽⁸⁾ Briefing från Europaparlamentet: "European Research Area Regional and Cross-Border Perspective", PE 637.939, april 2019.

⁽⁹⁾ "Sustainable European Research Infrastructures – A Call for Action", SWD(2017) 323 final.

⁽¹⁰⁾ Enea, "Reflection Paper on Research Infrastructure – the Future of the ERA from a regional and cross-border perspective", maj 2019.

20. Kommittén har påmint om att kommunikationen om befintlig och framtida forskningsinfrastruktur, i samband med forsknings- och utvecklingsprojekt inom denna infrastruktur, måste förmedlas mer effektivt till medborgarna som en del av EU:s övergripande kommunikation om fördelarna med EU för dess invånare.

Forskningsinfrastruktur: politiska rekommendationer

21. ReK uppmanar den nya kommissionen att fortsätta övervaka huruvida medlemsländerna och regionerna fullgör sin skyldighet att avsätta 3 % av BNP till FoU fram till slutet av innevarande årtionde.
22. I detta syfte uppmanar ReK med kraft kommissionen att snabbt lägga fram ett förslag om efterföljaren till Europa 2020-strategin, som bör innehålla kvantifierade mål, inbegripet inom FoU-området.
23. Kommittén anser att en ytterligare förstärkning av de gemensamma insatserna är nödvändig på alla nivåer, tillsammans med ytterligare reformer av nationella och regionala forsknings- och innovationssystem för att förverkliga ett välfungerande europeiskt forskningsområde och hjälpa till att sprida spetskompetens genom synergier. Därför instämmer kommittén generellt i kommissionens förslag om att införliva nya initiativ för att öka forskningsinfrastrukturernas effektivitet under programperioden 2021–2027, bl.a. användningen av regionala fonder, ett europeiskt reformverktyg och Horisont Europa, som omfattar en särskild pelare för stärkande av det europeiska forskningsområdet ⁽¹⁾.
24. Forskningsinfrastruktur skapar regionala möjligheter att konkurrera om EU-finansiering till forskningsinfrastruktur som kan leda till utveckling av innovationsnav inom spridd forskningsinfrastruktur. ReK anser att det krävs fler specifika finansieringsmodeller över forskningsinfrastrukturens hela livscykel för att komma till rätta med finansieringsklyftor där europeiska, nationella eller andra finansieringskällor inte räcker till, för att säkerställa forskningsinfrastrukturernas långsiktiga hållbarhet. Mer konkret krävs det särskilda budgetposter för

— finansiering av faserna före uppbyggnad eller innan infrastrukturen tas i drift,

— finansiering av pågående forskningsinfrastruktursverksamhet, och

— finansiering av mänskliga resurser, t.ex. personallöner, rekrytering, kvarhållande av personal och utbildning.

Detta skulle kunna omfatta mer kreativ användning av finansiering från ESI-fonderna, Interreg, ramverk och lån från Europeiska investeringsbanken, men också omfatta Erasmus+, programmet för ett digitalt Europa, Cosmeprogrammet, Fonden för ett sammanlänkat Europa, Life osv., eventuellt via en medfinansieringsmodell med nationell forskningsfinansiering. Det här är avgörande för forskningsinfrastrukturernas långsiktiga hållbarhet.

25. ReK stöder även metoden att sprida spetskompetens och bredda deltagandet ⁽²⁾, i kombination med att man gör EU-reglerna för statligt stöd mer FoU-vänliga som ett sätt att utjämna skillnader mellan stöden och fullt ut förverkliga forskningspotentialen i alla EU-regioner, inbegripet de utanför de forskningsintensiva klustren.
26. Kommittén stöder fullt ut det initiativ där man kombinerar Horisont 2020, Europeiska fonden för strategiska investeringar och programmet för företagets konkurrenskraft och små och medelstora företag för att lansera VentureEU i syfte att främja riskkapital i Europa och tillhandahålla mer privata investeringar till forskningsverksamhet ⁽³⁾.
27. ReK föreslår att Horisont Europa ska omfatta specifika åtgärder för att möjliggöra tillgången till forskningsinfrastruktur, däribland att göra det möjligt att få finansiering av kostnader för att få tillgång till den, eftersom detta kan underlätta utvecklingen av tjänster kopplade till forskningsinfrastruktur samt säkerställa långsiktig hållbarhet.
28. Kommittén efterlyser fler åtgärder som möjliggör ökad öppen tillgång till forskningsinfrastruktur och föreslår att detta uppnås genom en rad åtgärder:
- Det ska vara möjligt att få finansiering av kostnader för att få tillgång till forskningsinfrastruktursanläggningar under nästa ramprogram.
- Fri tillgång (baserat på spetskompetens eller helt öppen tillgång) till tjänster som utvecklats eller testats inom ramen för godkända projekt.
- Finansiering till främjande och kommunikation med den potentiella användargruppen för forskningsinfrastrukturer.
29. ReK stöder ökad harmonisering och standardisering av regler och förfaranden för tillgång, särskilt utveckling av tillgångsstadgor för att säkerställa rättvisa och konsekventa beslut ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Europeiska kommissionen, 2018 års lägesrapport om det europeiska forskningsområdet, COM(2019) 83 final, s. 4.

⁽²⁾ <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/h2020-section/spreading-excellence-and-widening-participation>

⁽³⁾ Europeiska kommissionen, "En förnyad EU-agenda för forskning och innovation – EU:s tillfälle att forma sin framtid", maj 2018, COM(2018) 306 final

⁽⁴⁾ Enea, "Reflection Paper on Research Infrastructures – the Future of the ERA from a Regional and Cross-Border Perspective", maj 2019.

30. Kommittén stöder särskilt arbetet med att sammankoppla FoI-politiken med utveckling och genomförande av smart specialisering, eftersom detta är en innovativ metod för att främja ekonomisk tillväxt och skapande av arbetstillfällen baserat på fastställda regionala behov samt för att sammanlänka och involvera regionerna i FoI-verksamhet. Dessutom erbjuder det möjligheter till interregionala och icke-hierarkiska samarbeten vid lokala och regionala myndigheters genomförande av strategier för smart specialisering för att förfina målsättningar och utveckla synergier och bättre anpassning.
31. ReK efterlyser ett större deltagande av lokala och regionala myndigheter i utformningen och genomförandet av FoI-initiativ, på grund av de små och medelstora forskningsinfrastrukturåtgärningarnas betydelse för lokal och regional utveckling och eftersom många av dessa initiativ genomförs på lokal och regional nivå.
32. Kommittén upprepar sitt stöd för upprättandet av ett europeiskt nätverk av regionala ekosystem och innovationsnav genom att man skapar synergier mellan befintliga europeiska, nationella och regionala strategier och sammanlänkar regionala ekosystem och innovationsnav med viktiga industriella värdekedjor för att främja ett konkurrenskraftigt ekosystem för forskning, utveckling och innovation och därmed maximera nästa ramprogramms inverkan på samhället ⁽¹⁵⁾.
33. ReK efterlyser mer integrerade region- och gränsöverskridande campus för forskningsinfrastruktur för att stärka möjligheterna att upprätta nära kopplingar till aktörer i regionala ekosystem, dvs. lokal forskningsinfrastruktur, inkubatorer, forskningsbyar och universitet. Därför uttrycker kommittén starkt stöd för strategiska initiativ som Astronet och APPEC.
34. Högre utbildning har en viktig funktion när det gäller att tillhandahålla den framtidsinriktade kunskap och kompetens som krävs för framgångsrik innovation. Kommittén efterlyser starkare strukturerade samarbeten mellan forskningsinfrastrukturer och universitet som kan leda till större rörlighet och utbytesprogram mellan sektorerna.
35. Kommittén stöder Esfris nya inriktning för utökade tvärvetenskapliga kontakter och större samordning mellan Esfri och nationella strategier och färdplaner för att säkerställa bättre samordning och större effektivitet inom ekosystemet för forskningsinfrastruktur, eftersom ett robust sammankopplat ekosystem för forskningsinfrastruktur bör kunna producera svar från olika vetenskapsgrenar för att hantera komplexa problem.
36. ReK stöder att man konkret sprider tillhandahållandet av information om offentligt finansierade innovationer och innovatörer och deras mognad för marknaden via användning av innovationsradarn ⁽¹⁶⁾.
37. Kommittén stöder användningen av gemensamma utvärderingskriterier, som bygger på befintliga mekanismer för kvalitetssäkring som ett sätt att uppnå gränsöverskridande jämförbarhet, och stöder rådets beslut från maj 2018, som uppmantrar medlemsländerna att utveckla en gemensam metod för att övervaka forskningsinfrastrukturers resultat ⁽¹⁷⁾.
38. ReK uppmanar kommissionen och medlemsländerna att samarbeta nära med lokala och regionala myndigheter för att samla in information om forskningsinfrastrukturer och verksamhet kopplad till dessa, däribland kartläggning av verksamhet och resultat, för att öka medborgarnas medvetenhet om vad de gör för dem som enskilda personer, samt för den regionala, nationella och europeiska ekonomin.

Bryssel den 9 oktober 2019.

Karl-Heinz LAMBERTZ
Europeiska regionkommitténs
ordförande

⁽¹⁵⁾ ReK: Utkast till yttrande. En förnyad EU-agenda för forskning och innovation – EU:s tillfälle att forma sin framtid. 2019.

⁽¹⁶⁾ "Innovation Radar: Identifying Innovations and Innovators with High Potential in ICT FP7, CIP, & H2020 projects".

⁽¹⁷⁾ "Rådets slutsatser om att öka kunskapsspridningen inom EU", maj 2018, dok 9507/18.

Yttrande från Europeiska regionkommittén – Att genomföra Parisavtalet genom en innovativ och hållbar energiomställning på regional och lokal nivå

(2020/C 39/16)

Föredragande:	Witold STĘPIEŃ (PL–EPP) ledamot, regionfullmäktige, Łódzkie (Łódź)
Referensdokument:	Yttrande på eget initiativ

POLITISKA REKOMMENDATIONER

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

Att genomföra Parisavtalet genom en snabb och effektiv energiomställning på flera nivåer

1. Kommittén påpekar att en innovativ och hållbar energiomställning kräver en genomgripande förändring av hela energisystemet – produktion, överföring och förbrukning – med direkta konsekvenser för infrastrukturen, marknaden, miljön och samhället. Det är en möjlighet att bygga en säkrare, rättvisare och öppnare energimarknad, skapa gränsöverskridande nätverk, förbättra tillgången till och distributionen av förnybar energi, utrota energifattigdomen och skydda konsumenters och prosumenterers rättigheter i energisystemet.
2. Vi noterar slutsatserna i den särskilda rapporten från mellanstatliga panelen för klimatförändringar och instämmer helt i att en begränsning av den globala uppvärmningen till 1,5 °C över de förindustriella nivåerna kräver omedelbara åtgärder och en omfattande omställning till ett hållbart och utsläppsnått energisystem i alla sektorer ⁽¹⁾. Omfattningen av denna omställning förutsätter integrerade lösningar och ett nära samarbete på alla myndighetsnivåer och i det civila samhället för att uppnå målen för hållbar utveckling samt målen i Parisavtalet.
3. Kommittén välkomnar Europaparlamentets ⁽²⁾ erkännande av behovet av en föregripande strategi för att säkerställa en rättvis övergång för EU:s medborgare och stödja de regioner som påverkas mest av utfasningen av fossila bränslen, eftersom en övergång till ett klimatneutralt Europa gör ekonomin mer konkurrenskraftig, skyddar planeten och förbättrar våra medborgares hälsa och välbefinnande.
4. Kommittén välkomnar kommissionens tillträdande ordförande Ursula von der Leyens förslag om en europeisk grön giv med den första europeiska klimatlagen där klimatneutralitetsmålet för 2050 föreskrivs, och i synnerhet skapandet av en ny fond för rättvis omställning som ska hjälpa kolregionerna att röra sig i riktning mot ren energi och samtidigt främja EU:s konkurrenskraft.
5. Kommittén uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att stödja ett starkt mål på medellång sikt i linje med energiunionens mål, som ett viktigt steg mot nettonollutsläpp av växthusgaser senast 2050 ⁽³⁾, och att höja ambitionsnivån för unionens nationellt fastställda bidrag ⁽⁴⁾ med ett ekonomiskt övergripande mål om att senast 2030 minska de inhemska växthusgasutsläppen med minst 50 % jämfört med 1990 års nivåer, med särskild betoning på de sektorer vars utsläpp ännu inte begränsas av EU:s utsläppshandelssystem. Vi upprepar vår begäran om mer ambitiösa men samtidigt realistiska mål i fråga om energieffektivitet och förnybar energi på EU-nivå, som bör höjas till 40 % senast 2030, och omfattande stöd till utveckling av innovativ teknik som möjliggör ytterligare framsteg.
6. Kommittén anser att alla myndighetsnivåer på lämpligt sätt bör delta i och ges större självbestämmande i fråga om utveckling, genomförande och övervakning av verksamma och målinriktade klimat- och energiåtgärder. ReK understryker det stora ansvar som ligger hos medlemsstaterna och EU, eftersom det är de som fastställer de allmänna villkoren. Vi anser att de lokala och regionala myndigheterna är bäst lämpade att engagera sina lokalsamhällen, locka privata investerare och genomföra ambitiösa och tidsmässigt lägliga åtgärder, inte bara som förvaltare utan även som energitjänsteleverantörer och betydande köpare av energitjänster (t.ex. elnät, uppvärmningstjänster, kollektivtrafik och belysning). Vi understryker dessutom att de lokala och regionala myndigheterna kan föregå med gott exempel och inspirera sina lokalsamhällen.

⁽¹⁾ Ett världsomfattande scenario i linje med målen i Parisavtalet skulle kräva att förnybara energikällor står för 70–85 % av elektriciteten senast 2050. Enligt den statistik från 2017 som offentliggjorts av Europeiska miljöbyrån (EEA) står energiförsörjningssektorn för den största andelen (28 %) direkta utsläpp av växthusgaser i EU.

⁽²⁾ Europaparlamentets resolution av den 14 mars 2019 om klimatförändringar – en europeisk strategisk långsiktig vision för en stark, modern, konkurrenskraftig och klimatneutral ekonomi i överensstämmelse med Parisavtalet om klimatförändringar (2019/2582[RSP]).

⁽³⁾ COM(2018) 773 final.

⁽⁴⁾ I sina nationellt fastställda bidrag har EU och dess medlemsstater förbundit sig till ett mål om en inhemsk minskning av växthusgasutsläppen med minst 40 % senast 2030 jämfört med 1990 års nivåer.

Överföring av kunskap och främjande av sammanhållning för att möjliggöra en energiomställning som håller jämn takt i Europa: stöd till kol- och koldioxidintensiva regioner samt öar

7. Kommittén konstaterar att klimatförändringarna är en global utmaning och att de framsteg som görs av EU i riktning mot att uppnå en klimatneutral ekonomi senast 2050 måste matchas av liknande åtaganden från tredjeländer. I detta avseende betonar kommittén den risk för EU:s globala konkurrenskraft som orsakas av tredjeländer som inte strävar mot lika ambitiösa klimatmål. Kommittén uppmanar därför kommissionen och medlemsstaterna att fortsatt betrakta klimatförändringarna som en strategisk diplomatisk prioritet för att uppnå lika villkor på global nivå.
8. Kommittén understryker vikten av att energiomställningen styrs från de nivåer som ligger närmast medborgarna och av att man är införstådd med lokala och regionala särdrag och ekonomiska, historiska, geografiska och geopolitiska begränsningar och behov. Vi uppmanar medlemsstaterna att, med stöd av EU:s institutioner, visa större solidaritet och utveckla en hållbar energiomställning som håller jämn takt och samtidigt främja ekonomisk utveckling och social sammanhållning i Europa. Särskild uppmärksamhet och särskilt stöd bör ges till kolregioner, koldioxidintensiva regioner och öar med avfolkningsproblem som kommer att påverkas kraftigt av att arbetstillfällena går förlorade på grund av omställningen.
9. Kommittén välkomnar kommissionens initiativ, bland annat dem om kolregioner och koldioxidintensiva regioner i övergång och ren energi för EU:s öar, som är avsedda att stödja och ge tekniskt stöd till ekonomiskt och socialt mer sårbara regioner, vars särdrag hindrar denna omställning och gör ett korrekt genomförande av den svårare och mer angeläget.
10. Vi framhåller att det för närvarande finns 41 kolregioner på Nuts 2-nivå i 12 EU-länder (inklusive Förenade kungariket), och kolsektorn står för cirka 240000 direkta arbetstillfällen i kolgruvor och kolkraftverk samt runt 215000 indirekta arbetstillfällen. Det finns dessutom regioner som är starkt beroende av koldioxidintensiv verksamhet, bland annat järnindustri, stålindustri och torvindustri. Kommittén uppmanar därför EU och medlemsstaterna att tillhandahålla finansiellt och tekniskt stöd för att säkerställa försörjningstryggheten i de regioner som drabbas av systemförändringar, och för att mildra de negativa sociala och ekonomiska aspekterna av omställningen.
11. Vi konstaterar att över 2200 bebodda europeiska öar, som är hem för 12 miljoner människor, drabbas särskilt hårt av energiomställningen, eftersom de lider av en kombination av höga energipriser och ett starkt beroende av fossila bränslen. Samtidigt kan öar utgöra värdefulla testområden för skalbara hållbara energilösningar för en omställning till ett fossilfritt system och för att minska de nuvarande subventionerna till fossila bränslen.
12. Kommittén stöder utvecklingen av regionala innovationsnav i syfte att sammanföra forskningen, den akademiska världen och näringslivet. Dessa nav bör fungera som bollplank genom att sprida information och öka medvetenheten bland medborgare och lokalsamhällen samt tillhandahålla ett utrymme för att utforma och genomföra de regionala innovationsstrategierna på ett interaktivt sätt.
13. Eftersom omställningen till ren energi redan har skapat 2 miljoner arbetstillfällen över hela EU anser vi att man inom ramen för energiomställningen bör inrätta regionala yrkesutbildningscentrum för att tillhandahålla kapacitetsutbyggnad (däribland digitala färdigheter) och utbildning för att anpassa yrkeskompetensen till mer hållbara industrier.
14. Kommittén anser också att man bör lägga större tonvikt vid energiomställningen inom ramen för Erasmus och Erasmus+ för att öka medvetenheten och ge individer som påverkas av omställningen ytterligare tillfällen att förbättra sina möjligheter genom utbyten och kunskapsdelning. Vi upprepar vårt stöd för decentraliserat förvaltade "strategiska partnerskap" ⁽⁹⁾ för att möjliggöra utbyte av bästa praxis inom energiinnovation mellan lokala och regionala myndigheter genom gränsöverskridande och transnationella projekt.
15. Kommittén understryker att regioner som genom historien har försörjt sig på kol och koldioxidintensiv verksamhet förtjänar ett erkännande med tanke på den egna ekonomiska utvecklingen och energins betydelse för civilisationens utveckling. Många av dem har utvecklat särskilda kunskaper om och ett kulturellt erkännande av vikten av att ändra mönstren för energiproduktion och står öppna för innovation och ekonomisk och social utveckling inom energisektorn. Dessa traditioner (resurser) och möjligheter bör utnyttjas för utveckling av regionala strategier, inbegripet kunskapsöverföring och omskolning, kanalisering av expertis och arbetskraft till koldioxidsnål teknik och innovationer.

Att investera i en framtidssäker energiomställning för Europa

16. Kommittén konstaterar att energiomställningen erbjuder stora möjligheter att investera i framtidssäker infrastruktur och att driva på en omvandling som skulle gynna alla europeers livskvalitet. Vi uppmanar därför kommissionen och medlemsstaterna att tilldelna de lokala och regionala myndigheterna tillräckliga resurser, mandat och stöd för att påskynda energiomställningen i hela Europa.

⁽⁹⁾ CDR 3950/2018 (EUT C 168, 16.5.2019, s. 49).

17. Kommittén välkomnar i detta sammanhang kommissionens tillträdande ordförande Ursula von der Leyens tillkännagivande att en ny fond för rättvis omställning ska inrättas, och efterlyser att finansieringen ska vara nära kopplad till sammanhållningsspolitiken 2021–2027 för att göra det möjligt för de berörda Nuts 2-kolregionerna att stärka sina operativa program, eftersom de står inför de största utmaningarna när det gäller att miljöanpassa sina ekonomier och säkerställa en rättvis energiomställning för sina medborgare. Detta anslag bör inte beräknas inom de föreslagna gränserna i bilaga XXII, utan bör göras tillgängligt som tilläggsfinansiering. Denna tilläggsfinansiering skulle sedan kunna användas för att förstärka Eruf- och ESF-programmen i dessa Nuts 2-regioner under de kommande sju åren, vilket aktivt främjar EU:s mervärde.
18. Utöver en ökad integrering av klimatåtgärder i budgeten efterlyser kommittén effektiva åtgärder för att gradvis avveckla de direkta och indirekta subventionerna till fossila bränslen (såsom exempelvis de befintliga skattebefrielserna för flygbränsle) för att skapa lika villkor för förnybar energi, uppmuntra till beteendeförändringar och generera de resurser som krävs till stöd för en rättvis omställning. Kommittén välkomnar i detta sammanhang den debatt som inletts av kommissionens tillträdande ordförande Ursula von der Leyen med avseende på koldioxidprissättning och koldioxidtullar.
19. Vi betonar vikten av samfinansieringssatser för EU-medel för att göra det lättare för små lokalsamhällen och öar att få tillgång till dem. Kommittén uppmanar till att stärka deras kapacitet att användas som "energiomställningslaboratorier" genom att ta fram innovativa lösningar och samordnade politiska åtgärder med inriktning på politiska ramar, regleringsåtgärder, finansiering, samarbete och engagemang från berörda aktörer.
20. Vi välkomnar förslaget till flerårig budgetram för perioden 2021–2027 och dess fokus på hållbar utveckling och upprepar vår uppmaning om att öronmärka mer än 30 % av budgeten för integrering av klimatpolitik. Vi efterlyser ökat stöd till utveckling av strategier för smart specialisering för att skala upp och få ut innovativa produkter och processer på den europeiska marknaden⁽⁶⁾. Vi välkomnar förslaget om att fokusera forskningen på klimatneutrala och smarta städer inom ramen för Horisont Europa i syfte att främja forskning och innovation över hela EU.
21. ReK rekommenderar att stödnivån höjs från de 60 % som föreslås till 70 % för vinstdrivande organisationer och till 100 % för offentliga myndigheter och ideella organisationer i Life-programmets underprogram för omställning till ren energi, och att man fortsätter att locka lokala och regionala myndigheter och mindre organisationer såsom lokala energiorgan. Vi välkomnar inrättandet av InvestEU-fonden och föreslår att detta tillfälle utnyttjas för att underlätta energiomställningen, särskilt i utsatta regioner. ReK föreslår att man inom dessa program ska ge projekt som genomförs i övergångsregioner en extra poäng.
22. Kommittén efterlyser mot bakgrund av ramen för statligt stöd efter 2020 en höjning av nivån på det tillåtna statliga stödet till, såväl som en lämplig flexibilitet för, projekt med anknytning till energiomställningen i kolregioner, koldioxidintensiva regioner och öar samt lokalsamhällen, för att uppmuntra näringslivet att investera.
23. ReK efterlyser mekanismer för en högre grad av stöd till och finansiering av projekt för energiomställning i regioner som klassificeras som kol- och koldioxidintensiva regioner. Det finns flera skäl till detta: man bör 1) undvika att vänta på att omställningen får oåterkalleliga konsekvenser för dessa regioner, 2) göra det möjligt att öka de maximala stödnivåerna för alla företag, i synnerhet stora företag, eftersom de har kapacitet att investera lokalt och verka som en drivkraft, 3) öppna upp för ytterligare åtgärder för att begränsa omställningens konsekvenser, t.ex. att öka stödet från Eruf, 4) se till att kolregioner fastställs som stödområden i enlighet med artikel 107.3 a och c i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), och att EU:s regler om stöd för dessa regioner anpassas i enlighet med detta.
24. Vi upprepar vår uppmaning om att minska byråkratin och förenkla mekanismerna i samband med förberedelse av projekt och kapacitetsuppbyggnad inom lokala och regionala myndigheter. Vi upprepar vår uppmaning om ett fortsatt genomförande av skräddarsytt tekniskt stöd för att hjälpa städer och regioner att säkra investeringar för ambitiösa projekt, både för att få tillgång till Europeiska investeringsbankens program Jaspers och Elena och för att utveckla realistiska projekt, inklusive småskaliga sådana. Kommittén ser i detta sammanhang fram emot de förslag som kommissionens tillträdande ordförande Ursula von der Leyen har tillkännagett om en europeisk klimatbank.
25. ReK efterlyser fler synergier mellan olika finansieringskällor på EU-nivå och på nationell och regional nivå liksom starkare synergier mellan offentlig och privat finansiering för att göra omställningen till ren energi mer effektiv.
26. Kommittén stöder utvecklingen av en finansieringsmekanism för kol- och koldioxidintensiva regioner för att tillhandahålla finansiellt och tekniskt stöd från ett mycket tidigt skede i projektutvecklingen. Vi rekommenderar att de nyligen utvecklade regionala strategierna kopplas samman med heltäckande planer för att avveckla fossila bränslen och ohållbara metoder, samtidigt som man skapar möjligheter till sysselsättning av hög kvalitet.

⁽⁶⁾ COM(2018) 374 final.

Att driva på innovation och använda teknik på ett strategiskt sätt

27. ReK framhåller att de lokala och regionala myndigheterna redan fungerar som befrämjare av och katalysatorer för social, förvaltningsrelaterad och teknisk innovation genom att tillhandahålla organisatoriska och institutionella plattformar där berörda aktörer kan delta och tillsammans utveckla strategier för en rättvis, hållbar och innovativ energiomställning.
28. Kommittén påpekar att ett stort antal tekniska lösningar för ett kostnadseffektivt och klimatneutralt Europa redan finns tillgängliga på marknaden, och att man med nuvarande teknik kan minska upp till 86 % av koldioxidutsläppen ⁽⁷⁾ i ett sammanlänkat energisystem.
29. ReK betonar behovet av att uppmuntra utvecklingen av innovativa lösningar för lagring av energi som inte är beroende av knappa eller geografiskt mycket koncentrerade råvaror. Kommittén lyfter även fram behovet av att göra framsteg vad gäller utvecklingen av kommersiella tekniker och processer för avskiljning, användning och lagring av koldioxid för de industriprocesser som inte kan göras helt koldioxidfria med befintlig kunskap (t.ex. integrerade stålverk).
30. Vi framhåller att de största hindren för ett snabbt genomförande av teknik med låga koldioxidutsläpp hänger samman med bristen på ekonomiska och mänskliga resurser, befintliga strategier, bestämmelser och organisatoriska strukturer som fortfarande är beroende av värdekedjor baserade på fossila bränslen, samt sociokulturella faktorer såsom bristande social acceptans, som framför allt beror på att omställningen kan leda till förlust av arbetstillfällen och avfolkning i kolregioner. ReK håller därför med om att innovation bör utgå från specifika lokala förhållanden och omedelbart ta itu med frågan om inverkan på det övergripande systemet och lokalsamhället samt motverka processer som leder till bristande acceptans bland allmänheten.
31. Kommittén uppmanar till ytterligare administrativ förenkling och minskning av de regleringsmässiga hindren för utveckling och genomförande av nya och innovativa teknikformer och affärsmodeller.
32. Kommittén efterlyser en förbättring av integriteten och funktionssättet hos EU:s system för handel med utsläppsrätter, samtidigt som man ger stöd till sårbara regioner och grupper genom en tillförlitlig och ekonomiskt överkomlig försörjning med hållbar energi.

Komplexa utmaningar kräver gemensamma lösningar: bidrag som gör det möjligt att förverkliga Parisavtalet på alla nivåer

33. Vi framhåller behovet av att involvera alla aktörer – medborgarna, näringslivet, den privata sektorn – och att framför allt få med de motvilliga deltagarna i denna process genom att framhäva alla sidovinsterna som energiomställningen medför: bättre luftkvalitet, hälsa, miljö, grönområden, biologisk mångfald, billigare energi osv.
34. ReK välkomnar antagandet av paketet om ren energi för alla ⁽⁸⁾ och understryker vikten av ett faktiskt offentligt deltagande och regionalt samarbete vid utarbetandet och genomförandet av de nationella energi- och klimatplanerna ⁽⁹⁾. Kommittén uppmanar medlemsstaterna att genomföra en permanent klimat- och energidialog på flera nivåer med de lokala och regionala myndigheterna och andra berörda aktörer i energiomställningen ⁽¹⁰⁾ och att stärka den systematiska horisontella och vertikala samordningen av det politiska och tekniska beslutsfattandet. Denna dialog med lokala och regionala myndigheter och energigorgan är nämligen mycket viktig för en djupgående kunskap om de lokala förhållandena.
35. Vi betonar det akuta behovet av att fullt ut utnyttja komplementariteten mellan nationellt fastställda bidrag och lokalt/regionalt fastställda bidrag, genom att stödja frivilliga lokala och regionala integrerade planer ⁽¹¹⁾, anpassa rapporteringskraven och maximera effekterna mellan sektorer ⁽¹²⁾ och myndighetsnivåer.
36. ReK framhåller att över 9000 lokala och regionala myndigheter över hela Europa har åtagit sig att uppnå ambitiösa mål för att minska växthusgasutsläppen och ta itu med klimatförändringarna genom att delta i initiativ såsom det europeiska borgmästaravtalet, och genom att utarbeta strategier och handlingsplaner som en direkt reaktion på sina lokalsamhällens behov och vision för en hållbar framtid.

⁽⁷⁾ Heat Roadmap Europas scenario för 2050 jämfört med 1990, Quantifying the Impact of Low-carbon Heating and Cooling Roadmaps (en)

⁽⁸⁾ Paketet om ren energi för alla fastställer mål för 2030: ett bindande mål om en andel förnybar energi på minst 32 % och ett energieffektivitetsmål på minst 32,5 %, med en möjlig justering uppåt 2023.

⁽⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999 (EUT L 328, 21.12.2018, s. 1).

⁽¹⁰⁾ CDR 830/2017 (EUT C 342, 12.10.2017, s. 111).

⁽¹¹⁾ T.ex. handlingsplaner för hållbar energi och klimatåtgärder inom ramen för borgmästaravtalet.

⁽¹²⁾ Bland annat el, uppvärmning och kylning, transport, avfall, jordbruk och undersektorer till dessa.

Att utforma en energiomställning som sätter människorna i centrum

37. Kommittén konstaterar att medborgare och energisamhällen nu har helt nya möjligheter att bli "prosumenter" (aktiva marknadsaktörer), välkomnar det formella erkännandet av lokala energisamhällen i paketet om ren energi och efterfrågar en tydlig uppsättning rättigheter och skyldigheter samt krav på nationellt stöd för att fullt ut förverkliga sådana strukturers potential i praktiken.
38. Kommittén upprepar att man för att öka konsumenternas egenmakt och ansvar för sin egen energiförbrukning bör installera smarta nät och mätare (under förutsättning att slutkonsumenternas ekonomiska intressen tillgodoses). Dessa måste vara ekonomiskt överkomliga, kostnadseffektiva, ändamålsenliga, utformade för att effektivt minska bedrägerier, användarvänliga, säkra och anpassade till konsumenternas behov och förväntningar när det gäller information samt deras möjlighet att styra sin förbrukning och minska sina energikostnader.
39. Vi uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att fullt ut utnyttja den potential som finns i decentraliserad produktion genom prosumenter, genom att främja utvecklingen av energinät och säkerställa rättssäkerhet för små- och storskaliga investeringar i energi, öka tillgången till digitaliserade överförings- och distributionssystem samt tjänster och plattformar för konsumenter.
40. ReK framhåller behovet av tydliga marknadsregler, en stabil politik, förenklade och flexibla administrativa förfaranden och riktade system för finansiellt stöd för att påskynda energiomställningen.

Att stärka synergierna för ett sektorsövergripande systemskifte

41. Kommittén konstaterar att värmekraftssektorn är en avgörande komponent för sektorsintegrering och den mest kostnadseffektiva lösningen som gör det möjligt integrera att andelar på upp till 87 % eller mer variabel förnybar energi genom användning av redan befintlig teknik, samtidigt som flexibilitet tillhandahålls och stabilitet säkerställs i det integrerade hållbara energisystemet som helhet ⁽¹³⁾. Vi konstaterar att det i nuläget förekommer extremt stora energiförluster, såsom överskottsvärme, inom elproduktionen, som i teorin skulle kunna försörja hela Europas byggnadsbestånd ⁽¹⁴⁾, som direkt står för 36 % av koldioxidutsläppen och varav nästan 75 % anses energiineffektivt ⁽¹⁵⁾.
42. Kommittén understryker att man vid en omställning till hållbar energi måste betrakta energisystemet som en helhet, där produktion, leverans, distribution och förbrukning hänger samman. Vi stöder till fullo det främsta kravet på effektivitet och åtagandet att öka det nuvarande målet på 32 % till 40 % förnybar energi senast 2030 för att sakta ner den av människan orsakade globala uppvärmningen och nå klimatneutralitet senast 2050, och efterlyser en integrerad och sektorsövergripande energimarknad där energiförluster regleras och förnybar energi kan levereras på ett effektivt sätt.
43. Kommittén uppmärksammar de utmaningar som de yttersta randområdena står inför när det gäller att genomföra en hållbar energiomställning. I detta avseende uppmanar ReK kommissionen att erkänna de begränsningar som kännetecknar dessa regioner och att anta lagstiftning som åtminstone ger dem samma utgångsläge som andra regioner i Europa.
44. ReK framhåller att energiomställningen innebär en möjlighet att skapa ett säkrare och mer framtidssäkert energisystem genom att öka energieffektiviteten och minska förbrukningen, öka användningen av förnybar energi samt bygga infrastruktur och sammanlänkningar över hela Europa för att reagera snabbt på försörjningsavbrott. Vi stöder därför utvecklingen av synergier mellan stads- och landsbygdsområden för att kombinera deras potential i fråga om produktion av förnybar energi och energifallshantering genom användning av optimerade och mer motståndskraftiga energiinfrastrukturer med mindre förluster.
45. Kommittén framhåller den cirkulära ekonomins betydelse som en integrerad del av en hållbar energiomställning, där man använder livscykelkoncept för efterfrågan på och utbud av infrastruktur, produkter och tjänster. Den offentliga upphandlingen har en kraftfull potential för minskad klimatpåverkan som behöver stödjas av ekodesignkrav, standarder och informationssystem för livscykeldata både på EU-nivå och i medlemsstaterna. ReK framhåller innovationsupphandling som ett strategiskt instrument för att stödja detta integrerade tillvägagångssätt, där de lokala och regionala myndigheterna kan spela en avgörande roll för att säkerställa sektorsövergripande genomförande och utökning.

⁽¹³⁾ Heat Roadmap Europas scenario för 2050 jämfört med 1990, Quantifying the Impact of Low-carbon Heating and Cooling Roadmaps (en)

⁽¹⁴⁾ Guidelines for the Energy System Transition. The Energy Union Perspective (en).

⁽¹⁵⁾ EASME, High energy performing buildings - Support for innovation and market uptake under Horizon 2020 energy efficiency.

46. För att uppnå en övergång på flera nivåer, som inbegriper både regioner och kommuner, skulle de lokala och regionala myndigheterna kunna utse energiansvariga med uppdrag att effektivt samordna klimat- och energipolitiken på olika nivåer.
47. Kommittén uppmuntrar sina ledamöter att inrätta en mellanregional grupp som skulle sammanföra representanter för kolregioner och koldioxidintensiva regioner samt experter och berörda parter för att arbeta med konkreta förslag för en innovativ och hållbar energiomställning och utbyta bästa praxis inom hela EU.

Bryssel den 9 oktober 2019.

Karl-Heinz LAMBERTZ
*Europeiska regionkommitténs
ordförande*

Yttrande från Europeiska regionkommittén — Smarta städer: nya utmaningar för en rättvis övergång till klimatneutralitet – Hur kan målen för hållbar utveckling genomföras i det verkliga livet?

(2020/C 39/17)

Huvudföredragande: Andries Gryffroy (BE–EA), ledamot, flamländska parlamentet

Referensdokument: Remiss från det finländska ordförandeskapet

POLITISKA REKOMMENDATIONER

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

1. ReK konstaterar att en smart stad är en plats där traditionella nätverk och tjänster effektiviseras genom utnyttjande av digital teknik och telekommunikationsteknik till förmån för invånare och företag. Utöver användningen av informations- och kommunikationsteknik (IKT) för en bättre resursanvändning och lägre utsläpp har en smart stad en mer interaktiv och lyhörd stadsförvaltning som förbättrar servicen till invånarna genom smartare transportnät i städer, förbättrad vattenförsörjning och avfallshantering samt effektivare belysning i och uppvärmning av byggnader, utan att någon lämnas på efterkälken. En smart stad måste även vara en plats där man lägger tonvikt vid att skapa inkluderande och tillgängliga strukturer för utbildning och yrkesutbildning, i syfte att utveckla befolkningens förmågor och talanger och säkerställa att den kan delta i samhällets utveckling. Kommittén välkomnar den ökade inriktningen på FN:s mål för hållbar utveckling just av denna anledning, närmare bestämt att de uppmärksammar det faktum att hållbarheten förutsätter en helhetssyn på alla aspekter som omfattas av dem.
2. ReK framhåller, såsom redan angetts i yttrandet om "Flernivåstyre och sektorsövergripande samarbete för att bekämpa energifattigdom" (föredragande: Kata Tüttö, HU–PES) ⁽¹⁾, också vikten av att ta hänsyn till energifattigdom när de olika politiska åtgärderna fastställs, och anser att ett av de viktigaste politiska skeendena under senare år är det tydliga politiska erkännandet av att man vid fastställandet av den nuvarande och framtida energi- och klimatpolitiken också måste ta hänsyn till dess sociala konsekvenser.
3. I enlighet med yttrandet om "Smarta städer och samhällen – ett europeiskt innovationspartnerskap" av Ilmar Reepalu (SE–PES), bekräftar ReK på nytt vikten av att erkänna den stora mångfalden av tätorter, oavsett om de betraktas som städer eller inte, och vikten av deras förbindelser och komplementaritet med de omgivande landsbygdsområdena, vilket redan påpekats i yttrandet om "Förnyelse av landsbygdsområden genom smarta byar" av Enda Stenson (IE–EA), samt uppberor att man "liksom i modellen för smarta städer [...] i ett initiativ för smarta landsbygdsområden [bör] ta ett brett grepp på utveckling och innovation och därmed inbegripa följande sex dimensioner:
 - En smart, innovativ, entreprenörmässig och produktiv ekonomi.
 - Förbättrad rörlighet, med tillgängliga, moderna och hållbara transportnät.
 - En vision för miljövänlig och hållbar energi.
 - Kvalificerade och engagerade medborgare.
 - Livskvalitet i fråga om kultur, hälsa, säkerhet och utbildning.
 - En effektiv, öppen och ambitiös förvaltning."

ReK betonar dock att ytterligare ett väsentligt inslag i att främja "smarthet" måste bestå i att engagera medborgarna och tillhandahålla förutsättningar som ger dem möjlighet att utveckla sin potential, genom utbildning och stöd till forskning, innovation och social sammanhållning. För detta krävs även att det införts effektiv, öppen och tillförlitlig lagstiftning om dataskydd och dataanvändning.

4. ReK pekar på den klyfta som finns mellan regioner, större och mindre städer och mindre samhällen i fråga om mänskliga och ekonomiska resurser, kompetens och digitalisering. Kommittén påminner i anknytning till detta om att strategierna för smart utveckling måste anpassas till lokalsamhällets storlek och att tillvägagångssättet måste finslipas med hänsyn till den specifika situationen i varje samhälle, samtidigt som man tillhandahåller den infrastruktur och det stöd som krävs för att alla grupper ska ha tillräcklig tillgång till informationstjänster och digitala tjänster.

⁽¹⁾ COR-2018-05877-00-01-AC-TRA (SV) (EUT C 404, 29.11.2019, s. 53).

5. ReK påpekar att kommissionen i sina rekommendationer, som utfärdats efter en bedömning av de förslag till integrerade nationella energi- och klimatplaner för perioden 2021–2030 som lagts fram av de olika EU-länderna, efterlyser högre ambitioner för att säkerställa att de klimatmål för 2030 som fastställts i Parisavtalet uppnås och att övergången till en klimatneutral ekonomi senast 2050 blir framgångsrik, genom ökad användning av förnybara energikällor, energieffektiviseringar och en modernisering av ekonomin.
6. Vi inser att den omfattande utmaning som klimatförändringarna innebär och deras övergripande karaktär kräver integrerade, problembaserade lösningar där man tar itu med många samverkande och kolliderande dynamiska krafter och mål.
7. ReK betonar vikten av en nära koppling mellan målen för hållbar utveckling och de politiska målen för sammanhållningspolitiken 2021–2027, särskilt det politiska målet 2 "Ett grönare och koldioxidsnålare Europa genom ren och rättvis energiomställning, gröna och blå investeringar, den cirkulära ekonomin, klimatanpassning, riskförebyggande och riskhantering", vilket skulle kunna underlätta uppnåendet av målen för hållbar utveckling genom de särskilda mål som anges i förslagen till förordning.
8. Övergången till en klimatneutral framtid inbegriper utöver den nödvändiga anpassningen till klimatförändringarna och utfasningen av fossila bränslen från energi-, byggnads- och transportsektorerna också en övergång till en cirkulär ekonomi, en hållbar omvandling av jordbruks- och livsmedelssystemen samt bevarande av ekosystem och biologisk mångfald. Kommittén stöder därför ett eventuellt inrättande av ett europeiskt observationsorgan för klimatneutralitet.
9. ReK uppmärksammar de insatser som gjorts inom ramen för borgmästaravtalet och initiativet Ren energi för EU:s öar för att engagera lokala myndigheter, företag, universitet och högskolor och utbildningsinstitutioner samt organisationer på lokal nivå i utarbetandet av strategier för minskade koldioxidutsläpp, och uppmanar EU:s lokala och regionala myndigheter att underteckna, genomföra och övervaka åtgärderna i enlighet med borgmästaravtalet och initiativet Ren energi för EU:s öar.
10. ReK uppmanar medlemsstaterna att ta upp frågan om smarta samhällen i sina nationella energi- och klimatplaner för att ta fasta på de stora möjligheterna till kostnadseffektivitet, energieffektivitet och utsläppsminskningar.

Smart styrning av smarta samhällen

11. ReK framhåller att smarta städer och samhällen erbjuder ett utmärkt tillfälle att tillämpa mekanismer för smart styrning och därigenom förbättra de lokala myndigheternas förmåga att fatta beslut i en alltmer komplex miljö.
12. ReK framhåller nödvändigheten av att påskynda övergången till en modell för smart styrning på lokal och regional nivå genom att utveckla och införa elektroniska tjänster med hjälp av vilka medborgarna kan få tillgång till ett bredare spektrum av e-förvaltningstjänster från ett enda konto.
13. ReK efterlyser att den europeiska planeringsterminen ska betraktas som ett verktyg för samordning av EU:s ekonomiska politik och som en ram inom vilken målen för hållbar utveckling kan stärkas och genomförandet av dem i hela EU planeras, övervakas och bedömas.
14. Kommittén bekräftar på nytt flernivåstyrets centrala roll i strävan att säkerställa att lokala myndigheter effektivt kan ta itu med klimatförändringarna och genomföra målen för hållbar utveckling, och anser att smarta städer är en stark möjliggörande faktor i detta sammanhang.
15. ReK erinrar om att beskattning och offentlig upphandling kan användas som ett verktyg för att påskynda marknadsintroduktionen av innovativ och hållbar teknik och samtidigt se till att genomförandet är efterfrågestyrt och gör det möjligt att möta utmaningarna med decentraliserade och lokala lösningar.
16. Öppna data i standardformat är ett nyckelverktyg för att stödja skapandet och utvecklingen av smarta städer, och tillsammans med dessa kommer "öppna komponenter" (dvs. öppet gränssnitt för tillämpningsprogram) att fungera som en viktig byggsten för att generera och sprida smarta stadslösningar i ett högre tempo och med mer flexibilitet.
17. Kommittén inser potentialen hos data som genererats av användargränssnitt som hämtats från verkligheten, såsom medborgares mobila enheter eller smarta mätare, och uppmanar till utarbetande av övergripande ramar där data som genererats av användare för smart styrning integreras och används, samtidigt som datans ägare garanteras nödvändigt skydd.
18. ReK påminner om vikten av att stödja klimatmålen på regional nivå eller stadsnivå, både dem som fastställs direkt och dem som fastställts på högre nivå, genom lämpliga tekniska och vetenskapliga lokala övergångsmodeller för att nå de fastställda målen.

19. Kommittén understryker att smart, hållbar stadsstyrning innebär en övergång från kortsiktiga, icke-övergripande strategier till långsiktiga, systemiska och lärandebaserade strategier. Denna övergång kräver att man tillämpar en strategisk och kontinuerlig förändringshantering på de befintliga stadsstyrningsstrukturer som kan leda till kortsiktigt och isolerat beslutsfattande.
20. Förutom vikten av att fastställa mål finns det även ett behov av att utarbeta nödvändiga konkreta åtgärder och därefter övervaka dem, så att justeringar kan göras vid behov. Att inrätta nätverk för lärande med andra parter och med kunskapscentrum kommer att förbättra denna "process för inläring" av mål och åtgärder.

Smarta städer och byar och genomförandet av målen för hållbar utveckling

21. Kommittén lyfter fram sitt intensiva arbete med ramen för målen för hållbar utveckling de senaste åren och konstaterar att de nyligen antagna yttrandena om "Målen för hållbar utveckling: utgångspunkten för en långsiktig EU-strategi för ett hållbart EU 2030" av Arnoldas Abramavičius (LT-EPP) ⁽²⁾ och "Ett hållbart EU 2030: uppföljning av FN:s mål för hållbar utveckling, den ekologiska omställningen och Parisavtalet om klimatförändringar" av Sirpa Hertell (FI-EPP) ⁽³⁾ sammanfattar ReK:s ståndpunkt.
22. Vi bekräftar återigen "det brådskande behovet av gemensamt överenskomna konkreta milstolpar, indikatorer samt realtidsmätning av uppgifter som rör klimatförändringarna och målen för hållbar utveckling i kommuner, städer och regioner för att uppnå de ekonomiska, ekologiska, sociala och kulturella hållbarhetsmålen" som framhålls i yttrandet om "Ett hållbart EU 2030: uppföljning av FN:s mål för hållbar utveckling, den ekologiska omställningen och Parisavtalet om klimatförändringar" av Sirpa Hertell (FI-EPP) ⁽⁴⁾. Smarta städer och samhällen kan i detta avseende bli föregångare tack vare den smarta teknik och de datainsamlingsmetoder som de tillämpar.
23. Kommittén upprepar att "[d]et behövs tillförlitliga, subnationella klimatuppgifter och det är viktigt att använda ny teknik, till exempel artificiell intelligens, för att belysa lokalsamhällenas klimatåtgärder. I det här avseendet erinras det om vikten av att göra det bästa av borgmästaravtalets databas och möjligheten att bygga en bro mellan lokala uppgifter och nationellt fastställda bidrag genom att inrätta lokalt fastställda bidrag" ⁽⁵⁾. ReK påminner i detta sammanhang om betydelsen av att förse smarta städer och samhällen med verktyg som kan öka deras kapacitet att samla in och analysera data och använda dem för att förbättra beslutsprocesserna.
24. En smart strategi är ett nyckelverktyg för att uppnå delmålen inom hållbarhetsmål 11, Hållbara städer och samhällen, samt hållbarhetsmål 13, Bekämpa klimatförändringarna.
25. Smarta städer måste engagera sina medborgare så att de aktivt kan vara med och utforma sin lokala omgivning. Mänskliga initiativ, som stöds och kompletteras med IKT, samt tjänster som tillhandahålls i närsamhället och är anpassade till medborgarna, kan göra det möjligt att komma på och genomföra smarta lösningar och gemensamma idéer som förbättrar städerna och ökar deras hållbarhet och som därigenom bygger upp socialt kapital och motståndskraftiga samhällen, samtidigt som man beaktar behovet av att ta itu med energifattigdom. Här framhåller kommittén betydelsen av att överbrygga den digitala klyftan och ge medborgarna ett kunskapslyft för att se till att smarta samhällen inte segregerar sårbara medborgare och att alla former av socialt utanförskap undviks. Det är även viktigt att främja energieffektivitet och innovativ teknik även i offentligt subventionerat boende för att bekämpa energifattigdom.

Smarta städer och byar och övergången till ett resurseffektivt, klimatneutralt Europa med biologisk mångfald

26. ReK anser att det, för att möjliggöra en smart övergång, är strategiskt att utarbeta särskilda program för att öka befolkningens digitala färdigheter med hänsyn till olika åldersgrupper och yrkessituationer, genom att utnyttja erfarenheter och bästa praxis med relevans för projekt för smarta städer.
27. ReK välkomnar att vissa smarta samhällen redan ligger steget före och håller på att införa kretsloppsekonomiska lösningar för byggnader, rörlighet, produkter och avfallshantering samt i sin planering och förvaltning av sina territorier, och uppmanar kommissionen att ytterligare främja denna typ av lösningar i alla smarta samhällen. Dessa bidrag kommer att spela en viktig roll för möjligheterna att uppnå målen för hållbar utveckling.
28. Smart teknik spelar en nyckelroll i genomförandet av paketet för ren energi och den framgångsrika omställningen till ren energi. Smarta städer och samhällen blir på så sätt ett kraftfullt verktyg för att se till att denna smarta teknik genomförs på ett konsekvent och harmoniserat sätt, så att eventuella synergieffekter utnyttjas fullt ut.

⁽²⁾ COR-2019-00239-00-00-AC-TRA (SV) (EUT C 404, 29.11.2019, s. 16).

⁽³⁾ COR-2019-00965-00-01-PAC-TRA (SV) (se sidan 27 i detta nummer av EUT).

⁽⁴⁾ COR-2019-00965-00-01-PAC-TRA (SV)

⁽⁵⁾ COR-2019-00965-00-01-PAC-TRA (SV)

29. ReK anser att lokala energisamhällen är en kraftfull resurs för att säkerställa en rättvis övergång till ren energi och främjar medborgarnas engagemang i smarta städer och samhällen, och påminner i detta sammanhang om de förslag som kommittén lagt fram i sitt yttrande om detta ämne ⁽⁶⁾.
30. Vi påminner om att naturen spelar en viktig roll för de mål för hållbar utveckling som rör fattigdom, hunger, hälsa, välbefinnande och hållbara städer. Smarta städer och samhällen bör överväga naturbaserade lösningar och grön infrastruktur som en nödvändig kompletterande politik för att se till att ekosystemtjänster och biologisk mångfald bevaras och en hållbar användning av dem främjas, samt för att begränsa markexploateringen.
31. Kommittén påminner om att EU i sin långsiktiga strategi för klimatneutralitet fram till 2050 uppmärksammar den centrala roll som smart teknik och smarta städer spelar för att uppnå klimatneutralitet.
32. Utöver en ökad integrering av klimatåtgärder i budgeten efterlyser kommittén på nytt effektiva åtgärder för att gradvis avveckla subventionerna till fossila bränslen för att skapa lika villkor för förnybar energi, uppmuntra till beteendeförändringar och generera de resurser som krävs till stöd för en rättvis omställning.
33. Övergången till klimatneutralitet skapar arbetstillfällen av god kvalitet inom den cirkulära ekonomin, inom ren energi samt inom livsmedels- och jordbrukssektorerna, och EU bör öka samstämmigheten mellan klimatmålen genom sammanhållningspolitiken, Europeiska socialfonden (ESF+) och InvestEU.
34. ReK påpekar att lösningar för "smart vatten" blir allt viktigare som en del av en heltäckande strategi för smarta städer som eftersträvar klimatomfattigt hållbara lösningar.
35. Kommittén påminner om vikten av att införa smart infrastruktur och anser att smarta städer och samhällen är naturliga föregångare på detta område.
36. ReK påminner om att byggnaders energieffektivitet är en nyckelfråga för en framgångsrik omställning till klimatneutralitet och att tanken är att smarta lösningar ska spela en avgörande roll. Dessa smarta lösningar kan sannolikt endast bli effektiva om de fastställs inom ramen för smarta städer och samhällen och inte genomförs som en isolerad lösning. Här påminner kommittén även om initiativet smart finansiering för smarta byggnader och dess betydelse för att tillhandahålla finansieringsmekanismer i detta syfte.
37. Kommittén framhåller att de lokala och regionala myndigheterna inte bara spelar en avgörande roll vid genomförandet av en hållbar bostadspolitik utan även i hög grad ser till att EU:s politiska mål kan genomföras i praktiken.
38. Vi efterlyser incitament som syftar till maximal energieffektivitet i nya byggnader och retroaktiv anpassning som norm i linje med passivhusstandarderna, när så är lämpligt tillsammans med användning av smart teknik i byggnader.
39. ReK påminner om kommitténs stöd för planer för hållbar rörlighet i städer som bygger på multimodalitet och samordnad användning av utsläppsnåla eller utsläppsfria transporter och logistik i städerna och regionerna, och understryker den centrala roll som spår- och vattenburna transporter spelar för att minska utsläppen.
40. ReK påminner om att man inom stadstransportsektorn för närvarande utformar och genomgår ett paradigmskifte, där det på samma gång sker omställningar på områdena energianvändning (elektrifiering, alternativa bränslen), teknik (ITS) och beteendeförändring (delningsekonomi, fokus på aktivt resande). Dessa förändringar påverkar passagerar- såväl som godstransporter, och tjänste- såväl som fritidsresor. Detta paradigmskifte kan inriktas på ett uppnående av målen för smarta städer såsom att stimulera den lokala innovationsmarknaden och integrera den bästa tillgängliga tekniken och ett kunskapsbaserat beslutsfattande.
41. Kommittén anser också att teknik för smart rörlighet kan bidra till att man finner hållbara rörlighetslösningar för områden med låg befolkningstäthet, landsbygdsområden och randområden, samt främja ett aktivt rörlighetsmönster som kan förbättra medborgarnas hälsa.

Skapa fler möjligheter för smarta samhällen att finansiera och påskynda innovativa lösningar

42. ReK påminner om att de yttersta randområdena och andra öregioner är ideala platser för att testa alternativ i fråga om teknik, energi och förfaranden, och att de även betraktas som "levande laboratorier". Deras isolering, avstånd till centrala Europa, stora biologiska mångfald, närhet och tillgång till havet, extrema miljöfenomen (atmosfäriska och geologiska) och tillgång till geotermisk energi bör inte ses som begränsningar i samband med utvecklingen av lösningar för att genomföra målen för hållbar utveckling, utan snarare som geografiska fördelar när det gäller att testa prototyper under kontrollerade, men ytterst svåra, förhållanden.

⁽⁶⁾ EUT C 86, 7.3.2019, s. 36.

43. ReK betonar potentialen hos lokala zoner där flexibla och innovativa lagstiftningsverktyg eller alternativ till lagstiftning kan prövas i verkligheten i tätorter, som öppnar för att utforska, och därefter eventuellt genomföra, hållbara innovationer (t.ex. på bostadsområdet). Staden som en "lärandeverkstad" underlättar samhälleligt lärande och möjliggör samarbeten som kan minska de sociala riskerna.
44. ReK betonar vikten av decentralisering på det finanspolitiska området, för att främja den förbättrade integreringen av regionala och (stora) stadsmiljöinriktade finanspolitiska åtgärder i ett lokalt sammanhang.
45. ReK betonar vikten av att stödja lokalsamhällena med verktyg och kapacitetsbyggande verksamhet som kan hjälpa dem att bli smarta samhällen, att överbrygga den digitala klyftan och se till att ingen medborgare och inget territorium hamnar på efterkälken.
46. Vi påminner om den avgörande roll som offentlig-privata partnerskap spelar för genomförandet av smarta städer och samhällen, och uppmanar kommissionen att anstränga sig mer när det gäller att skapa förutsättningar för att stora och små lokala myndigheter ska kunna tillämpa detta instrument.
47. Kommittén påminner om att de smarta samhällena fungerar som drivkrafter för en smart och inkluderande energiomställning och uppmanar kommissionen att ytterligare stödja smarta städer och samhällen i deras insatser genom särskilda och tillgängliga finansieringsinstrument.
48. Vi välkomnar kommissionens beslut att utse en delegation för klimatneutrala och smarta städer inom ramen för det nya Horisont Europa.
49. EU:s klimatpolitik bör vara holistisk och bygga på en integrerad systemansats, men hitintills har EU:s politik och den nationella politiken ofta varit splittrad mellan olika sektorer och kategorier och mellan stads- och landsbygdsområden.

Bryssel den 9 oktober 2019.

Karl-Heinz LAMBERTZ
*Europeiska regionkommitténs
ordförande*

Yttrande från Europeiska regionkommittén – Ett digitalt Europa för alla: att säkerställa smarta och inkluderande lösningar på fältet

(2020/C 39/18)

Föredragande: Anne KARJALAINEN (FI-PES), ledamot, stadsfullmäktige, Kervo

POLITISKA REKOMMENDATIONER

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

Inledning

1. På begäran av **Finlands ordförandeskap i Europeiska unionens råd** utarbetar Europeiska regionkommittén (ReK) gedigna förslag om hur lokala och regionala samhällen kan utveckla och genomföra smarta och inkluderande digitala lösningar för alla medborgare, oavsett var i EU de bor.
2. ReK noterar de förslag som kommitténs ordförande och förste vice ordförande lagt fram i strategidokumentet "Ett digitalt Europa för alla" ⁽¹⁾ med avsikten att de ska ingå i den kommande kommissionens strategiska agenda för utvecklingen av den digitala inre marknaden.
3. Kommittén skulle vilja att förslagen bidrar till **strategierna i kommissionens program för ett digitalt Europa**, med vilka innehållet i arbetsprogrammen och i de särskilda finansieringsansökningarna för 2021–2022 kommer att fastställas. Vi vill bidra till investeringsprioriteringarna i programmet för ett digitalt Europa: högpresterande datorsystem, artificiell intelligens, it-säkerhet, avancerade digitala färdigheter och stöd till bredast möjliga användning av digital teknik inom olika samhällssektorer.

Samhällsutmaningar som ska bemötas med hjälp av digitala lösningar

4. Kommittén är bekymrad över att det i prioriteringarna i den kommande kommissionens politiska agenda, där det visserligen understryks att det finns ett behov av att främja avancerad teknik såsom artificiell intelligens och plattformsekonomi, inte läggs tillräckligt stor vikt vid en inkluderande digital inre marknad.
5. För att den digitala inre marknaden ska bli en varaktig framgång måste den gynna alla medborgare i hela EU.
6. ReK ställer sig bakom kommissionens förslag till ett robust program för ett digitalt Europa. Det måste dock utvidgas i hela EU via ett regionalt nätverk av digitala innovationscentrum som finansieras genom programmet, så att alla har en rimlig möjlighet att dra nytta av informationsutbytet, det ömsesidiga lärandet och utvecklingen av interregionala partnerskap.
7. Tillgång till och aktivt deltagande i den digitala ekonomin är avgörande för en framgångsrik lokal och regional utveckling i framtiden.
8. Begreppet "digital sammanhållning" är en viktig ytterligare dimension av det traditionella begreppet ekonomisk, social och territoriell sammanhållning som definieras i EU-fördraget. ReK föreslår därför en öppen debatt om digitaliseringens framtida roll för att främja "sammanhållning" i EU. Målet är att bemöta samhälleliga utmaningar, såsom demografiska utmaningar, klimatförändringar och föränderliga arbetsmiljöer, samtidigt som det säkerställs att ingen person eller region hamnar på efterkälken och entreprenörskap främjas.
9. Vi välkomnar den fenomenbaserade strategi som kommissionen använder för att utnyttja forskning och innovation i sökandet efter lösningar på globala utmaningar. Digital teknik är en viktig möjliggörande faktor i EU-medlemsstaternas insatser för att hantera de betydande samhällsutmaningar som lokala och regionala myndigheter i hela EU står inför på sådana områden som klimatförändringar, demografiska förändringar och förändringar på arbetsmarknaden.

⁽¹⁾ COR-2019-03082-00-00-TCD-TRA.

10. ReK framhåller särskilt den potential som finns i befintlig och framväxande teknik inom den offentliga sektorn när det gäller att minska administrativa bördor och avfall, kombinera effektivitetsvinster och tillhandahålla nya lösningar på samhällsutmaningar.
11. Vi stöder en vision av Europa där digital teknik, innovation och artificiell intelligens kan ge Europas invånare konkurrenskraftiga arbetstillfällen, bättre hälsa och livskvalitet, bättre offentliga tjänster och tillgång till de internationella kunskapsflödena.
12. Kommittén efterlyser ett kraftfullt europeiskt samarbete mellan alla förvaltningsnivåer i EU för att uppnå en bättre användning, en ytterligare förstärkning och en utvidgning av den medborgardrivna digitala omvandlingen i städer och samhällen.
13. ReK noterar att det ur ett EU-politiskt perspektiv är viktigt att investera i skapandet av innovativa ekosystem och främja innovation inom central teknik såsom AI, sakernas internet och 5G på lokal och regional nivå i hela EU, och framhåller regionala strategier för smart specialisering inom ramen för relevanta EU-fonder som en viktig möjlighet.
14. Det är viktigt att regionerna kan utvärdera de befintliga knutpunkternas ställning mot bakgrund av kriterierna och de framtida uppgifterna för de digitala innovationsknutpunkterna. För att små och medelstora företag och lokala myndigheter verkligen ska kunna dra nytta av knutpunkternas expertis bör knutpunkterna och deras nätverk fungera effektivt på grundval av expertis och tjänster på hög nivå. Knutpunkternas regionala och tematiska täckning och samarbetet med lokala skolor och universitet samt regionala ekosystem är viktigt för att uppnå målet.
15. Kommittén betonar att nätverket av digitala innovationsknutpunkter bör främjas i hela EU, för att säkerställa att varje Nuts 2-region har en knutpunkt som inrättats med stöd av programmet för ett digitalt Europa.
16. Europas styrka bör ligga i att kunna kartlägga de möjligheter som artificiell intelligens erbjuder och etiska frågor samt att göra dessa förenliga. Europas grundläggande gemensamma värden erbjuder goda möjligheter att förena demokrati och mänskliga rättigheter med artificiell intelligens. Artificiell intelligens kräver etiska riktlinjer och en rättslig ram.
17. ReK betonar att de lokala och regionala myndigheterna bör delta i ett brett samarbete för att göra offentliga förvaltningar mer driftskompatibla och förbättra tillhandahållandet av offentliga tjänster. Utveckling av gränsöverskridande infrastrukturer, driftskompatibilitet och gemensamma standarder är en del av programmet för ett digitalt Europa som kan ge verkligt europeiskt mervärde. Sammankopplingen av stora europeiska, nationella och regionala infrastrukturer bör fortsätta. Kommittén efterlyser därför att programmet ISA2 (lösningar för att uppnå interoperabilitet mellan offentliga förvaltningar i EU) får fortsätta efter 2020.

Stärka de lokala och regionala myndigheterna

18. ReK påminner om att städer och regioner – av alla storlekar och över hela Europa – måste ingå i den europeiska digitala omvandlingen. Regioner och kommuner måste fatta beslut avseende administrativa omvärderingar, teknisk infrastruktur, tjänster och datapolity. Genom programmet för ett digitalt Europa bör anställda i den regionala och lokala förvaltningen få tillgång till sektorsspecifika utbildningsprogram för avancerade digitala färdigheter.
19. Kommittén ställer sig bakom Eurocities kommande förklaring "Collaborate, Empower, Sustain" om att gå ihop för att främja digital omvandling i Europas städer och samhällen, i syfte att stödja ett kraftfullt europeiskt samarbete mellan alla förvaltningsnivåer i EU för att uppnå en bättre användning, en ytterligare förstärkning och en utvidgning av den medborgardrivna digitala omvandlingen i städer och samhällen.
20. ReK håller med Eurocities om att städer och samhällen är den ideala platsen för att testa digitala lösningar som garanterar ett samordnat deltagande av berörda parter och ett aktivt deltagande från medborgarnas sida.
21. Kommittén uppmanar de lokala och regionala myndigheterna att främja en dialog mellan alla nivåer i förvaltningen och näringslivet och bland arbetsgivare och fackföreningar om arbetsvillkor och arbetstagares rättigheter i en alltmer digitaliserad arbetsmiljö, där EU-medlemsstaternas sysselsättningspolitik omprövas på ett sätt som är förenligt med de senaste teknikdrivna utmaningarna.
22. Tillräckliga naturresurser och ett minskat koldioxidavtryck är viktiga faktorer för hållbar utveckling. Det är möjligt att påskynda en hållbar utveckling genom digitalisering och införande av smarta lösningar inom ramen för företagets verksamhet, i det dagliga livet samt inom offentliga tjänster, särskilt transporter och energieffektivitet.

23. ReK uppmanar de regionala och lokala aktörerna att i största möjliga utsträckning använda sig av licenser för öppen källkod. Programvara och programvarukomponenter som den lokala förvaltningen beställt för sina egna behov bör i princip tillverkas under en programvarulicens som gör det möjligt för kunden att i enlighet med egna önskemål och behov redigera, utveckla och distribuera produkten eller låta detta göras av en tredje part. Detta främjar ett verkligt skapande av ekosystem och en öppen, kunskapsbaserad konkurrens. Dessutom betalas största delen av ersättningen i projekt med öppen källkod till regionala och lokala aktörer, inte till parter utanför EU. Återanvändbara lösningar ökar förtroendet och säkerställer öppenhet, och vinner därmed medborgarnas acceptans.
24. Vad gäller interoperabla offentliga tjänster skulle digital information som hanteras av offentlig förvaltning kunna göras förenlig med öppna specifikationer/standarder och vara tillgänglig för åtkomst och vidareutnyttjande som öppna data, såvida inte särskilda restriktioner råder (t.ex. avseende skydd av personuppgifter, sekretess eller immateriella rättigheter) ^(?). Kommittén instämmer i att det finns ett behov av att "säkerställa likvärdiga förutsättningar för öppen programvara och att man aktivt och rättvist tar användning av öppen programvara i beaktande, med hänsyn till den totala kostnaden för ägarskapet till lösningen" ^(?), samtidigt som den föredrar öppna specifikationer.
25. ReK stöder det förslag som GD Kommunikationsnät, innehåll och teknik lade fram vid det digitala forumet 2019 om att ta fram ett "lokalt Desi-index" som kompletterar det befintliga index för digital ekonomi och digitalt samhälle (Desi) som varje år produceras på nationell nivå. Kommittén rekommenderar ett nära samarbete mellan GD Kommunikationsnät, innehåll och teknik, Europeiska regionkommittén, Espon-programmet (det europeiska observationsnätverket för territoriell utveckling och sammanhållning) och andra initiativ och institutioner för att utveckla konceptet för ett sådant index, som sedan bör tas fram årligen av GD Kommunikationsnät, innehåll och teknik vid sidan av det nationella Desi-indexet.
26. Ett lokalt Desi-index är ett viktigt verktyg för att bedöma de territoriella konsekvenserna och styrningen av EU:s framtida politik i syfte att främja en starkare digital delaktighet och kartlägga särskilda utmaningar i fråga om digital ojämlikhet. ReK betonar att ett lokalt Desi-index också skulle kunna användas för att städer och regioner i Europa ska kunna kartlägga gemensamma utmaningar och framgångsrika metoder och för att främja ömsesidigt lärande och samarbete mellan städer och regioner.
27. På grundval av de positiva erfarenheterna av Wifi4EU-initiativet föreslår kommittén att det utarbetas liknande lättanvända initiativ med en begränsad administrativ börda för dem som omfattas av initiativen. Ett liknande kupongsystem skulle kunna införas för digitala revisioner på lokal nivå, där de deltagande lokala myndigheterna får en kupong för en inledande bedömning av tillgången till och kvaliteten på digitala tjänster i samhället och där resultaten sedan används för en väl underbyggd debatt i kommunfullmäktige och med lokalbefolkningen. Dessa revisionsrapporter bör också användas för att ge råd om sammankoppling med liknande initiativ vid andra lokala myndigheter i EU och vid behov om tillgång till ytterligare EU-stöd.
28. Kommittén betonar att den digitala omvandlingen måste bygga på en hållbar, konkurrenskraftig och människodrivna dataekonomi i EU, som måste bygga på uppgifternas kvalitet och respekt för individens rättigheter och personliga integritet. EU bör utarbeta ett globalt tillvägagångssätt och inrätta en ram för dataförvaltning – där data betraktas som en kollektiv nyttighet och en resurs för demokrati och lokal utveckling – samt vägledande dataprinciper för hantering av inkonsekvenser och fragmentering.
29. ReK efterlyser ett stärkt skydd för personuppgifter som särskilt tar itu med frågan om tillämpningen av den allmänna dataskyddsförordningen på områden av allmänt intresse, och betonar att det behövs en europeisk definition av begreppet data av allmänt intresse på territoriell nivå.
30. ReK betonar att man måste ta itu med den avgörande frågan om data, både i sig och i samband med artificiell intelligens, och hur dessa hanteras av lokala och regionala myndigheter. Kommittén skulle i detta sammanhang kunna bidra genom att underlätta utbyte av bästa praxis och fördjupa reflektionen om de lokala och regionala myndigheternas hantering av personuppgifter och offentliga uppgifter. ReK betonar också den roll som öppna data har för territorierna när det gäller att sprida digitala innovationer, som en demokratisk motvikt och en källa till ett förnyat engagemang hos medborgarna. Samtidigt efterlyser kommittén en seriös reflektion om principerna för cirkulering av data mot bakgrund av utmaningarna med att skydda och behålla suveräniteten över data av allmänt intresse gentemot digitala jättar.

Fokus på medborgarna

31. Kommittén uppmanar alla styresnivåer att verka för att öka medborgarnas deltagande och egenmakt i samband med digitaliseringen, så att de kan spela en roll i medskapandet av nya digitala lösningar som tillgodoser en mängd av medborgarnas olika behov, särskilt i samband med smartare städer och samhällsprojekt. I stället för teknikdriven produktutveckling bör man ägna uppmärksamhet åt att utveckla människocentrerad teknik och människocentrerade tjänster och produkter, bland annat användarorienterad design (user-centred design), gemensamt skapande (co-creation) och snabbt genomförande av pilotprojekt (rapid piloting).

^(?) New European Interoperability Framework – Promoting seamless services and data flows for European public administrations (https://ec.europa.eu/isa2/sites/isa2/files/eif_brochure_final.pdf).

^(?) Som ovan.

32. ReK betonar att digitalisering är en fråga om förtroende, utan vilket det inte är möjligt att utveckla offentliga e-tjänster eller tillhandahålla det nödvändiga skyddet för konsumenterna.
33. ReK framhåller behovet av att utveckla lokala offentliga kapaciteter för att ta itu med digitala utmaningar och öka de lokala myndigheternas autonomi gentemot digitala jättar. Att inrätta lokala offentliga plattformar och civilsamhällesplattformar för att bland annat tillhandahålla digital utbildning är ett steg i rätt riktning.
34. Vi noterar att den digitala tekniken har öppnat upp nya möjligheter för medborgarna att knyta kontakter och sprida information men att den också har fört med sig nya risker. Hit hör it-angrepp och it-bedrägerier, datastöld, hot mot de medborgerliga rättigheterna och mot offentliga åtgärder, särskilt på lokal nivå, och försök att destabilisera våra demokratier. Det är mycket viktigt att investera i it-säkerhet, eftersom förtroende och medvetenhet utgör grunden för ett digitalt Europa för alla.
35. Kommittén betonar vikten av AI-kunskaper, så att medborgarna kan delta i samhällsdebatten om AI och kritiskt utvärdera alla påståenden som görs.
36. Vi betonar vikten av konsumentskydd när det gäller digitala tjänster. Säkerställande av efterlevnad av och medvetenhet om befintliga regler kan förbättra människors tillgång till rättslig prövning och öka deras förtroende för e-handelssektorn. Exempelvis bör den planerade lagen om digitala tjänster bidra till att lindra situationen.
37. ReK påminner om att 43 % av EU:s befolkning år 2017 saknade tillräckliga digitala färdigheter⁽⁴⁾ och att endast en femtedel av företagen uppgav att de hade erbjudit sin personal IKT-utbildning⁽⁵⁾. Lokala och regionala aktörer bör se till att digitala färdigheter utvecklas systematiskt på alla utbildningsnivåer, från förskola till studier som leder till en yrkesutbildning eller akademisk utbildning och som en central del av livslångt lärande, med hjälp av den europeiska ramen för digital kompetens (DigComp) och andra liknande kvalifikationsramar för digitala färdigheter. Kommittén betonar att digital utbildning också måste utveckla förmågan till kritiskt tänkande, så att användare av digital teknik kan bli mindre passiva i sin konsumtion av innehåll och få större möjlighet att hantera sociala användningar av digital teknik rationellt.
38. ReK efterlyser ett utbyte av god praxis för utveckling av digitala färdigheter utanför det formella utbildningssystemet, särskilt för utsatta grupper, bland annat genom bättre användning av initiativ för digitala färdigheter, såsom den europeiska kodveckan, initiativet "Safer Internet Day", initiativet med den nationella koalitionen för digital kompetens och digitala arbetstillfällen samt Europass-meritförteckningen.
39. Den digitala omvandlingen håller på att förändra arbetsvanor, arbetsinnehåll och yrken, vilket oundvikligen leder till att vissa arbeten blir föråldrade. Den offentliga sektorn och näringslivet måste därför kunna förnya sig och skola om arbetskraften. Det behövs en rad olika åtgärder och mekanismer för att kontinuerligt förbättra människors kompetens i arbetslivet.
40. Tillgängliga offentliga nättjänster och mobila applikationer måste vara sådana att alla typer av användare i alla situationer kan använda dem, oavsett om användaren har en nackdel eller en funktionsnedsättning. Direktivet om tillgänglighet måste genomföras utan dröjsmål.
41. Kommittén erinrar om att digitalisering ökar tillgången till offentliga tjänster för personer som kan och vill använda internet. Samtidigt kan digitaliseringen utgöra ett problem för de personer som kanske behöver digitala tjänster mest, vilket ökar risken för digital ojämlikhet. Lokala myndigheter bör därför övervaka utvecklingen av den digitala ojämlikheten och sträva efter att finna sätt att förhindra digital utestängning.
42. Ett jämställdhetsperspektiv måste integreras i alla digitala åtgärder. Kommittén välkomnar initiativ såsom Digital4Her-förklaringen, som främjar integreringen av kvinnor i tekniksektorer.

Infrastruktur

43. ReK betonar rätten till konnektivitet för alla EU-medborgare, vilket gör det möjligt för dem att delta i det digitala samhället och ger tillgång till digitala tjänster. En inbäddad och allmänt utbredd digital infrastruktur kommer att göra det möjligt för alla, oavsett var de befinner sig, att dra nytta av den digitala tidsålderns fördelar. EU:s politik bör i framtiden inriktas på att minska kostnaderna för utbyggnad och användning av bredbandsnät i lokalsamhällen, oavsett deras storlek och befolkningstäthet.
44. Kommittén betonar svårigheterna med att införa digital infrastruktur i de yttersta randområdena på grund av deras begränsningar och långa avstånd till den europeiska kontinenten. Den understryker därför behovet att säkerställa att dessa regioner har full rätt till konnektivitet i likhet med andra – inklusive avlägset belägna – regioner i Europa.

⁽⁴⁾ Desi 2019.

⁽⁵⁾ Enterprises providing training to their personnel to develop their ICT skills, 2017.

45. Kommittén understryker att digitala tjänster och e-förvaltningstjänster kräver avbrottsfritt höghastighetsbredband, som också bör vara tillgängligt i områden där de nuvarande kommersiella villkoren inte stöder utbyggnaden av anslutningar. Fibernät bör helst byggas med fri tillgång som utgångspunkt, där nätägaren, till exempel ett regionalt kooperativ, gör det möjligt för alla intresserade operatörer att erbjuda sina tjänster till slutanvändare. De befintliga optiska fibernäten bör öppnas för konkurrens.
46. ReK välkomnar investeringar från programmet för ett digitalt Europa i avancerad digital infrastruktur med hög kapacitet, såsom 5G-nät, som är nödvändiga för att möjliggöra spridningen av digitala tjänster och digital teknik i hela EU. I detta sammanhang spelar bredband en avgörande roll för utvecklingen av innovativa och konkurrenskraftiga digitala tjänster, förutsatt att snabb 5G-standardisering kan garantera att telekommunikationsnäten är driftskompatibla.
47. Kommittén understryker behovet av tillförlitliga anslutningar för höghastighetsdata i Europa, inte bara för att stödja digitala tjänster och dataekonomin, utan också för att fullt ut utnyttja den potential som finns i avancerad teknik på sådana områden som automatisering och smart jordbruk. När det gäller kommunikationsteknik för smarta och driftskompatibla system och tjänster bör principerna om teknikneutralitet stödjas.

Finansiering och synergier med annan EU-politik

48. ReK förväntar sig att det inom det nya programmet för ett digitalt Europa ska öronmärkas tillräckliga medel för kompetens, högpresterande datorsystem, innovationsknutpunkter och främjande av införandet av AI-teknik.
49. Kommittén föreslår att programmet för ett digitalt Europa genomförs genom omfattande regionala nätverk av digitala innovationsknutpunkter, som ska finansieras genom programmet och inbegripas i kraftfullt regionala digitala strategier som når alla delar av samhället (och finansieras genom ESI-fondernas program).
50. Det är viktigt att programmet för ett digitalt Europa och andra EU-program med digitala åtgärder, såsom Horisont Europa, Fonden för ett sammanlänkat Europa och ESF+, sätts ihop på ett så tydligt och kompletterande sätt som möjligt för att undvika dubbelarbete och uppnå synergieffekter.

Bryssel den 9 oktober 2019.

Karl-Heinz LAMBERTZ
Europeiska regionkommitténs
ordförande

ISSN 1977-1061 (elektronisk utgåva)
ISSN 1725-2504 (pappersutgåva)

Europeiska unionens publikationsbyrå
L-2985 Luxemburg
LUXEMBURG

SV